

คู่มือ

วินัยและการรักษาวินัย
การดำเนินการทางวินัย
การอุทธรณ์ การร้องทุกข์
งานนิติการ

ของข้าราชการครู
และบุคลากร
ทางการศึกษา

• กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต ๒

คำนำ

หนังสือ “คู่มือวินัย และการรักษาวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ งานนิติการและการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” เล่มนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติด้านวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ ตลอดจนงานนิติการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) ๒๕๕๑ สาระสำคัญประกอบด้วย คำอธิบายตัวบทตามหมวด ๖ ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย องค์ประกอบความผิดกรณีต่าง ๆ หลักเกณฑ์และวิธีการการดำเนินการทางวินัย แนวทางและวิธีการสอบสวน ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการอุทธรณ์ การร้องทุกข์และการดำเนินการทางวินัยของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือ เล่มนี้ซึ่งเขียนและเรียบเรียงโดยนายอริคมน์ นาคฤทธิ์ นิติกรชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายและคดี และนางสาววริยา เพิ่ม นิติกรชำนาญการ ผู้พิมพ์ โดยมีนายมนูญ รักดี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ เป็นผู้รับรอง จะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บังคับบัญชา กรรมการสอบสวน นิติกร เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ตามสมควร

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒

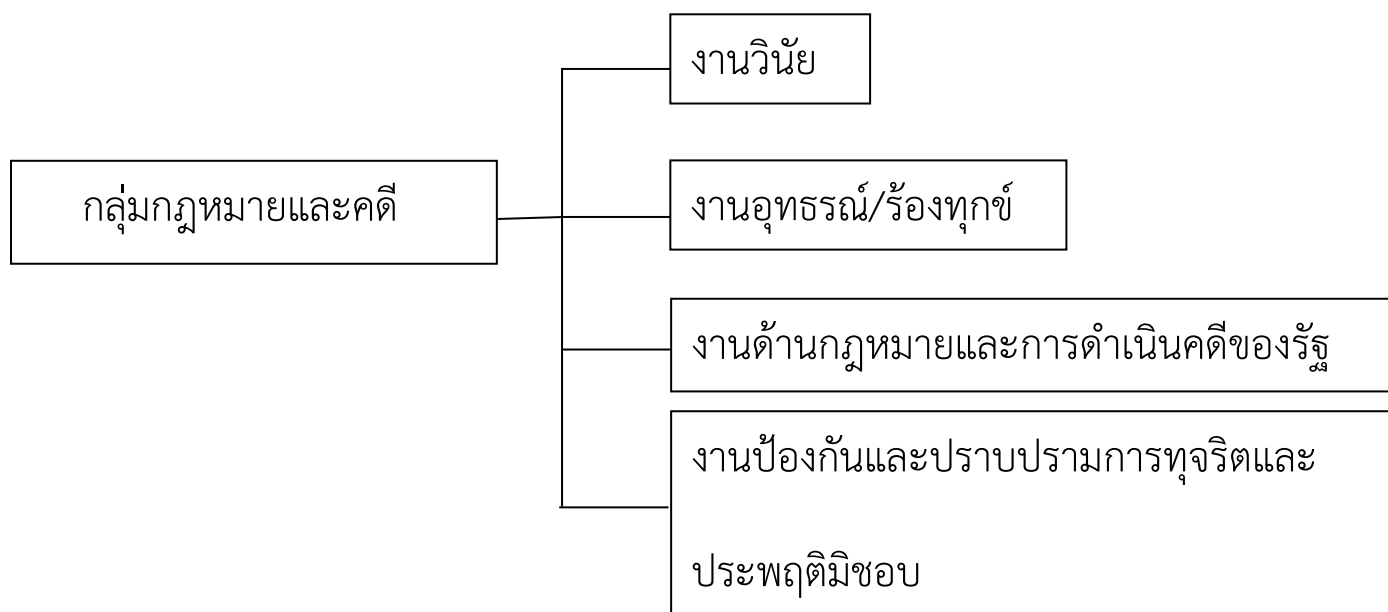
กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ภารกิจกลุ่มกฎหมายและคดีงานวินัย	๑
งานวินัย	๒
งานดำเนินการจัดการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน	๔
งานดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน	๕
การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและการตรวจพิจารณาวินัย	๖
งานดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์	๑๒
งานดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาการร้องทุกข์	๑๔
การร้องทุกข์ของประชาชน	๑๔
งานด้านกฎหมายและคดีของรัฐ	๑๗
งานดำเนินการเกี่ยวกับความรับทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๑๙
งานดำเนินการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๒๑
การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ	๒๓
การอุทธรณ์ร้องทุกข์	๒๔
งานด้านกฎหมายและคดีของรัฐ	๒๗
วินัยและการรักษาวินัย	๒๙
การดำเนินการทางวินัย	๖๐
การปฏิบัติงานวินัยและนิติการของสถานศึกษา	๖๗
ภาคผนวก	๘๐
แบบฟอร์มต่าง	

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ มีกลุ่มงานบริหารงานภายในสำนักงาน ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.๒๕๕๖ ประกอบด้วย กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ และหน่วยตรวจสอบภายใน และต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพิ่มอีก ๓ กลุ่มได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และกลุ่มกฎหมายและคดี ซึ่งแต่ละกลุ่มงานมีภารกิจที่ต่างกันภายใต้การบริหาร โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา

กลุ่มกฎหมายและคดี เป็นกลุ่มงานที่ปฏิบัติเพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระเบียบวินัย รู้ข้อกฎหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล เป็นคนดีในสังคมและช่วยเหลือสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า ภารกิจกลุ่มกฎหมายและคดีประกอบด้วยงานต่าง ๆ ตามโครงสร้าง ดังนี้

โดยแต่ละงานมีภารกิจและหน้าที่ ดังนี้

๑ งานวินัย

๑.๑ การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑.๒ การดำเนินการสืบสวน สอบสวนความผิดทางวินัยและการลงโทษ

๑.๒.๑ ดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

๑.๒.๑ การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและตรวจพิจารณาวินัยไม่ร้ายแรง

๑.๒.๒ การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและตรวจพิจารณาวินัยอย่างร้ายแรง

๑.๓ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑.๔ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๒ งานอุทธรณ์และร้องทุกข์

๒.๑ ดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

๒.๒ ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

๓ งานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ

๓.๑ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในหน่วยงาน

๓.๒ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

๓.๓ ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่น ๆ ของรัฐ

๓.๔ ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

๔ งานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๑ ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบแก่ข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

๔.๒ ให้ความร่วมมือ สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ

ประพฤติมิชอบ

งานวินัย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ

๑ การส่งเสริมวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการส่งเสริม พัฒนาทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีวินัยและรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และลดปัญหาการร้องเรียน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยสาเหตุการกระทำผิดวินัย การเสริมสร้างวินัย จริยธรรมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยและจริยธรรม

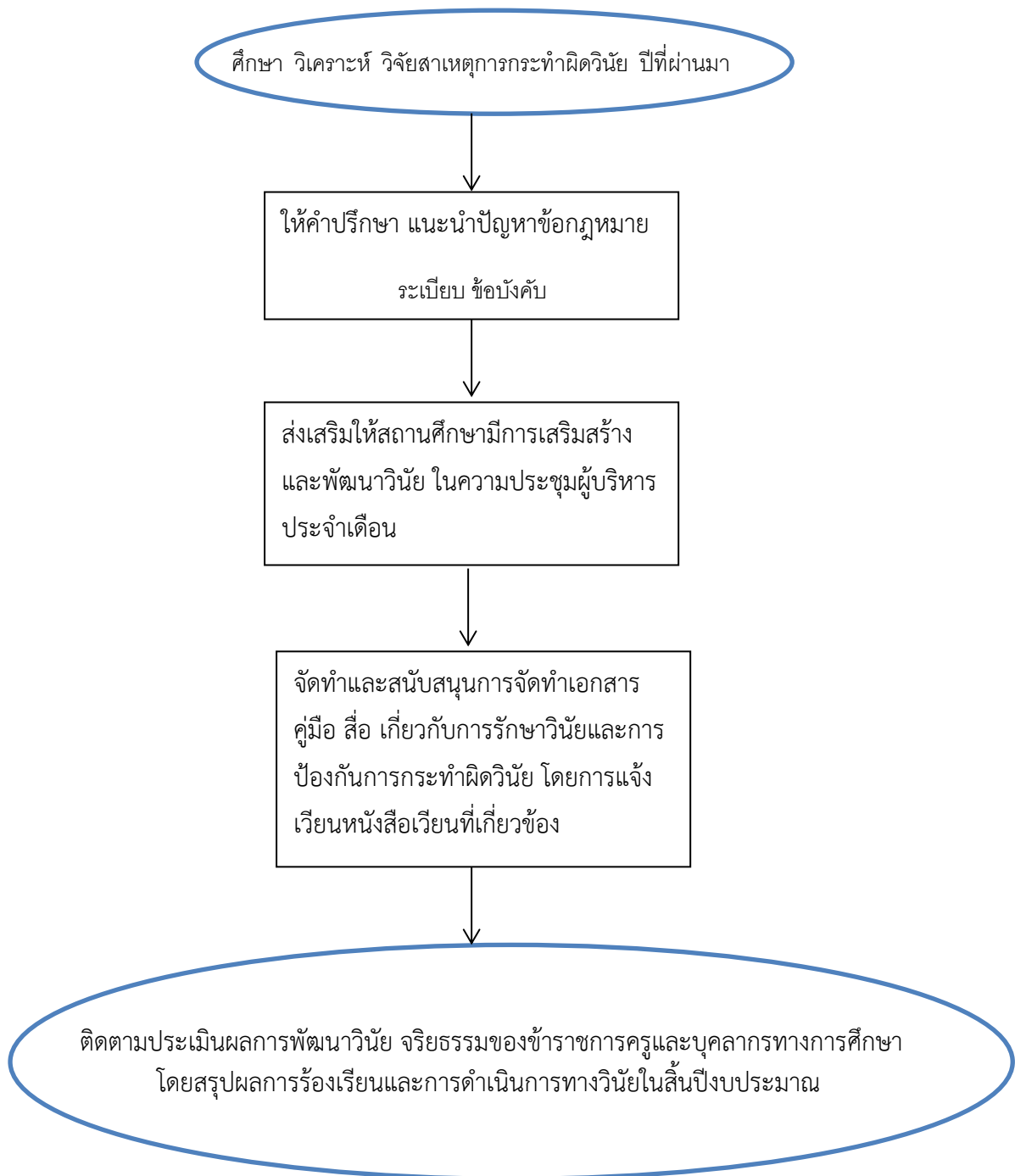
๒ ให้คำปรึกษา แนะนำเรื่องเสริมสร้างและพัฒนาวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการเสริมสร้างและพัฒนาวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๔ จัดทำและสนับสนุนการจัดทำเอกสาร คู่มือ สื่อ เกี่ยวกับการรักษาวินัยและการป้องกันการกระทำผิดวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๕ ติดตามประเมินผลการพัฒनावินัย จริยธรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

Flowchart การส่งเสริมวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ

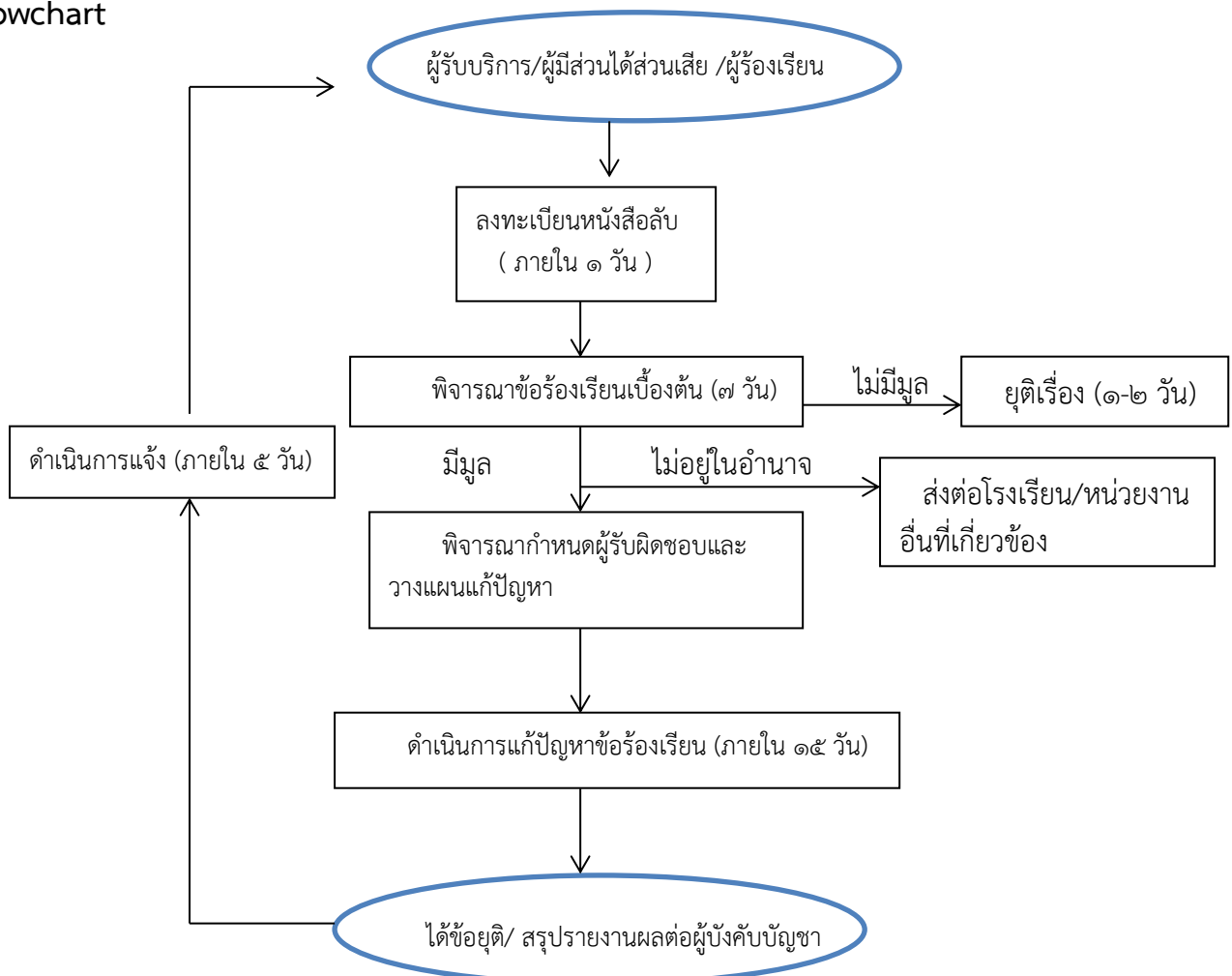
๒ งานดำเนินการจัดการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการจัดการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา และตอบสนองข้อร้องเรียนโดยให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ๒.๑ รับหนังสือร้องเรียนจากทุกช่องทางการร้องเรียน
- ๒.๒ ลงทะเบียนหนังสือลับ
- ๒.๓ พิจารณาข้อร้องเรียนเบื้องต้น
- ๒.๔ พิจารณากำหนดผู้รับผิดชอบและวางแผนแก้ปัญหา
- ๒.๕ ดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องร้องเรียน
- ๒.๖ ได้ข้อยุติ สรุปรายงานผล
- ๒.๗ ดำเนินการแจ้งผู้ร้อง

Flowchart

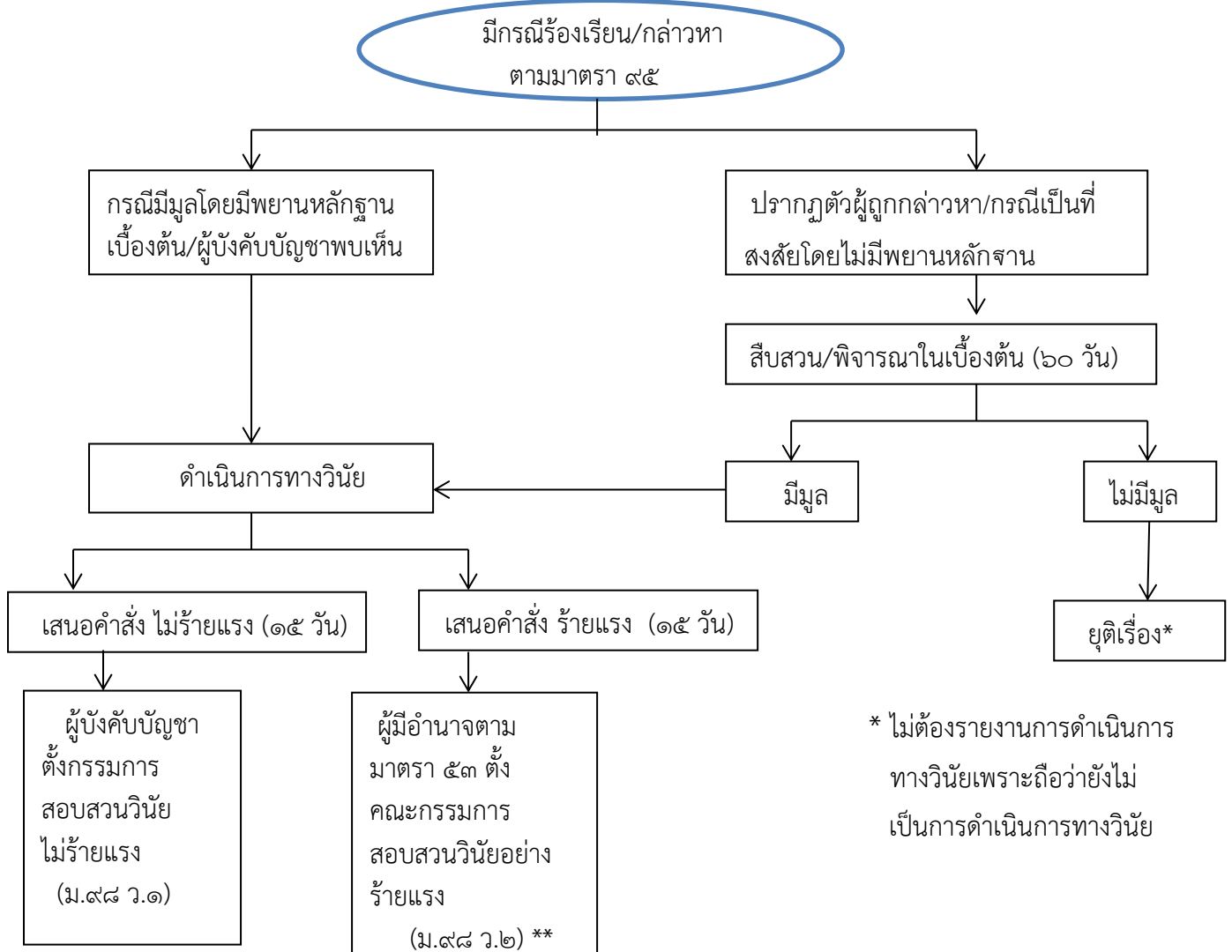
๓ งานดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ๓.๑ รับเรื่องร้องเรียน/การกล่าวหา
- ๓.๒ พิจารณาข้อร้องเรียนปรากฏหลักฐาน/ปรากฏตัวผู้ถูกร้องเรียน/กล่าวหาโดยไม่มีหลักฐาน
- ๓.๓ เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น
- ๓.๔ ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริง
- ๓.๕ พิจารณาสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณา
- ๓.๖ มีมูลเสนอผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง ไม่มีมูลยุติเรื่อง

Flowchart

****เว้นแต่กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง/กรณีที่ ป.ป.ช. ชี้มูล**
ความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๙๒ แห่ง พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญฯ

๔ การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและตรวจพิจารณาวินัย

๔.๑ การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยไม่ร้ายแรง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง กรณีมีผลการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือผู้บังคับบัญชาพบเห็นว่ามีกระทำความผิดวินัยหรือที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานอื่น ตามแบบ สว ๑

๒ ดำเนินการการสอบสวนตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐

๒.๑ แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามแบบ สว ๒ พร้อมบันทึกถ้อยคำตามแบบ สว.๔

๒.๒ สอบสวนพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาโดยบันทึกตามแบบ สว ๕

๒.๓ แจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามแบบ สว ๓

๒.๔ สอบสวนพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ตามแบบ สว ๕

๒.๕ ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหา/ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๒.๖ สรุป/รายงานผลการสอบสวน ตามแบบ สว ๖

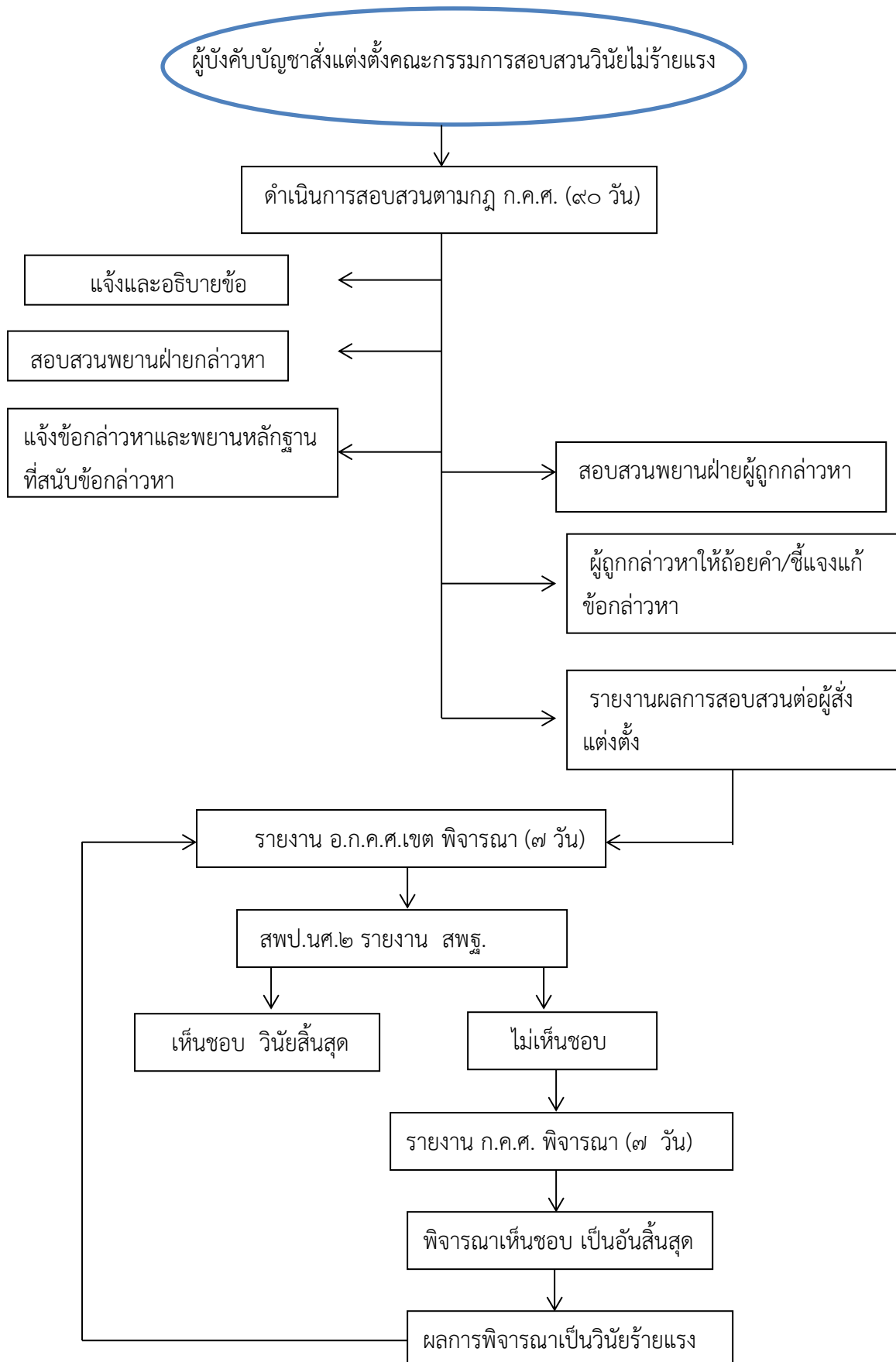
๓ รายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๒ พิจารณาผลการดำเนินการทางวินัยภายใน ๗ วัน

๔ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๒ พิจารณาภายใน ๓๐ วัน และรายงาน สพฐ. พิจารณาต่อไป

๕ สพฐ. เห็นชอบ การดำเนินการทางวินัยสิ้นสุด ไม่เห็นชอบ เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา ผลเป็นที่สุด

Flow chart

การดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

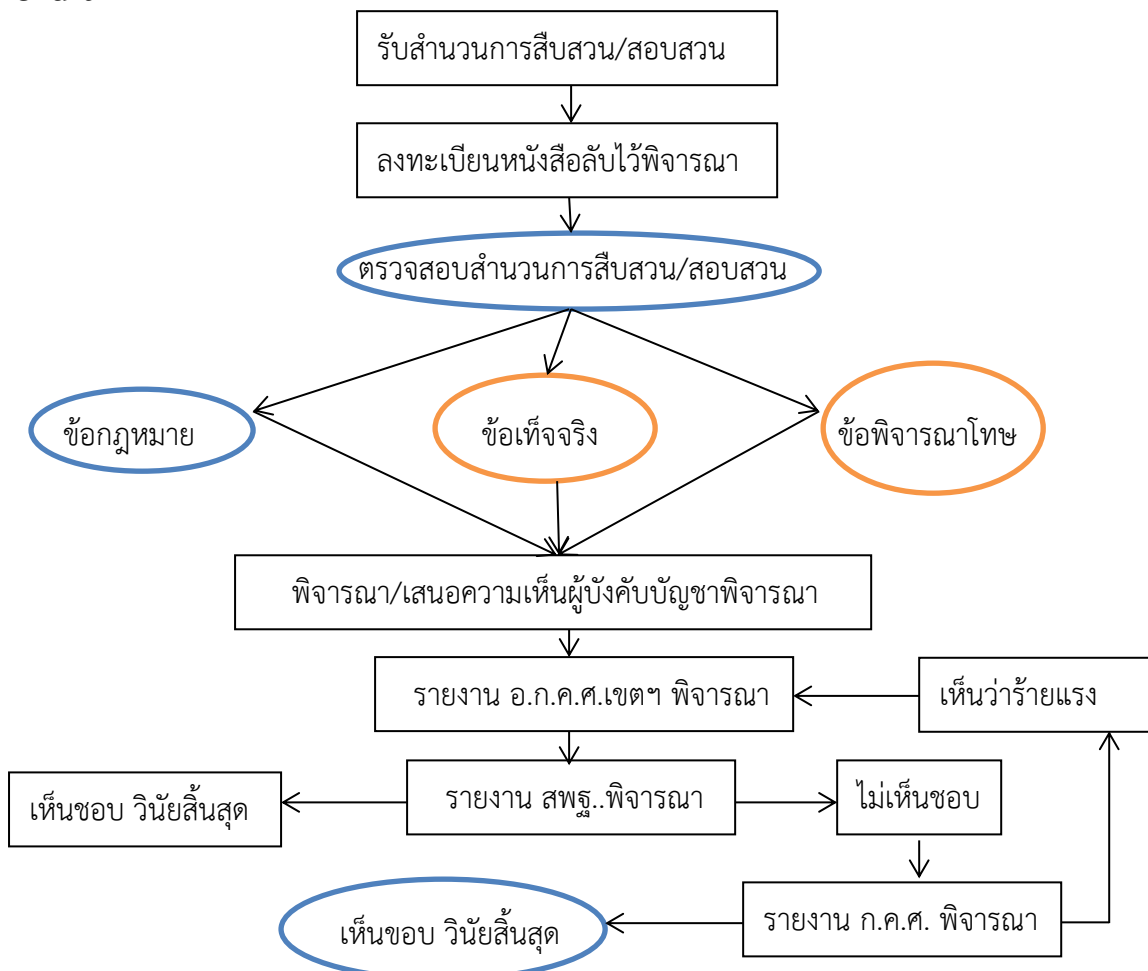
๔.๒ การดำเนินการตรวจพิจารณาวินัยไม่ร้ายแรง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการตรวจพิจารณาผลการดำเนินการวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ถูกต้องเป็นธรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ๑ รับสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสำนวนการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง
- ๒ ลงทะเบียนหนังสือลับไว้พิจารณา
- ๓ ตรวจสอบสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง สำนวนการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง
 - ๓.๑ ตรวจสอบข้อกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - ๓.๒ ตรวจสอบข้อเท็จจริง พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ (ถ้ามี)
 - ๓.๓ ตรวจสอบการพิจารณาโทษ ไม่ร้ายแรง หรือร้ายแรง
- ๔ พิจารณา/เสนอความเห็นผู้บังคับบัญชาพิจารณา
- ๕ รายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ฯ พิจารณาภายใน ๗ วัน
- ๖ รายงาน สพฐ. พิจารณา ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่มติ
- ๗ สพฐ. ไม่เห็นด้วย รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณาตรวจสอบสำนวนการสืบสวน/สอบสวน

Flowchart

๔.๓ การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยอย่างร้ายแรง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ เสนอผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง กรณีมีผลการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือผู้บังคับบัญชาพบเห็นว่ามีการกระทำความผิดวินัยหรือที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานอื่น ตามแบบ สว ๑

๒ แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา/ประธานและคณะกรรมการสอบสวน ภายใน ๓ วันนับแต่วันออกคำสั่ง

๓ พิจารณาการคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน (ถ้ามี) ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันออกคำสั่ง

๔ ดำเนินการการสอบสวนตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐

๔.๑ ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแนวทางสอบสวน

๔.๒ แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามแบบ สว ๒ พร้อมบันทึกถ้อยคำตามแบบ สว.๔ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ประธานกรรมการรับทราบคำสั่ง

๔.๓ สอบสวนพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาโดยบันทึกตามแบบ สว ๕ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันแจ้งตามข้อ ๔.๒

๔.๔ แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามแบบ สว ๓ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันดำเนินการเสร็จสิ้นตามข้อ ๔.๓

๔.๕ สอบสวนพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ตามแบบ สว ๕ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่แจ้งแบบ สว ๓ ตามข้อ ๔.๔

๔.๖ แจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหา/ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายใน ๖๐ วันตามข้อ ๔.๕

๔.๗ ประชุมพิจารณาลงมติและทำรายงานผลการสอบสวนเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามแบบ สว ๖ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สอบสวนพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาแล้วเสร็จ

๕ รายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาผลการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ภายใน ๗ วัน

๖ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาภายใน ๓๐ วัน แล้วรายงาน ก.ค.ศ.

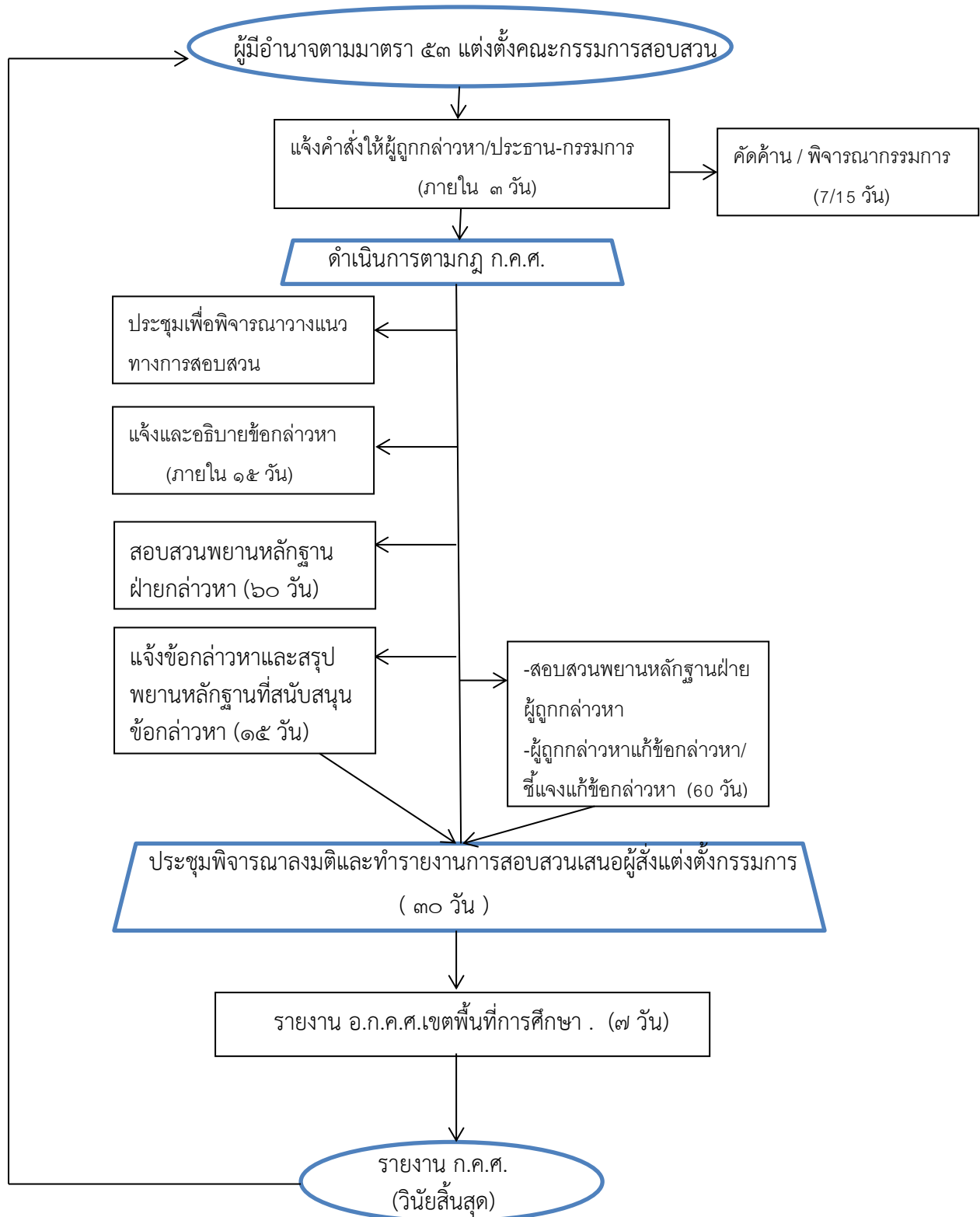
๗ ก.ค.ศ.พิจารณา ผลการพิจารณาเป็นอันที่สุด

หมายเหตุ

๑. หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาข้อ ๔.๑-๔.๕ ข้างต้น ให้เสนอประธานขอขยายเวลาได้ครั้งละ ๓๐ วันแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน
๒. หากการดำเนินการสอบสวนไม่แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วันให้ประธานกรรมการรายงานผู้สั่งแต่งตั้งเพื่อรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาเร่งรัดภายในเวลาที่กำหนด

Flowchart

การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

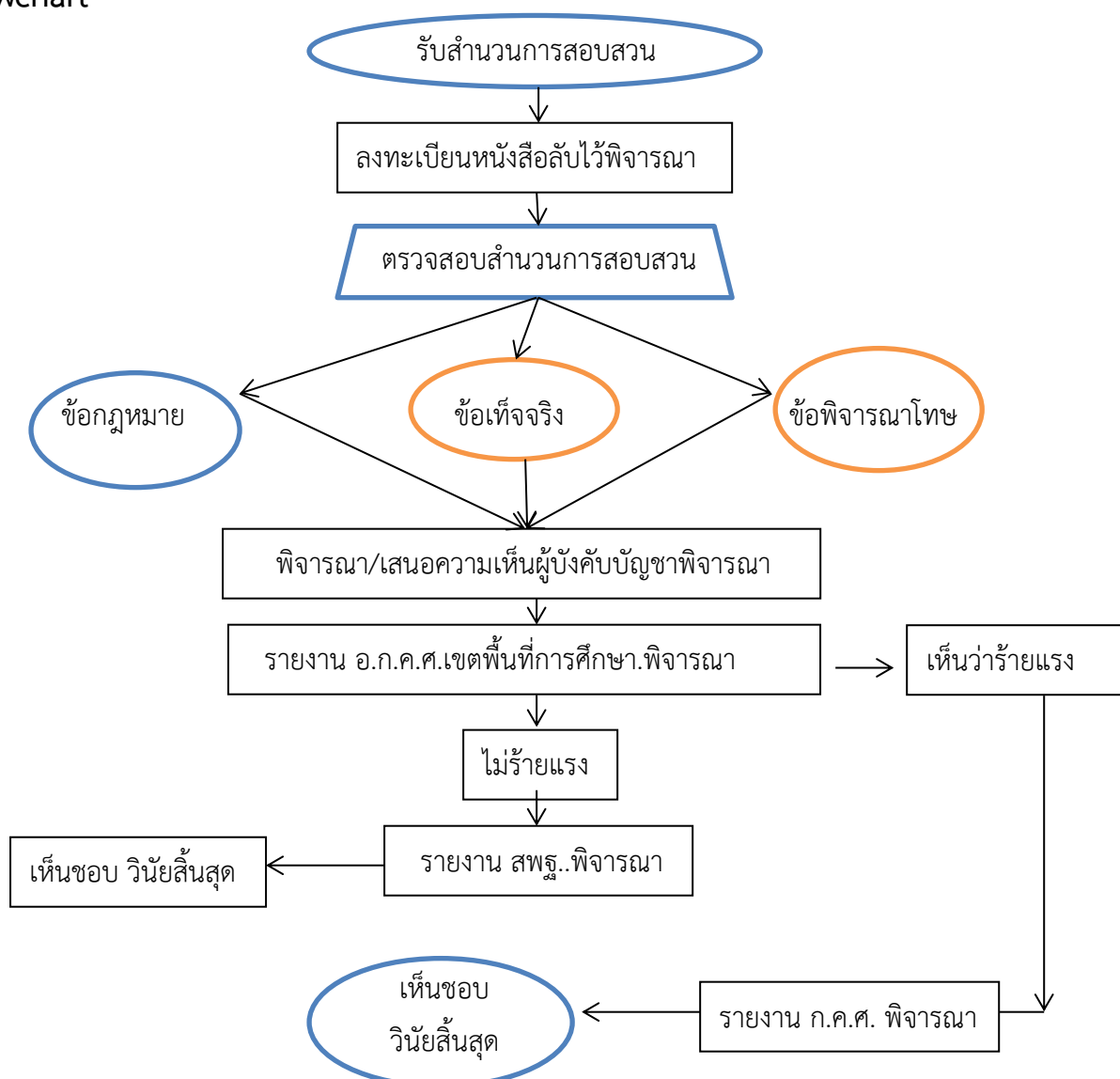
๔.๔ การดำเนินการตรวจพิจารณาวินัยอย่างร้ายแรง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการตรวจพิจารณาผลการดำเนินการวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ถูกต้องเป็นธรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ๑ รับสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสำนวนการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง
- ๒ ลงทะเบียนหนังสือลับไว้พิจารณา
- ๓ ตรวจสอบสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง สำนวนการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง
 - ๓.๑ ตรวจสอบข้อกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - ๓.๒ ตรวจสอบข้อเท็จจริง พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ (ถ้ามี)
 - ๓.๓ ตรวจสอบการพิจารณาโทษ
- ๔ พิจารณา/เสนอความเห็นผู้บังคับบัญชาพิจารณา
- ๕ รายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณา
- ๖ รายงาน ก.ค.ศ.. พิจารณา

Flowchart

๕ งานดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ซึ่งการอุทธรณ์เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาลงโทษทางวินัย

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงโทษทางวินัย

๒ ลงทะเบียนรับ

๓ ตรวจสอบพิจารณาหนังสืออุทธรณ์ว่าเข้าข่ายพิจารณาปรับไว้พิจารณาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๐ หรือไม่

๓.๑ ตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์

๓.๒ ตรวจสอบสาระหนังสืออุทธรณ์

๓.๓ การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

๓.๔ การตรวจสอบกำหนดเวลาและการนับเวลาในการยื่นอุทธรณ์

๓.๕ การตรวจสอบปัญหาข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง ตรวจสอบอำนาจการพิจารณาทางปกครอง

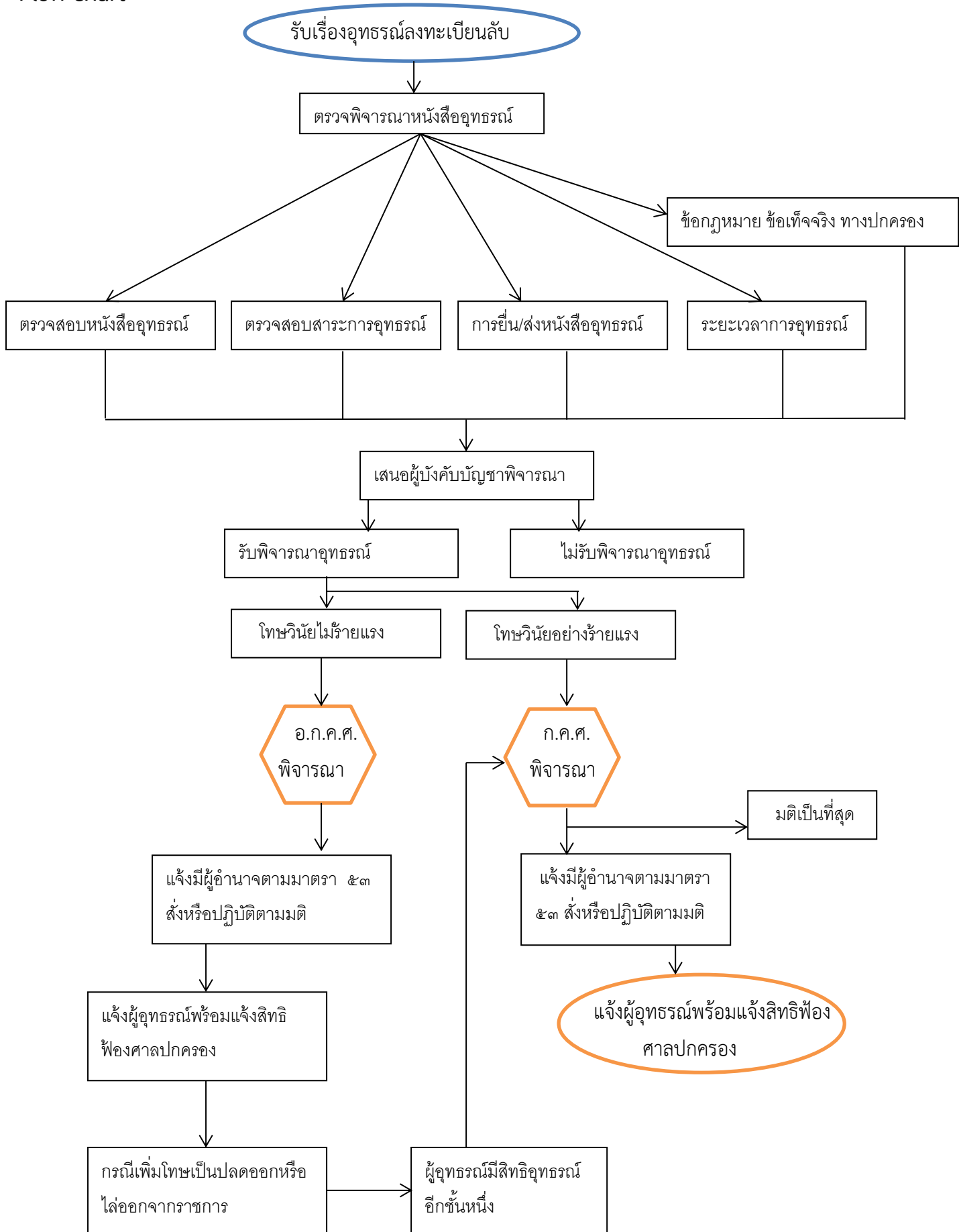
๔ เสนอรายงานการอุทธรณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๕ ผู้บังคับบัญชาเสนอความเห็นรายงานผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

๕.๑ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ฯ พิจารณาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

๕.๒ ก.ค.ศ. พิจารณาคำสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง

Flow chart

๖ ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการร้องทุกข์และการพิจารณาการร้องทุกข์แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ซึ่งการร้องทุกข์เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเพื่อให้การบริหารราชการเกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมและเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ รับเรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ที่เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

๒ ตรวจสอบพิจารณาหนังสือร้องทุกข์ว่าเป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่

๒.๑ ตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์

๒.๒ ตรวจสอบสาระหนังสือร้องทุกข์

๒.๓ การยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์

๒.๔ การตรวจสอบกำหนดเวลาและการนับเวลาในการยื่นหนังสือร้องทุกข์

๒.๕ การตรวจสอบปัญหาข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง

๓ แจ้งผู้บังคับบัญชาผู้เป็นต้นเหตุแห่งการร้องทุกข์เพื่อส่งเอกสารหลักฐานชี้แจงคำร้องทุกข์/แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา

๔ เสนอรายงานการร้องทุกข์ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ฯ พิจารณา (๓๐ วัน)

๕ ผลการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ฯ. เป็นที่สุด

๗ กรณีการร้องทุกข์ของประชาชนจากการกระทำของข้าราชการ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการเรื่องร้องทุกข์และการพิจารณาการร้องทุกข์ของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ซึ่งการร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ รับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียจากทุกช่องทางหรือจากหน่วยงานของรัฐ

๒ ลงทะเบียนหนังสือลับ/แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

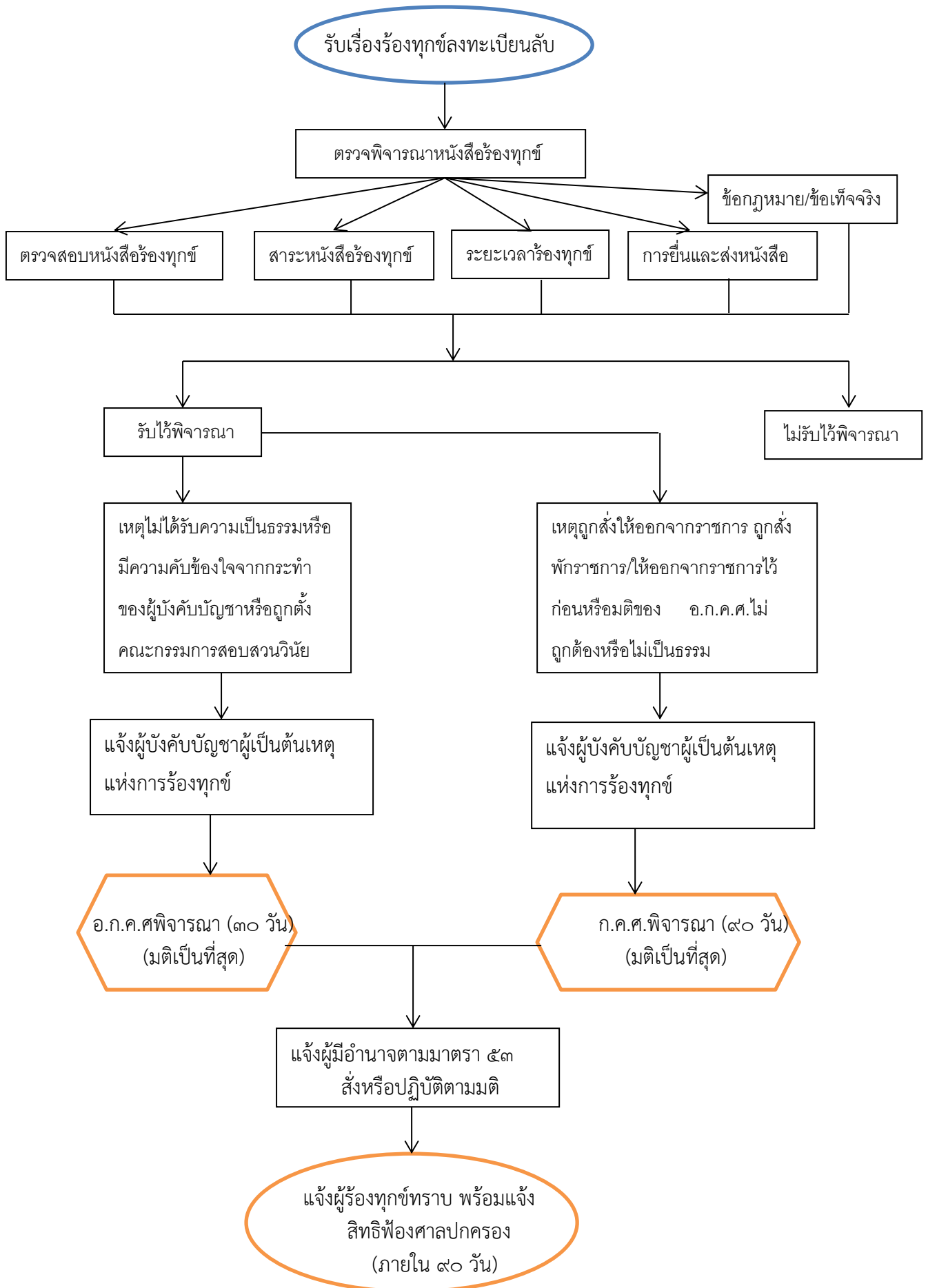
๓ ดำเนินการสืบหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ภายใน ๗ วัน

๔ เสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่

๕ หากต้องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการให้ดำเนินการภายใน ๓๐ วัน

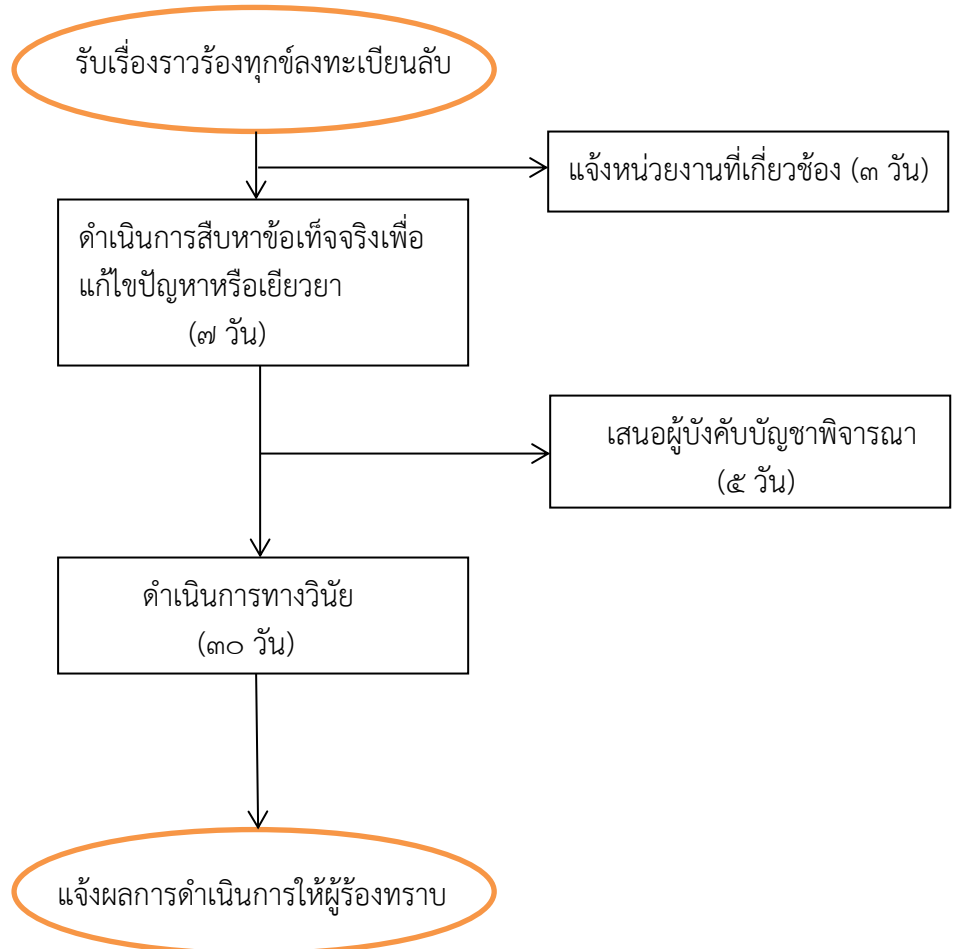
๖ แจ้งผู้ร้องทุกข์หรือผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายทราบภายใน ๕ วัน

Flowchart ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

Flowchart

ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องราวร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องทุกข์ของประชาชนตามหนังสือสั่งการ
ของกระทรวงมหาดไทย

๘ งานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการงานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ ไม่ว่าในฐานะโจทก์ จำเลย ในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือเป็น ผู้ฟ้อง ผู้ถูกฟ้องทางคดีปกครอง ทั้งที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเกิดจากความผิดพลาดของหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าหน้าที่และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายแก่หน่วยงานและสถานศึกษา รวมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด ตลอดจนผู้มาขอรับบริการอื่นด้วย

๒ รับเรื่องจากโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับคดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลายและคดีปกครอง

๓ เสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อพิจารณาสั่งการ

๔ รวบรวมพยานหลักฐาน ประสานงาน และมีหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานอัยการเพื่อจัดให้ว่าต่างหรือแก้ต่างในคดีแพ่ง คดีอาญาและคดีล้มละลาย ที่หน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีหรือถูกฟ้องคดี (คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่อาจขอความช่วยเหลือให้แก่ต่างคดีได้) รวมทั้งดำเนินการอื่นตามกระบวนการวิธีพิจารณาคดี จนกระทั่งศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาและรวมไปถึงการอุทธรณ์และฎีกาคำสั่งหรือคำพิพากษานจนกระทั่งถึงที่สุด

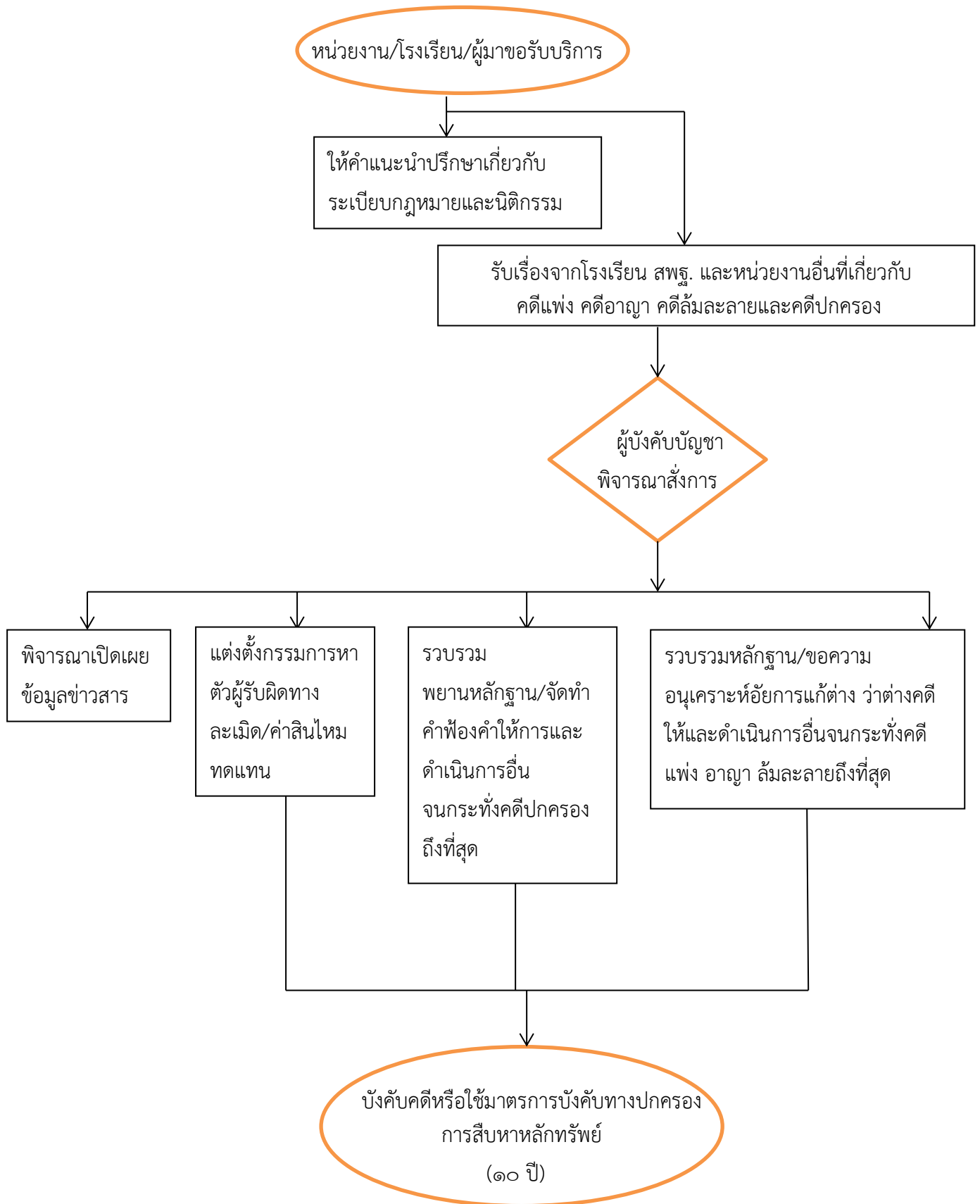
๕ รวบรวมพยานหลักฐานและจัดทำคำฟ้องในฐานะผู้ฟ้องคดีหรือคำให้การในฐานะผู้ถูกฟ้องคดีให้กับหน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อส่งศาลปกครองและดำเนินการอื่นตามกระบวนการวิธีพิจารณาคดี จนกระทั่งศาลปกครองมีคำสั่งหรือคำพิพากษานจนกระทั่งถึงที่สุด

๖ การบังคับคดีและการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง รวมถึงการสืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อการบังคับคดีด้วย

๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิดรวมทั้งค่าสินไหมทดแทน ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิด พ.ศ.๒๕๓๙ และการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตาม พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๘ การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ รวมถึงการเข้าตรวจดูและคัดสำเนาเอกสารตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

Flowchart

๙ งานดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้อย่างถูกต้องและเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ รับรายงานความเสียหาย ได้แก่ กรณีทุจริตทางการเงิน กรณีคนร้ายกระทำความผิดกรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุ กรณีอาคารถูกเพลิงไหม้ กรณีภัยธรรมชาติ ฯลฯ

๒ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ได้แก่ ความเสียหายเกิดจากภัยธรรมชาติ หรือกรณีเพลิงไหม้อาคาร

๓ ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด คณะกรรมการรวบรวม/ตรวจสอบพยานหลักฐาน ประชุมพิจารณา ทำรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสนอผู้บังคับบัญชา

๔ ผู้บังคับบัญชาพิจารณาผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

๔.๑ หากเป็นกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ทำความเข้าใจและรายงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

๔.๒ หากเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบจากการทำละเมิด

๕ ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องหรือที่ผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงหรือโต้แย้ง ประชุมพิจารณา ทำรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

๖ ผู้บังคับบัญชาพิจารณาผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ให้รายงานกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบความเสียหายเบื้องต้น เว้นแต่มูลค่าความเสียหายเข้าข้อกำหนดของกระทรวงการคลังที่ไม่ต้องรายงาน ได้แก่

๖.๑ ค่าเสียหายจากเหตุทั่วไปไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ ค่าเสียหายจากเหตุทุจริตหรือการเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๓ ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๖.๔ เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หากไม่ได้ตั้งใจและประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่ต้องรับผิดชอบ

๗ กระทรวงการคลังพิจารณา

๗.๒ ต้องพิจารณาภายใน ๒ ปี สิ้นสุดไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

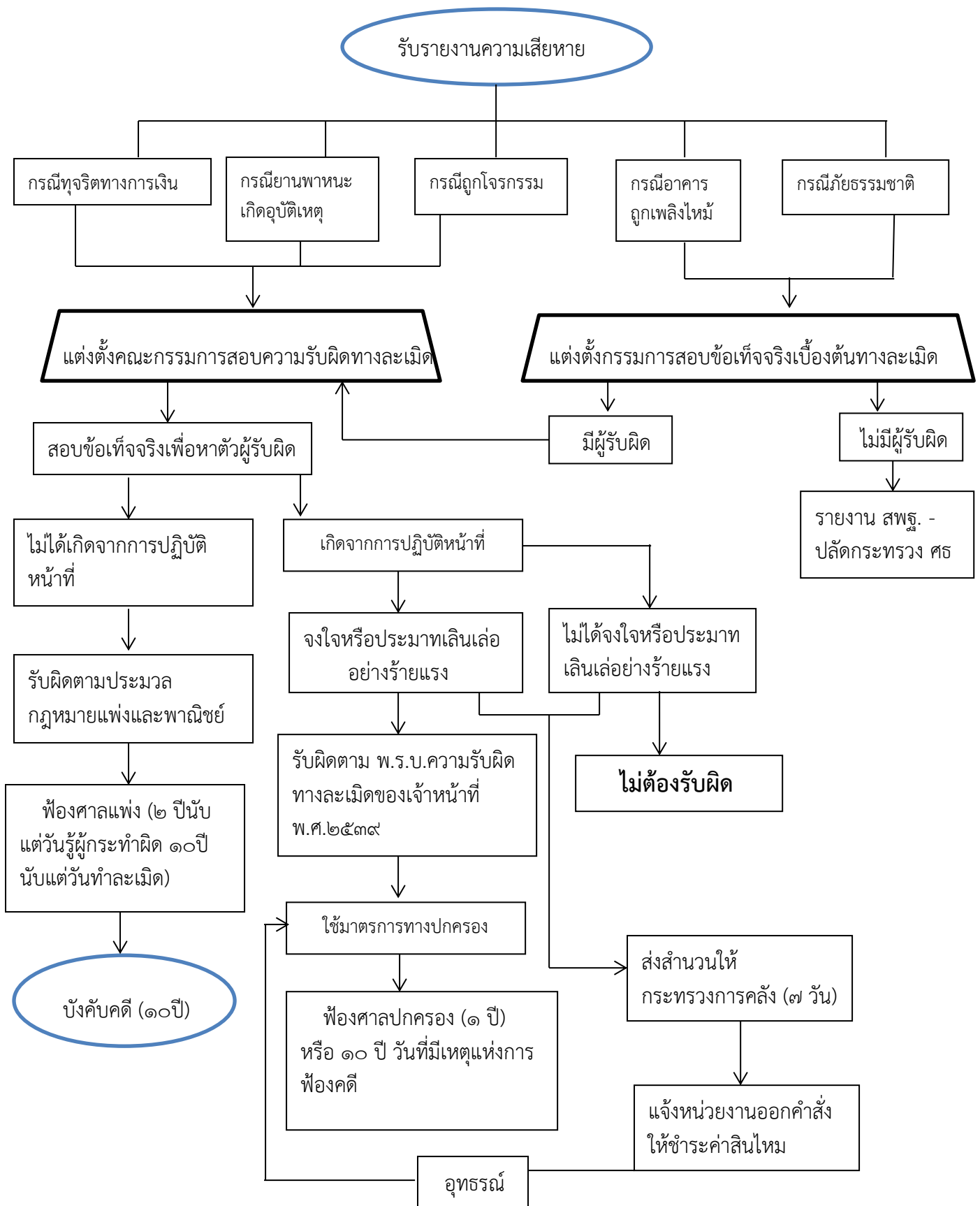
๗.๒ แจ้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๗.๓ แจ้งผู้รับผิดชอบชำระค่าสินไหมทดแทนและสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง

๗.๔ ไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดภายในอายุความ ๑ ปี นับแต่หน่วยงานได้خذใช้แทน

๗.๕ ฟ้องศาลปกครอง

Flowchart

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

๑๐ งานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๑ ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๔.๒ ให้ความร่วมมือ สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติกรหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งการดำเนินการป้องกันและปราบปรามของส่วนราชการเองหรือการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย มูลเหตุมูลเหตุแห่งการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑.๑ เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ และการจัดระบบงานให้มีการควบคุมกันเอง กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกฎหมายที่กำหนด ไม่ได้รวบรวมระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน

๑.๒ วิธีปฏิบัติงานและการสอบทานผลการปฏิบัติงาน กล่าวคือ กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ให้เป็นที่แน่นอนและรัดกุม โดยเฉพาะงานบัญชี การเงิน และหัวหน้างานควรติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ว่าดำเนินการไปด้วยดีเพียงใดหรือไม่ กวดขันและให้ยึดหลักว่าจะไม่ช่วยเหลือผู้กระทำผิด

๒ ช่องทางที่จะก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๑ ด้านการเงิน ได้แก่เจ้าหน้าที่คนเดียวทำทุกขั้นตอน การเก็บรักษาไม่มีการตรวจสอบ

๒.๒ ด้านการบัญชี ได้แก่ ทำบัญชีไม่ถูกต้องตามหลักบัญชียากต่อการตรวจสอบ

๒.๓ ด้านพัสดุ ได้แก่ ไม่จัดทำบัญชีพัสดุ จัดเก็บไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการตรวจนับพัสดุ

๓ วิธีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้แก่วิธีการดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ที่ก่อให้เกิดการทุจริต

๓.๑ การบัญชีและการเงิน เช่น การรับเงิน การจ่ายเงิน การยืมเงิน

๓.๒ การพัสดุและการจ้างเหมา

๔ วิธีการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ การนำเอาลักษณะการควบคุมภายในที่ดีมาใช้ คือ

๔.๑ การแบ่งแยกหน้าที่และแบ่งแยกความรับผิดชอบ

๔.๒ วิธีปฏิบัติงานที่ดี

๔.๓ การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างเหมาะสม

๔.๔ การใช้เจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานด้านการเงินและการบัญชี ด้านพัสดุและการ

รับเหมา

๕ การปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๕.๑ ดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้กระทำผิด

๕.๒ ผู้บังคับบัญชารายงานตามลำดับชั้นและแจ้งความดำเนินคดี

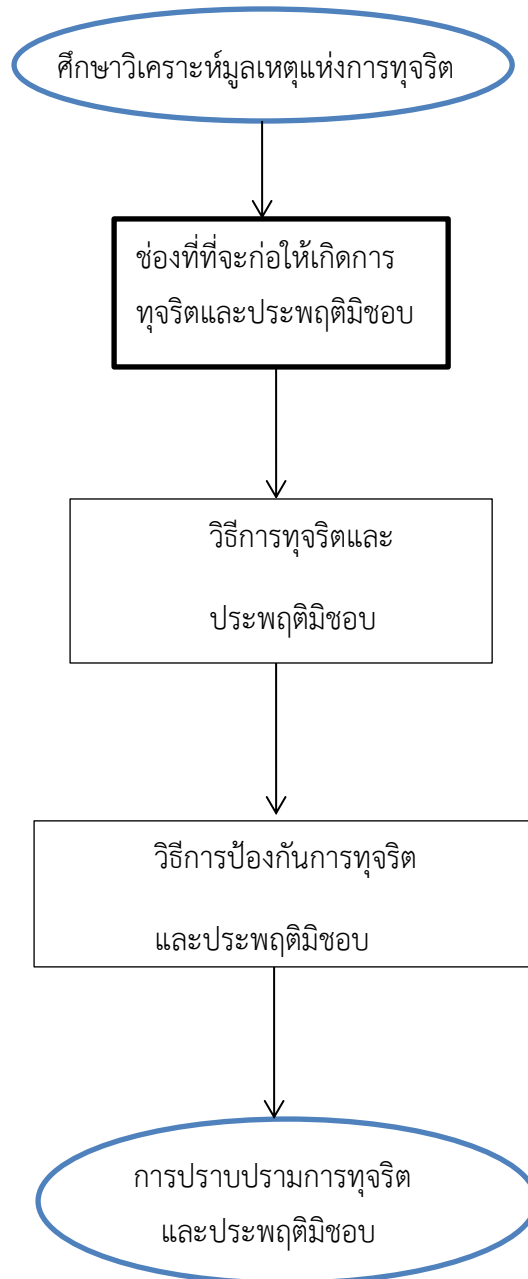
๕.๓ ส่งเรื่องให้ ป.ป.ช.

๕.๔ สอดส่องความประพฤติและความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๕.๕ วางระเบียบให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ

๕.๖ ให้ผู้สอบบัญชีรายงานการตรวจสอบบัญชีพร้อมข้อสังเกตการดำเนินงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

Flowchart

การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

ก่อนดำเนินการทางวินัย กฎหมายกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลอันควรกล่าวหาหรือไม่ ซึ่งการสืบสวนนี้มี ๒ ประเภท กล่าวคือ

๑ การสืบสวนก่อนดำเนินการทางวินัย คือการสืบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาหรือมีกรณีสงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจกระทำความผิดวินัยซึ่งดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ เพียงใด หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่ามีมูลความจริงก็นำมาตั้งข้อกล่าวหาและดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าผลการสืบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ากรณีไม่มีมูลก็ไม่ต้องดำเนินการทางวินัย* เว้นแต่กรณีร้องเรียนเป็นบัตรสนเท่ห์ อาจไม่ต้องเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงก็ได้

๒ การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย ได้แก่การสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก อันเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ.๒๕๔๙ ว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาจริงหรือไม่ เมื่อสืบสวนได้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดหรือฟังได้เป็นที่ยุติตามที่ถูกกล่าวหา ก็เสนอเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ฯ พิจารณาโทษโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้ ถือว่าการสืบสวนดังกล่าวเป็นกระบวนการหนึ่งของการดำเนินการทางวินัย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ.๒๕๔๙

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๓ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและมีสาเหตุให้สั่งพักราชการไว้ก่อน

๒ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและมีสาเหตุให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๓ พิจารณาสภาพความร้ายแรงและพฤติการณ์ประกอบสาเหตุตามข้อ ๑ และ ๒ แล้วแต่กรณี แล้วเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ.๒๕๕๕

งานอุทธรณ์และร้องทุกข์

การอุทธรณ์

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและการใช้สิทธิทางกฎหมายและการรักษาสีติ

๒ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตรวจพิจารณาและเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๓ ให้คำปรึกษา แนะนำสิทธิการอุทธรณ์ และการฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ตรวจสอบคำอุทธรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

วิธีการอุทธรณ์และพิจารณาอุทธรณ์ การอุทธรณ์ เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงแล้วแต่กรณี กรณีวินัยไม่ร้ายแรงให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีวินัยอย่างร้ายแรงให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

หลักกฎหมายที่สำคัญของการอุทธรณ์

- ๑ ผู้อุทธรณ์ต้องยื่นอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง
- ๒ ผู้อุทธรณ์ต้องยื่นอุทธรณ์สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้
- ๓ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้นและต้องแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ ไม่สามารถอุทธรณ์ด้วยวาจาได้แต่จะขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของอ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ก็ได้
- ๔ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
 - ๔.๑ รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
 - ๔.๒ มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
 - ๔.๓ มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
 - ๔.๔ เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ
 - ๔.๕ เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

๕ ให้ผู้อุทธรณ์ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

๖ การอุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาต้องเป็นอุทธรณ์ที่แสดงถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์และต้องยื่นอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจตามข้อ ๕ ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

๗ กรณีผู้ถูกลงโทษย้ายหรือโอนไปต่างสังกัดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอน

-ถ้าผู้อุทธรณ์ย้ายหรือโอนภายหลังได้ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้วและ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษายังไม่พิจารณาให้ส่งเรื่องไปให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอนพิจารณา

-หรือพิจารณาแล้วแต่ยังไม่มิตั้งให้ปฏิบัติตามมติ ก็ให้ส่งเรื่องพร้อมเอกสารหลักฐาน รายงานการประชุมไปให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอนเป็นผู้สั่งหรือปฏิบัติ

๘ ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาจากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๙๕ หรือสำนวนการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๙๘ และอาจขอเอกสารเพิ่มเติมหรือคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมาให้ถ้อยคำ หรือทำการสอบสวนเพิ่มเติมเองหรือมอบให้คณะกรรมการสอบสวนสอบสวนเพิ่มเติมตามประเด็นที่กำหนดได้

๙ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ได้ดำเนินการตามข้อ ๘ ข้างต้นแล้วให้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และมีมติ ให้ยกอุทธรณ์ เพิ่มโทษ ลดโทษ คงโทษ ยกโทษ แล้วแต่กรณี หรือหากเห็นว่าเป็นกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๑๐ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ปฏิบัติให้เป็นไปตามมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีแล้วแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วยและจะอุทธรณ์ต่อไม่ได้อีกแล้วเว้นแต่การสั่งเพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการ

๑๑ กรณีตามข้อยกไว้ในข้อ ๑๐ เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใด ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์อีกไม่ได้ และให้แจ้งผู้อุทธรณ์ทราบพร้อมแจ้งสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองและให้แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเป็นหนังสือหรือดำเนินการให้เป็นไปตามมติ ก.ค.ศ. โดยเร็ว

๑๒ การนับระยะเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุดถ้าวันสุดท้ายตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๐

การร้องทุกข์

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ร้องทุกข์ ขอความเป็นธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและการใช้สิทธิทางกฎหมายและการรักษาสิทธิ

๒ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตรวจพิจารณาและเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๓ ให้คำปรึกษา แนะนำสิทธิการร้องทุกข์ และการฟ้องร้องต่อศาลปกครองตรวจสอบคำร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

วิธีการร้องทุกข์และการพิจารณาการร้องทุกข์

การร้องทุกข์ เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือยื่นต่อ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

ส่วนกรณีที่เห็นว่า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษามีมติไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ให้ยื่นร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.

หลักกฎหมายที่สำคัญของการร้องทุกข์

๑ ผู้ร้องทุกข์ต้องยื่นคำร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับแจ้งคำสั่งหรือวันที่ทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๒ ผู้ร้องทุกข์ต้องยื่นร้องทุกข์สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

๓ การร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้นและต้องระบุสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างใดและมีความประสงค์อย่างไรในการร้องทุกข์ และจะขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ก็ได้โดยให้ทำหนังสือแจ้งก่อนเริ่มพิจารณาร้องทุกข์

๔ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๔.๑ เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๔.๒ มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ร้องทุกข์

๔.๓ มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

๔.๔ เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้บังคับบัญชาผู้เหตุแห่งการร้องทุกข์

๕ ให้ผู้ร้องทุกข์ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา หรือประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

๖ เมื่อผู้ร้องทุกข์ได้ดำเนินการตามข้อ ๕ แล้ว ไม่ประสงค์ให้มีการพิจารณาก็จะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ก่อน ที่จะมีการพิจารณาเสร็จสิ้นก็ได้

๗ เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์แล้ว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งพร้อมทั้งสำเนาหนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นต้นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว

๘ เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ได้รับหนังสือตามข้อ ๗ แล้ว ให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องโดยให้มีคำชี้แจงประกอบด้วยเพื่อประกอบการพิจารณาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือ

๙ กรณีผู้บังคับบัญชาได้รับหนังสือร้องทุกข์ ให้ส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมสำเนาต่อไปยังผู้บังคับบัญชา ผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ภายในสามวันนับแต่วันที่รับหนังสือร้องทุกข์

๑๐ เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ ได้รับหนังสือตามข้อ ๙ แล้วให้ส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมสำเนาและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยให้มีคำชี้แจงประกอบด้วยไปยังประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือร้องทุกข์

๑๑ ในการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งการคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ทั้งนี้หากมีความจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมรวมทั้ง คำชี้แจงจากหน่วยงานหรือบุคคลใด ๆ ให้มาให้อภัยคำก็ได้

๑๒ ในการแถลงด้วยวาจาของผู้ร้องทุกข์ ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ให้มาแถลงแก้

๑๓ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ต้องพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือร้องทุกข์และเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ

๑๔ หากดำเนินการตามข้อ ๑๓ ไม่แล้วเสร็จให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกินสามสิบวันและให้บันทึกเหตุผลความจำเป็นไว้ด้วย และหากยังไม่แล้วเสร็จอีกให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวันแต่ต้องพิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็วและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุม

๑๕ ผลของการร้องทุกข์ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้ยกคำร้องทุกข์ และหากปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติหรือให้ขอแนะนำเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๑๖ มติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ตามข้อ ๑๕ ให้เป็นที่สุด และให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น

๑๗ การนับระยะเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุดถ้าวันสุดท้ายตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ.๒๕๕๑

งานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ

๑ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในหน่วยงาน มีขั้นตอนและแนวปฏิบัติดังนี้

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการจัดระบบการจัดเก็บให้บริการทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

๒ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตอบข้อหารือเกี่ยวกับข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีที่เป็นปัญหาทางกฎหมายให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานในสังกัด

๓ ส่งเสริม อบรม แนะนำให้ความรู้และพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบวินัย

๒ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน มีขั้นตอนและแนวปฏิบัติดังนี้

๑ ตรวจสอบการดำเนินการจัดทำนิติกรรม หรือเอกสารมีผลผูกพันทางกฎหมาย ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานในสังกัดมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้าง สัญญาลาศึกษาต่อ สัญญาค้าประกัน หนังสือรับสภาพหนี้ หนังสือมอบอำนาจการบอกเลิกสัญญา เป็นต้น

๒ ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลาย คดีล่งละเมิดสิทธิเด็ก คดีปกครอง ในกรณีที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานในสังกัดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียและประสานกับพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีหรือแก้ต่างคดี

๓ พิจารณาดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบละเมิด และการใช้สิทธิเรียกร้องติดตาม ทวงถามให้ผู้ต้องรับผิดชอบชดเชยหนี้แก่ทางราชการ

๔ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ปกป้อง แนวทางต่อสู้ คดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลาย คดีล่งละเมิดสิทธิเด็ก คดีปกครอง รวมทั้งการเรียกค่าสินไหมทดแทน ในกรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานในสังกัด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา ถูกจับกุมคุมขัง ถูกฟ้องคดีแพ่ง/อาญา/ปกครองหรือกระทำผิดละเมิด

๕ ร่วมปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง/ความอาญา

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีทางปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายล้มละลาย

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

ตามภารกิจหน้าที่ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ของงานวินัย งานอุทธรณ์ร้องทุกข์และการดำเนินคดีของรัฐ เพื่อต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้และเข้าใจงานวินัยและนิติการและนำไปปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมายให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล สามารถทำงานได้อย่างมีอาชีพและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามเป้าหมายของมาตรฐานที่ ๒ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ ๓ การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล อันจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งการดำเนินการงานด้านวินัยและนิติการ ได้คาดหวังไว้ ดังนี้

๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้มีระเบียบ วินัย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ส่งผลการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความรู้และเข้าใจแนวทางการดำเนินการทางวินัย การรักษาวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

วินัยและการรักษาวินัย

ความหมายของวินัย

การมีวินัยเป็นความคาดหวังของสังคมที่จะให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกที่ควรอันจะส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและสังคม ได้แก่ การประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของสังคม

คำว่า “วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับข้อปฏิบัติ

“วินัย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discipline หมายถึง เครื่องควบคุมพฤติกรรมของคน

ในทางบริหารนั้น “วินัย” มีความหมายไปในหลายลักษณะ เช่น ลักษณะที่เป็นการควบคุมตนเอง (Self Control) โดยมุ่งพิจารณาวินัยในแง่การพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ ซึ่งเรียกว่า อัตวินัย (Self Discipline)

วินัยข้าราชการอาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ความหมาย คือ

๑. หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่ทางราชการกำหนดให้ข้าราชการยึดถือและปฏิบัติ
๒. หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ข้าราชการแสดงออกมาในทางที่ถูกที่ควร เป็นการควบคุมตนเอง ให้แสดง พฤติกรรมที่ถูกระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้

ดังนั้น วินัยจึงหมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือแบบแผนความประพฤติที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

จุดมุ่งหมายของวินัย

องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าในภาครัฐหรือเอกชน ย่อมมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ความสำเร็จหรือการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ปัญหาว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้คนในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรตามเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการเกี่ยวกับบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนางานพัฒนาองค์กร ตลอดจนถึงพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง องค์กรทุกองค์กรล้วนแต่มุ่งแสวงหามาตรการในการนำทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าขององค์กรมีผลมาจากการมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณค่าและมีวินัยเสมอ

การรักษาวินัย

การรักษาวินัย หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัย ตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามีกระทำความผิดผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันที เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้นนอกจากเกิดจากตัวข้าราชการเองที่จะต้องเรียนรู้ สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชาก็จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัยด้วย

ข้อกำหนดเรื่องวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๖ บัญญัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ตั้งแต่มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๙๗ ซึ่งอาจแยกได้ดังนี้

๑. วินัยต่อประเทศชาติ ได้แก่ สนับสนุนและวางรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
๒. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
๓. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย
๔. วินัยต่อผู้เรียน ได้แก่ การอุทิศเวลา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลศิษย์ ไม่ข่มเหง ไม่ล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียน
๕. วินัยต่อประชาชน ได้แก่ ให้การต้อนรับอำนวยความสะดวก ให้ความเป็นธรรม ไม่กลั่นแกล้ง ดุหมั่น เหยียดหยามประชาชน
๖. วินัยต่อผู้ร่วมงาน ได้แก่ การรักษาความสามัคคี สุภาพเรียบร้อย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
๗. วินัยต่อตนเอง ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาชื่อเสียง ไม่กระทำการใด ๆ ให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย ตามหมวด ๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๙๗ มีดังนี้

มาตรา ๘๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยที่บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะต้องรักษาวินัยโดยไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มีข้อที่น่าสังเกตว่าจากบทบัญญัตินี้กล่าว ความผิดที่ได้กระทำก่อนมีสถานภาพเป็นข้าราชการหรือก่อนบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่อาจนำมาลงโทษทางวินัยได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ล ๔๗๑ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

มาตรา ๘๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ และมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ไม่ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การกระทำที่เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น อาจแสดงออกมาได้ทั้งทางกายและทางวาจา การกระทำที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เว้นแต่การ

กระทำนั้นจะเป็นการกระทำผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงจึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๓

๑. กระทำใด ๆ อันเป็นการไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ไม่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

มีการกระทำในลักษณะที่เป็นการคัดค้านต่อต้าน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งอาจแสดงออกโดย

- ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่าง ๆ ที่พึงกระทำในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยุยงส่งเสริมไม่ให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิดังกล่าวด้วย (ภาคทัณฑ์)

- พุดชกจูงให้ผู้อื่นฝ่าฝืนในการปกครองระบบอื่น (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

มาตรา ๘๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาประโยชน์ของทางราชการ ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และเนื่องจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุมต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง

๑. มีหน้าที่ราชการ อันหมายถึงหน้าที่ตามตำแหน่ง ตามภาระงาน ตามคำสั่ง หรือตามคู่มือต่าง ๆ

๒. ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม หรือไม่มีความวิริยะอุตสาหะ และขยันหมั่นเพียร หรือไม่ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือ

๓. ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

คำว่า “หน้าที่ราชการ” หมายความว่ารวมถึง การไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่ราชการโดยตรงด้วย เช่น การปฏิบัติหน้าที่อื่นในรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การของรัฐ เป็นต้น โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้งหรือตามที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการถ้าข้าราชการผู้นั้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวินัยข้าราชการ ให้ถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยในหน้าที่ราชการ

แต่กรณีที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์โรงเรียน หรือทำหน้าที่รับ-ส่งเงินให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ข้าราชการผู้มีหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานที่ราชการหรือนอกสถานที่ราชการก็ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายบังคับไว้โดยเฉพาะว่าต้องปฏิบัติในสถานที่ราชการ และปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติในวันและเวลาทำงานตามปกติเสมอไปอาจปฏิบัติในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาที่กำหนดให้ปฏิบัติราชการตามปกติก็ได้

การพิจารณาว่าข้าราชการผู้ใดมีหน้าที่ราชการ ในเรื่องใดหรือไม่ นั้น มีแนวทางพิจารณาบางประการ ดังนี้

๑. พิจารณาจากกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป หรือระเบียบ ที่กำหนดหน้าที่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
๒. พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งได้แสดงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งต่าง ๆ ไว้ เมื่อใครดำรงตำแหน่งใดก็ย่อมมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้
๓. พิจารณาจากคำสั่ง หรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา แม้จะไม่มีกฎหมายหรือมาตรฐานกำหนดตำแหน่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ไว้ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใดทำหน้าที่ใดหรือมอบหมายหน้าที่ใด ให้ผู้ใดปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจของผู้บังคับบัญชา ก็ย่อมเป็นหน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือมอบหมายที่จะต้องรับผิดชอบตามนั้น การมอบหมายอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมอบหมายด้วยวาจา หรือมอบหมายโดยพฤตินัยอย่างอื่นก็ได้
๔. พิจารณาจากพฤตินัย โดยพิจารณาจากการที่ข้าราชการสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับว่าเป็นหน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ

คำว่า “**ซื่อสัตย์**” หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

คำว่า “**สุจริต**” หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามทำนองคลองธรรม

คำว่า “**เที่ยงธรรม**” หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ นั้น เนื่องจากกฎหมายปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดให้ครูหรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่คุรุสภากำหนดไว้เป็นข้อบังคับด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ข้าราชการครูเฉลยข้อสอบให้นักศึกษาบางกลุ่มที่ไปติวก่อนสอบด้วยความหวังให้นักศึกษาเกรงว่าจะทำข้อสอบไม่ได้ อันเป็นการช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้คะแนนตามเกณฑ์การวัดผล โดยไม่ปรากฏว่ามีการเรียกร้องค่าตอบแทนจากนักศึกษาแต่อย่างใด เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม (ภาคทัณฑ์)
- ส่งผลการสอบแก้ตัวของนักเรียนล่าช้า ทำให้โรงเรียนไม่สามารถแจ้งผลการเรียนตามกำหนด (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ดูแลเอาใจใส่งาน ไม่ตรวจสอบเอกสารให้รอบคอบทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือเกิดการทุจริต (ลดเงินเดือน ๑ ขั้น)

๑. ฝ่าฝืนข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (ภาคทัณฑ์)

ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง การพิจารณาว่าผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามวรรคนี้หรือไม่ จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่ หากได้ความว่าผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้น จึงจะพิจารณาต่อไปว่า ผู้นั้นได้อาศัยอำนาจหน้าที่นั้น หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ และการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการนั้น ไม่จำเป็นจะต้องทำโดยตรง เพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นทำหรือแม้แต่โดยทางอ้อมก็เข้าข่ายเป็นความผิด ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง แล้ว

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง

๑. มีอำนาจหน้าที่ราชการ
๒. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน
๓. หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- รับเงินหรือสิ่งของจากผู้มาติดต่อราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นกรณีพิเศษ (ภาคทัณฑ์)
- นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- รับเงินส่วนลดจากร้านค้าโดยไม่ส่งคืนคลัง (ภาคทัณฑ์)

ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม เป็นการกำหนดลักษณะความผิดวินัยที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยให้นิยามหรือความหมายของการทุจริตต่อหน้าที่ราชการไว้ด้วยการกระทำอย่างใด จึงจะเข้าลักษณะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำที่จะเป็นการผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามวรรคสามนี้จะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้ว แต่การกระทำผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง กรณีจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ต่อเมื่อเข้าเกณฑ์ตามวรรคสามนี้ด้วย และการที่จะพิจารณาว่าการกระทำผิดวินัยเช่นใดจะเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น ต้องเข้าองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้
๔. โดยมีเจตนาทุจริต

ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำครบทั้ง ๔ องค์ประกอบ จึงจะเป็นการกระทำผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยอาจแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

อย่างไรเป็นหน้าที่ราชการ และอย่างไรถือว่ามีหน้าที่ราชการ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

๒. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ราชการไปแล้วหรือได้มีการกระทำตามหน้าที่ไปแล้ว

ส่วนคำว่า “ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่

การที่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ จะเป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ และจะต้องเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

คำว่า “มิชอบ” หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือธรรมเนียมคลองธรรมซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

- ๑ มิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี

หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติ

คณะรัฐมนตรี กำหนดไว้ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้ประมูลหรือซื้อวัสดุสำนักงานจากร้านค้าของพวกพ้องของตน ด้วยเจตนาที่จะให้ตนและพวกพ้องของตนได้รับประโยชน์เป็นพิเศษ โดยหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีข้อด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่สมควรได้

๒) มีข้อด้วยแบบธรรมเนียมของทางราชการ

หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือ ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอเรื่องอนุมัติซื้อวัสดุอุปกรณ์การศึกษาต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่ออนุมัติโดยไม่ผ่านรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามสายงาน โดยมีเจตนาที่จะให้ตนเองหรือห้างร้านที่จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์การศึกษาได้ประโยชน์เป็นพิเศษ เพราะถ้าเสนอผ่านรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะไม่ได้รับอนุมัติเนื่องจากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารู้ว่าวัสดุชิ้นไหน มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพ มีราคาแพงหรือไม่แพง ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมีข้อเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่สมควรได้

๓) มีข้อด้วยธรรมเนียมคลองธรรม

หมายถึง กระทำในทางที่ไม่ถูกไม่ควร หรือไม่กระทำในทางที่ถูกที่ควร เช่น ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่การเงิน มีหน้าที่วางฎีกาเบิกเงินค่าซื้อวัสดุสำนักงานให้แก่ร้านค้าผู้ขายหลายรายได้ทำเรื่องวางฎีกาเบิกเงินให้รายที่ให้ค่าตอบแทนเป็นส่วนตัวก่อนรายที่ไม่ได้ให้ค่าตอบแทนรายใดที่ให้ค่าตอบแทนเป็นส่วนตัวก็ทำให้เร็ว ส่วนรายใดที่ไม่ให้ค่าตอบแทนเป็นส่วนตัวก็ทำให้ช้า โดยมีเจตนาหวังเหนี่ยวเรื่องไว้ ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมีข้อเพื่อให้ตนหรือผู้อื่น ได้รับประโยชน์ที่สมควรได้

ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยถูกต้องตามกฎหมาย และตามธรรมเนียมคลองธรรมทุกประการแล้ว ต่อมาภายหลังได้รับประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นในลักษณะ “ของขวัญ” หรือที่เรียกว่า “กินตามน้ำ” ไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมีข้อจึงไม่เป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แต่อาจเป็นความผิดกรณีอื่น เช่น ประพฤติชั่ว ได้

๓ มีเจตนาพิเศษให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่สมควรได้

การปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมีข้อที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้นั้นต้องเป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

คำว่า “ผู้อื่น” หมายถึง ใครก็ได้ที่จะ ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมีข้อของข้าราชการผู้นั้น

คำว่า “ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการความสะดวกสบายหรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

คำว่า “สมควรได้” หมายถึง ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใด ๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ในกรณีที่มีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดกำหนดให้ข้าราชการได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ประโยชน์อันควรได้โดยชอบธรรม หรือโดยชอบด้วยเหตุผล แต่ต้องมีใช้เรียกร้องเอาเกินกว่าที่ควรจะได้ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาเกินกว่าที่จะพึงได้แล้ว ก็เป็นการได้รับประโยชน์ที่สมควรได้ด้วยเช่นเดียวกัน

๔. โดยมีเจตนาทุจริต

การที่พิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาลึกลงไปถึงเจตนาของผู้กระทำด้วยว่า มีเจตนาทุจริต หรือมีเจตนาดี ซึ่งหมายถึงจิตอันชั่วร้ายคิดเป็นโจรในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมุ่งจะให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับผลประโยชน์ที่มีควรได้ โดยเรื่องนี้มีหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๘ แจกแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติว่าการพิจารณาความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นไล่ออกหรือปลดออกจากราชการนั้นจะต้องมีพยานหลักฐานชัดเจนพอสมควรว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาทุจริตหรือเจตนาทุจริตต่อหน้าที่ราชการด้วย

รวมความแล้ว โดยปกติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ไม่พึงแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ หากผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้และเข้าองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้ จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแจ้งชัดจริง ๆ เพราะความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้บุคคลผู้ประพฤติเช่นนี้อยู่ในทางราชการ หากลงโทษผู้ใดในความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการไปแล้วจะทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสจะกลับเข้าราชการอีก เพราะถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ (๗) กรณีเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย

ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปราณีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ความผิดกรณีใช้สิทธิขอเบิกเงินจากราชการเป็นเท็จ โดยเจตนาทุจริต ฉ้อโกงเงินของทางราชการอย่างแนบชัด เช่น การทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และเงินอื่นในทำนองเดียวกันอันเป็นเท็จ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่ว ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๐ เนื่องจากไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน

กรณีทุจริตในการสอบให้ลงโทษสถานหนัก มติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑ จะเข้ากรณีทุจริตตามมาตรา ๓๐ หรือไม่ต้องดูว่าผู้กระทำมีหน้าที่ราชการหรือไม่ หากเป็นผู้เข้าสอบกระทำการทุจริตในการสอบเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- นำเงินราชการที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว (ไล่ออกจากราชการ)
- เปิดเผยข้อสอบของตนหรือที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้ผู้เข้าสอบหรือบุคคลอื่นทราบโดยได้รับค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด (ไล่ออกจากราชการ)
- เบิก-ถอนเงินของโรงเรียนแล้วไม่นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของทางราชการและไม่สามารถชี้แจงแสดงพยานหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่เบิก-ถอนไปได้ (ไล่ออกจากราชการ)

มาตรา ๘๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อหรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้ เพื่อให้ข้าราชการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐโดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และดูแลไม่ให้เกิดความเสียหายซึ่งหมายความว่าความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรง และการปฏิบัติหน้าที่ราชการทั่วไปหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการต้องปฏิบัติด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง

๑. มีหน้าที่ราชการ (เช่นเดียวกับมาตรา ๘๔)
๒. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน
๓. เกิดความเสียหายแก่ราชการ

คำว่า “หน้าที่ราชการ” นอกจากหมายความว่าความเช่นเดียวกับ มาตรา ๘๔ คือ หน้าที่ราชการตามตำแหน่งและหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังหมายถึงหน้าที่ราชการทั่วไปที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ เช่น ข้าราชการมีสิทธิขอลา ลาป่วย หรือลาพักผ่อนได้ตามระเบียบการลา ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่ต้องยื่นใบลาตามระเบียบของทางราชการด้วย การยื่นใบลาเป็นหน้าที่ราชการประการหนึ่งที่ข้าราชการจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนด การหยุดราชการเพราะป่วย แต่ไม่ส่งใบลาตามระเบียบการลาก็เป็นความผิดตามมาตรา ๘๕

คำว่า “นโยบายของรัฐบาล” หมายถึง

๑. นโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา
๒. นโยบายที่ได้กำหนดหรือสั่งการเป็นการเฉพาะเรื่อง
๓. นโยบายพิเศษหรือนโยบายเฉพาะกิจที่รัฐบาลมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ

นโยบายของรัฐบาลในลักษณะดังกล่าว ข้าราชการจะต้องทราบและตอบสนอง โดยไม่ขัดหรือแย้งการกระทำของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้นโยบายสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- อนุมัติให้จ่ายเงินทั้งที่ยังไม่มีการตรวจรับพัสดุจากกรมการตรวจรับ โดยไม่ปรากฏว่ามีการทุจริต (ลดเงินเดือน ๑ ขั้น)
- เบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน)
- ออกใบเสร็จรับเงินค่าสมัคร ค่าลงทะเบียนจากนักเรียน โดยไม่มีสำเนาใบเสร็จ ทำให้เข้าใจผิดว่าต้นข้าวใบเสร็จรับเงินสูญหาย ทำให้ไม่มีหลักฐานเพื่อบันทึกงบบัญชีรับเงินประจำวัน (ภาคทัณฑ์)

- จัดเก็บเอกสารการเงิน – บัญชี หลักฐานการจ่ายเงินไม่ถูกต้องตามระบบบัญชีของทางราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน)

- ไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเกี่ยวกับเรื่องการเงิน การบัญชี การพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- ไม่มาปฏิบัติราชการ แต่มาลงเวลาย้อนหลัง (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเพราะป่วย แต่ไม่ส่งใบลาตามระเบียบ (ภาคทัณฑ์)

มาตรา ๘๕ วรรคสอง การจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การประมาทเลินเล่อ ไม่เอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แยกองค์ประกอบได้ ดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล

๓. ประมาทเลินเล่อ หรือขาดการเอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ

๔. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ความในวรรคสอง การกระทำความใดจึงจะเรียกว่าเป็นการ “จงใจ”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคำว่า “จงใจ” ว่า ตั้งใจ หมายถึง เจตนา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสองบัญญัติว่า “การกระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น”

แค่คำว่า “จงใจ” ตามความในวรรคสองนี้ มีความหมายกว้างกว่าที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายรัฐบาลนั้นจะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นว่าจะเสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา

การกระทำความใดจึงจะถือว่าเป็น การประมาทเลินเล่อ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประมาท” และ “เลินเล่อ” ไว้ดังนี้

“ประมาท” หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

“เลินเล่อ” หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ใส่ใจที่จะกระทำ

ดังนั้น คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” จึงหมายความว่า ขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

การประมาทเลินเล่อซึ่งเป็นความผิดทางวินัยจะต้องเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ การประมาทเลินเล่อมิได้ทั้ง “กระทำ” และ “ละเว้นการกระทำ” เช่น ควบคุมห้องสอบไม่ดีปล่อยให้คนมีผู้เข้าสอบคัดลอกคำตอบซึ่งกันและกัน เป็นการ “กระทำ” โดยประมาทเลินเล่อหรือเป็นเจ้าหน้าที่การเงินลืมนำเงินสดเข้าเก็บรักษาในตู้নিরภัย เป็นเหตุให้เงินจำนวนนั้นสูญหายเป็นการ “ละเว้นการกระทำ” ด้วยความประมาทเลินเล่อ เป็นต้น

สำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ราชการกรณีจะร้ายแรงเพียงใดนั้น ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งความเสียหายที่ทางราชการได้รับอาจเป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นราคาหรือเงินได้ หรือเป็นความเสียหายที่เกิดกับภาพพจน์ชื่อเสียงของทางราชการก็ได้

กรณีตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลปกครอง

(๑) กรณีข้าราชการครูซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการตรวจกระดาษคำตอบว่ามีการแก้ไขกระดาษคำตอบของผู้เข้าสอบบางราย แต่กลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เป็นเหตุให้ทางราชการต้องยกเลิกประกาศผลการสอบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจทานกระดาษคำตอบใหม่ (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๒๒๕/๒๕๔๗)

(๒) เป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่เป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ได้แก่ กรณีหัวหน้างานการเงิน วิทยาลัยอาชีวศึกษา เซ็นเซ็ค โดยไม่กรอกจำนวนเงินและไม่ขีดคร่อมเช็ค เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่แอบกรอกจำนวนเงินแล้วเบิกเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว โทษปลดออก ศาลเห็นว่า **ความเสียหายมิได้เกิดจากผู้ฟ้องคดีโดยตรง แต่เกิดจากระบบที่หละหลวม ขาดการตรวจสอบ** ประกอบกับผู้ฟ้องคดีนำตำรวจเข้าจับกุมเจ้าหน้าที่ซึ่งยกยอกเงินไป ทำให้ทางราชการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดได้ แม้การกระทำของผู้ฟ้องคดีจะเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการก็ตาม แต่กรณียังรับฟังไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองระยอง ที่ ๑๙/๒๕๕๑)

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- นำเงินราชการที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบไปฝากให้ผู้อื่นนำเข้าธนาคาร เป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นยกยอกเงินไป (ปลดออกจากราชการ)
- อนุมัติเงินอุดหนุนโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพโดยไม่ได้ตรวจสอบจำนวนและรายชื่อนักศึกษา เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่นำเอารายชื่อนักศึกษานอกโครงการมาเบิกร่วมด้วย (ปลดออกจากราชการ)

มาตรา ๘๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายในเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ได้ และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการในหน้าที่โดยชอบ แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัตินั้นจะทำให้เสียหายหรือไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ อาจเสนอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นได้ โดยมีเงื่อนไขว่า

- เฉพาะกรณีที่เห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นที่ขอให้ทบทวนได้

- ต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือให้ทบทวนคำสั่งภายใน ๗ วัน
- ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันตามคำสั่งเดิม ก็ต้องปฏิบัติตาม

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามมาตรา ๖ หรือมีองค์ประกอบที่ควรพิจารณา ดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
 ๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
 ๓. สั่งในหน้าที่ราชการ
 ๔. เป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
 ๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง
- แยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา คำสั่งไม่จำเป็นต้องสั่งตามรูปแบบของทางราชการ หรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการ หรือหน่วยงาน หรือสถานศึกษา ทั้งที่ จะต้องเป็นการมอบหมายหรือมอบอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบได้

กฎหมายที่กำหนดการบังคับบัญชา มีดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งได้กำหนดตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวงทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ (มาตรา ๑๒) ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง ให้เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการ และให้เลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๓๐) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ ในเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๓๗) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษา (มาตรา ๓๙)

(๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๒๔) ให้ผู้บิหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา ๒๗) ให้ผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานที่ ก.ค.ศ. กำหนด (มาตรา ๒๘) ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง (มาตรา ๕๓)

(๔) มาตรฐานตำแหน่ง เช่น มาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดแต่งตั้งผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๓. สิ่งในหน้าที่ราชการ มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๓.๑ ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการในเรื่องที่ส่งนั้น หมายถึง เรื่องที่สั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีใช้งานในหน้าที่ของผู้รับคำสั่งโดยตรง

๓.๒ สิ่งให้ปฏิบัติราชการ หมายถึง ถ้าไม่ใช่เรื่องสั่งให้ปฏิบัติราชการก็ไม่มีความผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชานั้นต้องเป็นผู้อยู่ในฐานะที่สั่งให้ทำได้ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการและต้องสั่งภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของตน หรือฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการแล้ว คำสั่งของผู้บังคับบัญชาก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม และถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๕. มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง คือ ต้องมีการขัดขึ้นไม่ทำตามคำสั่งหรือทำไม่ตรงตามที่สั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ผู้บังคับบัญชาสั่งให้มาทำงานเร่งด่วนในวันเสาร์-อาทิตย์ แต่ไม่มาปฏิบัติงาน (ภาคทัณฑ์)
- ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ไปเข้ารับการฝึกอบรม แต่ไม่ได้ไปเข้ารับการฝึกอบรม (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- ขอลาหยุดราชการ แต่ผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตแล้วขาดราชการไป ทั้งที่ทราบว่าผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาต (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

การกระทำความผิดฐานขัดคำสั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยได้ทั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ทั้งนี้แล้วแต่ผลที่เกิดขึ้นจากการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ได้ก่อให้เกิดผลเสียแก่ราชการอย่างไรหรือไม่ ถ้าเกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อย หรือแม้เสียหายในทางปกครองบังคับบัญชาไปบ้าง ก็เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงแต่ถ้าการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้วกรณีก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสอง

ความในวรรคสอง ได้บัญญัติให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อย่างไรก็ตาม การที่จะพิจารณาว่ากรณีใด ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ความเสียหายร้ายแรงอาจเป็นความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินหรือตัวเงิน หรือความเสียหายอย่างอื่นที่มีทรัพย์สินหรือตัวเงินก็ได้ เป็นต้นว่าความเสียหายแก่ชื่อเสียงทางราชการ หรือความเสียหายในด้านการบริหารราชการก็ได้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๖ วรรคสอง

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
๓. สิ่งในหน้าที่ราชการ

๔. เป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง
๖. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่เวรรักษาการณ์แต่ไม่อยู่เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้หรือคนร้ายมาโจรกรรมทรัพย์สิน (ปลดออกจากราชการ)

มาตรา ๘๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลา อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการ และผู้เรียน จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมิได้

การละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การอุทิศเวลาให้แก่ราชการเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับผู้เป็นข้าราชการ เนื่องจากข้าราชการเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ซึ่งต้องมีความต่อเนื่อง ข้าราชการจึงไม่ใช่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามเวลาปกติเท่านั้น แต่ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ โดยถือว่าประโยชน์สาธารณะต้องมาก่อน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
๓. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

คำว่า “**อุทิศเวลาของตน**” ตามความในวรรคหนึ่ง หมายถึง การอุทิศเวลาหรือสละเวลาที่ต้องปฏิบัติตามปกติด้วย เช่น ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาบางคนปฏิบัติในเวลาหยุดพักรับประทานอาหารกลางวันหรือหลังจากเลิกเรียนไปแล้ว หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาก็ย่อมจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้น ๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตาม จะอ้างว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบเพราะให้ทำงานนอกเวลาราชการหาได้ไม่ หากข้าราชการครูผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการดังกล่าวหลีกเลี่ยงขัดขืนหรือไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดกรณีขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๘๖ แล้ว ยังเป็นความผิดกรณีไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ ตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง ด้วย แต่ไม่เป็นการขาดราชการและไม่ต้องลาหยุดราชการวันดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น ที่ ๑๙๗/๒๕๔๖)

สำหรับวันเปิดภาคเรียน ซึ่งสถานศึกษาอนุญาตให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนด้วยก็ได้ แต่ถ้ามีราชการจำเป็นให้ข้าราชการปฏิบัติราชการเหมือนการมาปฏิบัติราชการตามปกติ ดังนั้น วันปิดภาคเรียนจึงไม่ใช่วันหยุดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

คำว่า “**ทอดทิ้ง**” หมายความว่า ตัวอยู่แต่ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่ ไม่เอาเป็นธุระ ไม่นำพา เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยแล้วเสร็จตามเวลา ปลอยให้งานค้างคั่ง เป็นต้น

คำว่า “**ละทิ้ง**” หมายความว่า ไม่อยู่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเลย หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาต หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๙๖ ผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่ราชการ หรือมีงานที่จะต้องปฏิบัติด้วย เช่น ผู้ที่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อแต่ไม่ไปเรียนไม่เป็นความผิดกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ เพราะไม่มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ละทิ้งหน้าที่ราชการไม่เกิน ๓ วัน (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- มาสายบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- กลับก่อนเวลาเสมอ ๆ (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วไม่อยู่ในโรงเรียน (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

มาตรา ๘๗ วรรคสอง ได้บัญญัติกับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณี ละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งราชการไว้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ ทำให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง
๒. ละทิ้งหน้าที่ราชการ ไปเป็นเวลานาน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง

กรณีที่ ๑

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
๓. เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

กรณีที่ ๒

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน
๓. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า “หน้าที่ราชการ” มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๘๔

ตามกรณีที่ ๑ กรณีที่เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงนั้น ต้องเป็นการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงจึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าได้ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปนานเพียงใดหรือไม่ และความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการไปเพียงครึ่งชั่วโมงเป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการได้รับความเสียหายอย่างมาก ถือได้ว่าอยู่ในความหมายของความผิดกรณีนี้แล้ว

อย่างไรจึงจะมีเหตุผลอันสมควร ถ้ามีเจตนาละทิ้งไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ็บป่วยมากในทันทีทันใดต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันที ถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควรยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง กรณีใดจะถือว่ามีเหตุผลอันสมควรหรือไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

ตามกรณีที่ ๒ กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน เป็นกรณีที่มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อไปคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือ โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

การนับวันสำหรับการกระทำผิดวินัยกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น จะต้องนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันทุกวัน โดยนับรวมวันหยุดราชการซึ่งอยู่ระหว่างวันละทิ้งหน้าที่ราชการด้วย (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๘ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕)

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันมาแล้ว ๑๕ วัน วันที่ ๑๖ มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาตและไม่ได้กลับมาปฏิบัติงานในวันนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ทำบันทึกรายงานไว้เป็นหลักฐาน ก.ค.ศ. เคยวินิจฉัยว่าเป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน

กรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขังไม่เป็นเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่ต้องยื่นใบลาแต่จะต้องรายงานหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และเมื่อได้รับการประกันตัวต้องรีบกลับไปปฏิบัติงานทันที

กรณีข้าราชการหายไปเฉย ๆ โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าหายไปเพราะเหตุใด ต้องถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หากภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นถูกลักพาตัว หรือประสบเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตาย ผู้บังคับบัญชาย่อมเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ตรงกับข้อเท็จจริง

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลากว่า ๑๕ วัน จะมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนให้เป็นที่แน่ชัดก่อน กรณีดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ (๒) ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนก่อนและสามารถลงโทษได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนพิจารณา ทั้งนี้โดยใช้สำนวนการสืบสวนเสนอให้องค์คณะผู้มีอำนาจพิจารณา ได้แก่ศึกษาธิการจังหวัด กรณีเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เว้นแต่บางตำแหน่งและบางวิทยฐานะที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของ ก.ค.ศ. กรณีผู้ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณามีมติแล้วผู้บังคับบัญชาจึงส่งลงโทษไปตามมตินั้น

การพิจารณาความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ จะต้องดูพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาป่วยหนักไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้ง ๆ ที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้นสามารถแจ้งและลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้การหยุดราชการไปนั้นก็มีเหตุผลอันสมควรและตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือจิตใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จึงไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่อาจเป็นความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบการลาหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามมาตรา ๘๕ ซึ่งมีใช้ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในทางกลับกัน หากเจ็บป่วยเล็กน้อยแต่หยุดราชการไปนานเกินสมควรทั้งที่สามารถมาปฏิบัติราชการได้และไม่มีใบรับรองแพทย์ เช่น นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์เกิดอุบัติเหตุถูกล้ม ไปรักษาที่สถานอนามัยมีผลลออกที่เข้าและเท้าเท่านั้น แต่หยุดราชการไปเป็นเวลานานโดยไม่ลาและไม่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โทษไล่ออกจากราชการ

สำหรับกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันเวลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์ อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า ๑๕ วัน มีโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการในวันเดียวกับวันที่ขอลาออก ผู้บังคับบัญชามีอำนาจอนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ลาออกได้ และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการไป

แล้ว ย่อมไม่อาจดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการอีกได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๖๗๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือ ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการได้

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ลาศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดเวลาไม่เดินทางกลับมาปฏิบัติราชการโดยไม่มีเหตุผลความจำเป็น (ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ)
- ยื่นใบลาออกจากราชการแล้วหยุดราชการในทันทีโดยยังไม่ได้รับอนุญาตให้ลาออกและไม่ได้รับอนุญาตให้ลาหยุดราชการ (ไล่ออกจากราชการ)
- ละทิ้งหน้าที่ราชการตั้งแต่ ๑๖ วันขึ้นไป โดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น หลบหนีเจ้าหน้าที่ หลบหนีคดีอาญา เป็นต้น (ไล่ออกจากราชการ)

มาตรา ๘๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและระหว่างข้าราชการด้วยกัน หรือร่วมปฏิบัติราชการ ต้อนรับให้ความสะดวกให้เป็นธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติต่อผู้เรียน ข้าราชการด้วยกัน และประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ด้วยความสำนึกรับผิดชอบหรือความมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความสุภาพเรียบร้อย อันเป็นคุณธรรมและความประพฤติที่ดีที่พึงประสงค์ของข้าราชการ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง

๑. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี
๒. กระทำการใด ๆ โดยไม่มีความสุภาพเรียบร้อย
๓. ไม่รักษาความสามัคคี
๔. ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูล
๕. ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้เป็นธรรม
๖. กระทำต่อผู้เรียน เพื่อนข้าราชการ ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

คำว่า “แบบอย่าง” หมายความว่า เยี่ยงอย่างที่ดีควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ต้องดูที่ความประพฤติส่วนตัวโดยต้องดูตำแหน่งหน้าที่ประกอบด้วย

คำว่า “สุภาพเรียบร้อย” หมายความว่า การแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาในลักษณะอ่อนโยน ละมุนละม่อม รวมทั้งกิริยาวาจาที่ไม่หยาบคายและเหมาะสมแก่บุคคลและสถานที่ ได้แก่ การเดิน การนั่ง การเขียน การพูด เป็นต้น

การที่จะพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์สถานการณ์ และลักษณะในการติดต่อระหว่างข้าราชการด้วยกันนั้นเป็นกรณี ๆ ไป การใช้ถ้อยคำนั้นต้องดูว่ามีเจตนาว่าอย่างไร

สำหรับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าข้าราชการแต่ละหน่วยงานมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี กิจการทั้งปวงก็จะราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นไปด้วยดี กิจการทั้งปวงก็จะราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คำว่า “เกื้อกูล” หมายความว่า ช่วยเหลือ เผื่อแผ่ เจือจาน อุดหนุน การช่วยเหลือผู้เรียนหรือศิษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้หรือเรื่องส่วนตัว เป็นคุณธรรมของผู้เป็นครู และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน โดยให้บริการ ให้การสงเคราะห์แก่ผู้เรียนและประชาชนทุกคนที่มาติดต่ออย่างเสมอหน้ากัน การดูด่าว่าร้ายคนอื่น การดูหมิ่นใส่ความคนอื่นแม้เรื่องที่กำลังถึงนั้นเป็นความจริงก็เป็นความผิดวินัย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การใช้วาจาไม่สุภาพเหมาะสมกับผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอทราบเหตุที่บุตรของตนถูกลงโทษ (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- การทำร้ายร่างกายโดยไม่ถึงขั้นได้รับอันตรายสาหัส โดยชกหน้าเพื่อนครู ๑ ที่ เพราะโมโหที่ไปฟ้องผู้อำนวยการโรงเรียนว่าตนไม่ยอมเข้าสอน (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- การทะเลาะวิวาทหรือเข้าร่วมในการทะเลาะวิวาท หรือมีการใช้กำลังประทุษร้ายต่อกัน ครูสตริตบตีกันในห้องพักครู (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- การหมิ่นประมาท การกล่าวหาอาชญากรรม พุดจาก้าวร้าว ลบหลู่อาชญากรรมผู้บังคับบัญชาเพราะโกงที่ไม่ได้ ๒ ชั้น (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

- การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง พุดคำหยาบ เหยียดหยาม ดูถูกครูด้วยกันให้นักเรียนฟัง ในขณะที่สอน (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง

๑. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม

๒. กระทำการกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงอย่างร้ายแรง

๓. เป็นการกระทำต่อผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

คำว่า “ดูหมิ่น” หมายความว่าดูถูกว่าไม่จริงหรือไม่เก่งจริง ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายถึง การแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาหรือเขียนเป็นหนังสือหรือภาพอันเป็นการสบประมาทหรือดูถูกผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งทำให้เขาเสียหายต่อชื่อเสียง

“เหยียดหยาม” หมายความว่า การกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาอาการดูถูกหรือรังเกียจ

“กดขี่” หมายความว่า ข่มให้อยู่ในอำนาจของตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจบังคับเอา

“ข่มเหง” หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้งทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

การที่มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยกำหนดให้การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงประชาชน เป็นความผิดวินัยร้ายแรง เพราะข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่หรือเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และให้บริการแก่ประชาชนในหน้าที่ต่าง ๆ เป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับประชาชน เป็นตัวเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ดังนั้น ถ้าข้าราชการไปดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงประชาชนเสียเองแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนเดือดร้อน อีกทั้งเกิดความรู้สึกเกลียดชังข้าราชการและรัฐบาล และอาจเป็นปฏิกิริยาต่อรัฐบาลได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคและผลเสียหายอันร้ายแรงในการปกครองประเทศขึ้นได้ในที่สุด

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจึงเป็นความผิดกรณีดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนนั้น มีแนวทางวินิจฉัย คือ

๑. เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นข้าราชการ คือ ผู้กระทำการกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยามกดขี่ข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนนั้น ต้องกระทำโดยแสดงออกว่าตนเป็นข้าราชการ

๒. ผู้ถูกกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ข่มเหง ต้องอยู่ในฐานะผู้เรียนหรือประชาชน คือ มีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้าราชการในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนผู้เรียนและประชาชนเป็นผู้อยู่ในปกครองของรัฐและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. เจตนา หรือจงใจ คือ ผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือจงใจที่จะกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยข้าราชการผู้นั้น ไม่ได้มีเจตนาหรือจงใจที่จะกระทำต่อผู้นั้น โดยตรง ก็ไม่เป็นความผิดตามวรรคสองนี้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไป

การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนนั้น มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของทางราชการ คือ ทำให้ผู้เรียนหรือประชาชนเกิดความรู้สึกรังเกียจหรือชิงชังบรรดาข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลาย หรือรังเกียจ ชิงชังรัฐบาลหรือทางราชการเป็นส่วนรวม จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าหากการกระทำนั้นไม่มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการหรือทางราชการ ก็ไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้

การที่จะถือว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๘ วรรคสองนี้ จะต้องกระทำการเข้าตามหลักเกณฑ์ทั้ง ๓ ดังกล่าวมาแล้ว

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- กลั่นแกล้งไม่นำเรื่องเบิกเงินงวดค่าก่อสร้าง หรือแกล้งเบิกล่าช้าเพราะต้องการหักเปอร์เซ็นต์ (อาจเป็นความผิดตามมาตราอื่นด้วย : ปลดออกจากราชการ)

- ดูหมิ่น เหยียดหยามผู้เรียนว่าโง่งเป็นควาย โง่งทั้งตระกูล ก.ค.ศ. เห็นว่าเป็นการดูหมิ่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปิดกั้นพัฒนาการของผู้เรียน (และกระทำความผิดกรณีอื่นร่วมด้วย : ปลดออกจากราชการ)

มาตรา ๘๙ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือ ร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความเป็นจริง

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ ไม่ประสงค์ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากลั่นแกล้งร้องเรียนกล่าวหาผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง เนื่องจากการถูกร้องเรียนทำให้หน่วยงานเสียภาพพจน์และขาดความน่าเชื่อถือ ทั้ง

ยังทำให้เจ้าหน้าที่เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องสำคัญ เพราะเกรงจะถูกร้องเรียน เมื่อมีการร้องเรียนทางราชการต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียกำลังใจเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการหาข้อเท็จจริง

การกลั่นแกล้งกล่าวหาหรือร้องเรียนอื่น การกระทำอาจปรากฏในลักษณะทำเป็นหนังสือหรือโดยวาจา ภาษาที่ใช้สื่อความหมายไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยก็ได้ แต่ข้อความหรือถ้อยคำที่ผู้รับเมื่อได้รับแล้ว ทำให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งนั้นได้รับความเสียหาย ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง คำว่า “ผู้อื่น” ก็คืออาจเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยกันหรือประชาชนทั่วไป

การกลั่นแกล้งกล่าวหาหรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความเป็นจริงเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง

๑. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่น
๒. เป็นการกล่าวหาหรือร้องเรียนในเรื่องที่ผู้กระทำรู้หรืออาจรู้อยู่แล้วว่าไม่เป็นความจริง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

-การกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นเพื่อให้มีการดำเนินการทางวินัย หรือทางใดทางหนึ่ง ในการบริหารบุคคลหรือทางอาญา ทั้งที่ไม่เป็นความจริง โดยผู้บังคับบัญชาผู้กระทำการกล่าวหาหรือร้องเรียน ไม่ว่าผู้กระทำนั้นจะเปิดเผยชื่อตัวเองหรือจะกระทำในลักษณะบัตร์สนเท่ห์ รวมทั้งการสร้างกระบวนการข่าวลือซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒เดือน)

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๙ วรรคสอง

๑. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่น
๒. เป็นการกล่าวหาหรือร้องเรียนในเรื่องที่ผู้กระทำรู้หรืออาจรู้แล้วว่าไม่เป็นความจริง
๓. ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

-การกลั่นแกล้งกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง แต่ทำให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง ความผิดตามวรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออกจากราชการ)

มาตรา ๙๐ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขายหรือให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้มีการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ตำแหน่งหรือวิทยฐานะสูงขึ้นรวมถึงการมีผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว

บทบัญญัตินี้แสดงถึงระดับมาตรฐานทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นว่าอยู่ในระดับสูง คำว่า “เสื่อมเสีย” เป็นความรู้สึก เป็นนามธรรมตามความคิดเห็นของความรู้สึกของวิญญาณ เช่นเดียวกับที่

บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๔ ที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มี “เกียรติศักดิ์” ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง

วินัยตามมาตรานี้มีองค์ประกอบ ๒ ประการ คือ

๑. กระทำการหาประโยชน์ด้วยตนเอง หรือ ให้ผู้อื่นหาประโยชน์โดยอาศัยชื่อของตนเองคำว่า “ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น และการหาประโยชน์ตามมาตรานี้อาจจะเป็นการกระทำของตัวข้าราชการเอง หรือเป็นการที่ข้าราชการยอมให้ผู้อื่นกระทำก็ได้

๒. การหาประโยชน์ดังกล่าวจะมีผลกระทบอันเป็นความเสื่อมต่อความเที่ยงธรรม หรือ เกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งอาจอธิบายได้ ๒ กรณี คือ

๒.๑ อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ผู้นั้นดำรงอยู่ ว่าจะมีกรณีอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้หรือไม่ หากมีกรณีที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ก็ต้องห้ามตามมาตรา ๙๐ นี้

กรณีกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมนี้ อาจกระทำโดยไม่อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนก็เป็นความผิดตามมาตรา ๙๐ เพียงมาตราเดียว แต่ถ้ากระทำโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน นอกจากจะเป็นความผิดตามมาตรา ๙๐ แล้วยังเป็นความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ด้วย ส่วนการกระทำอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ไม่ใช่เป็นการหาผลประโยชน์หรือผู้กระทำไม่ได้รับผลประโยชน์ จะไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๙๐ นี้ แต่จะเป็นความผิดตามมาตรา ๙๔ และจะเป็นความผิดอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ได้

๒.๒ อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

คำว่า “เกียรติศักดิ์” หมายความว่า ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญ

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการหาประโยชน์หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ข้าราชการผู้นั้นดำรงอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องส่งเสริมของประชาชนเพียงใด

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ประกอบอาชีพอื่นนอกเวลาราชการและเป็นอาชีพซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานแห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (ภาคทัณฑ์)

- ยอมให้บริษัท ห้าง ร้าน แอบอ้างอาศัยชื่อเข้าประกวดราคาจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงาน (ภาคทัณฑ์)

- เป็นตัวแทนหรือยอมให้ตัวแทนขายสินค้า หรือขายประกันชีวิตให้แก่ผู้มาติดต่อราชการ (ภาคทัณฑ์)

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง

๑. กระทำการหาประโยชน์ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นหาประโยชน์โดยอาศัยชื่อของตนเอง

๒. การหาประโยชน์จะมีผลกระทบเป็นการเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม หรือเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

๓. การกระทำเพื่อประโยชน์อันมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๓.๑ เป็นการซื้อขายเพื่อให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.๒ เป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุ และแต่งตั้งโดยมิชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม

จุดมุ่งหมายของมาตรา ๙๐ วรรคสองนี้เพื่อให้เป็นการซื้อขายหรือให้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หรือให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือมีลักษณะเป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่นเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- การซื้อขายตำแหน่งหรือวิทยฐานะโดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ อาจผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม ด้วย (ไล่่ออกจากราชการ)
- การรับประโยชน์ตอบแทนการบรรจุและแต่งตั้งโดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบรรจุแต่งตั้ง อาจผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม ด้วย (ไล่่ออกจากราชการ)
- การให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่น หรือให้ตนได้รับตำแหน่งหรือวิทยฐานะสูงขึ้น (ปลดออกจากราชการ)
- การให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับการบรรจุหรือแต่งตั้ง (ปลดออกจากราชการ)
- การเรียกประโยชน์ตอบแทนการดำเนินการให้บุคคลอื่นดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะสูงขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้รับการบรรจุแต่งตั้งที่มิชอบ นอกจากผิดมาตรา ๙๐ วรรคสอง แล้ว อาจผิดมาตรา ๙๔ วรรคสองด้วย (ไล่่ออกจากราชการ)

มาตรา ๙๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่งการเลื่อนวิทยฐานะหรือให้ได้รับเงินเดือนในระดับสูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือ ลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้น ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความมุ่งหมายของมาตรานี้ ประสงค์ที่จะไม่ให้มีการคัดลอกหรือลอกเลียนหรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้หรือจ้างวานให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งบัญญัติเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และบทบัญญัตินี้มีความจำเพาะเจาะจงใช้บังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการที่ต้องอาศัยการทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง วิทยฐานะหรือแม้กระทั่งนำผลงานนั้นไปใช้ประกอบเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง และต้องกระทำในขณะที่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่เท่านั้น

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง

๑. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกัน ดังต่อไปนี้

๑.๑ คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ อันมีเจตนาให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าผลงานนั้นตนกระทำขึ้นด้วยตนเอง ดังมีลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนเพื่อนำมาใช้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียน โดยมีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียน โดยมีได้มีการอ้างอิงตามวิธีการหรือแบบแผนซึ่งยอมรับกันทั่วไป

๑.๒ นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น ไปใช้ในนามของตนเอง

๑.๓ จ้างหรือวาน หรือ ใช้ผู้อื่นจัดทำผลงานทางวิชาการ

๒. เป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ในการขอตำแหน่ง หรือการเลื่อนตำแหน่งหรือการเลื่อนวิทยฐานะ หรือการได้รับเงินเดือนสูงขึ้น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

๑. เป็นการกระทำความผิดโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- เคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของผู้อื่น
- มีหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินผลงานทางวิชาการ (อาจผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม)

๒. นอกเหนือจากข้อ ๑ อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง

๑. ร่วมกระทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ
๒. เพื่อให้อีกบุคคลหนึ่งนำผลงานที่ลอกเลียนหรือคัดลอกนั้นไปใช้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง
๓. จัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น
๔. เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

๑. ร่วมดำเนินการโดยได้รับค่าตอบแทน โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

- เป็นผู้บริหารสถานศึกษา
- เคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของผู้อื่น
- มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงานทางวิชาการ

๒. รับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการโดยมีค่าตอบแทน

๓. รับจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยตนเองมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงาน

๔. รับจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยตนเองเคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของบุคคลอื่น

๕. มีพฤติกรรมเป็นนายหน้า ตัวกลาง ผู้ติดต่อ ผู้สนับสนุน หรือชี้ช่องให้มีการรับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยได้รับค่าตอบแทน

๖. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและรับจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น

๗. นอกเหนือจากกรณีข้างต้น

มาตรา ๘๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรานี้มุ่งเน้นห้ามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีให้เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการยึดการรับราชการเป็นอาชีพโดยไม่มัวกังวลด้วยการแสวงหาประโยชน์ในทางอื่น และเป็นข้อห้ามเด็ดขาด และการที่จะพิจารณาว่ากิจการนั้นเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดหรือไม่ ต้องพิจารณาจากหลักฐานการจดทะเบียนและหนังสือบริคณห์สนธิ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๒

๑. เป็นผู้กระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

๒. เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน

๓. ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

คำว่า “**ตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท**” ในที่นี้หมายถึง กรรมการผู้จัดการหรือ ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ส่วนคำว่า “**ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน**” นั้น หมายถึง กรรมการอำนวยการ หรือผู้อำนวยการ เป็นต้น

การเป็น “**กรรมการบริหาร**” หรือเป็น “**ประธานกรรมการ**” ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๙๒ นี้ เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งได้เข้าไป “จัดการ” หรือเป็น “ผู้กระทำ” ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทโดยตรงจึงจะต้องห้าม ซึ่งทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากหลักฐานการจดทะเบียนและหนังสือบริคณห์สนธิห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทแล้วแต่กรณี อันเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เข้าไปเป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (ภาคทัณฑ์)
- เป็นกรรมการอำนวยการหรือผู้อำนวยการ แต่มีลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการ (ภาคทัณฑ์)
- เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท และเป็นตัวแทนของบริษัททำนิติกรรมในการซื้อขาย (ภาคทัณฑ์)

อนึ่ง การเป็นผู้จัดการมูลนิธิไม่เข้าข้อห้ามตามมาตรา

มาตรา ๙๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยต้องไม่อาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองใด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตโดยการซื้อสิทธิหรือขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งจะต้องไม่ให้การส่งเสริมสนับสนุน หรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน การดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีความมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำต่อเนื่องไปได้ ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง

๑. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่
๒. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษและเป็นการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชน
๓. ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนอันมีลักษณะของการกระทำการหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

๓.๑ แสดงออกให้เห็นถึงการที่ตนเองมีความฝักใฝ่ทางการเมืองในตัวบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

๓.๒ ให้การส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนแก่บุคคลหรือหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

การวางตนเป็นกลางทางการเมืองนั้น หมายถึง เฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเท่านั้น ที่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลาง เช่น ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะอำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองใดเป็นพิเศษกว่าพรรคการเมืองอื่น หรือกว่าบุคคลทั่วไปไม่ได้ หรืออาจชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งโดยเฉพาะก็ทำไม่ได้ ส่วนในทางส่วนตัวจะนิยมหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ไม่ห้าม คงห้ามแต่การเป็นกรรมการพรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง ซึ่งกำหนดไว้เป็นคุณสมบัติที่ต้องห้ามเท่านั้น

นอกจากนี้มาตรานี้ยังบัญญัติห้ามมิให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งทางการเมืองอีกด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ปฏิบัติการโดยเลือกปฏิบัติ หรือปฏิบัติโดยปราศจากความเป็นธรรมบนพื้นฐานความฝักใฝ่ในทางการเมืองของตน (ภาคทัณฑ์)
- การยินยอมให้ใช้สถานที่ราชการเพื่อหาเสียงในการใช้เลือกตั้ง หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)
- การติดป้ายหรือสื่อสิ่งใดในสถานที่ปฏิบัติราชการของตน อันสื่อให้เห็นถึงความฝักใฝ่ทางการเมืองในบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)
- การหาเสียงหรือการกล่าวสนับสนุนทางการเมืองแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงในการเรียนการสอน หรือในกิจกรรมทางการศึกษาอื่นใดไม่ว่าจะกระทำในสถานที่ราชการหรือไม่ก็ตาม (ภาคทัณฑ์)
- เป็นการกระทำในเรื่องราชการ แต่ไม่ใช้หน้าที่ราชการโดยตรง ซึ่งผลของการกระทำนั้นทำให้เห็นได้ว่าเป็นเรื่องของการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดโดยเฉพาะเจาะจง (ภาคทัณฑ์)

ตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติห้ามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องใด ๆ กับการทุจริตเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง

๑. ดำเนินการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการอันมีลักษณะเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
๒. ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือชักจูงให้ผู้อื่นทุจริตในการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
๓. ลักษณะของการกระทำที่ถือเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง คือ
 - การซื้อสิทธิ
 - การขายเสียง

ความมุ่งหวังประการสำคัญของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชนผ่านการเลือกผู้แทนหรือกลุ่มทางการเมือง หรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์หรือมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ในการเลือกตั้งทั่วไปพบว่า ประชาชนมิได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ด้วยเจตนาจำนงที่แท้จริงของตนเองเนื่องจากมักถูกชักจูงหรือจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อิทธิพล การซื้อเสียง เป็นต้น ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไม่มีความก้าวหน้าและขาดความต่อเนื่อง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในลักษณะเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้ชักจูง ผู้วางแผนหรือร่วมงานวางแผนผู้ใช้จ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้มีการซื้อสิทธิ การขายเสียงในการเลือกตั้ง (ปลดออก/ไล่ออกจากราชการ)
- การรับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้มีการเสนอให้ เพื่อตอบแทนการลงคะแนนในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง (ปลดออก/ไล่ออกจากราชการ)
- เป็นผู้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นทุจริตในการเลือกตั้ง (ปลดออก/ไล่ออกจากราชการ)

มาตรา ๙๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

เป็นบทบัญญัติที่มุ่งควบคุมความประพฤติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่ดี เรื่องการประพฤติชั่วเป็นการพิจารณาถึงพฤติการณ์การกระทำและความรู้สึกของสังคม ที่จะต้องพิจารณารายละเอียดข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปว่ามีผลกระทบต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง ความรู้สึกของสังคมหรือไม่ โดยไม่จำกัดว่าจะทำในตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำในฐานะส่วนตัว หากกระทบมากก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำว่า “**ประพฤติชั่ว**” หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนเองหรือเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งราชการของตน

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง

ในการพิจารณาเรื่องประพฤติชั่ว มีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. เกียรติของข้าราชการ
๒. ความรู้สึกของสังคม
๓. เจตนาที่กระทำ

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ สามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. เกียรติของข้าราชการ โดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของข้าราชการผู้นั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ การพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติของข้าราชการเพียงใดหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด

๒. ความรู้สึกของสังคม โดยพิจารณาจากความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ เหตุผลทางจริยธรรมของประชาชนทั่วไป รวมทั้งของข้าราชการทั่วไปด้วย หรือของทางราชการว่ามีความน่ารังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ หรือไม่ เพียงใด ซึ่งความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ เหตุผลทางจริยธรรมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยกาลเวลาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือเหตุผลอื่น

๓. เจตนาที่กระทำ โดยพิจารณาว่าผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ตามหลักกฎหมายอาญา หากไม่มีเจตนา ก็ไม่เป็นการประพฤติชั่ว ตัวอย่างเช่น ข้าราชการคนใดโดยประมาท ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ปรับ ๕,๐๐๐ บาท โดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี กรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นการประพฤติชั่วหรือไม่นั้น คงไม่ได้ พิจารณาที่ผลคือได้รับโทษสถานใดเพียงประการเดียว แต่ต้องพิจารณาที่เหตุของการกระทำผิดเป็นสำคัญหากไม่ปรากฏว่าเหตุเกิดจากความมึนเมาในขณะที่ขับรถหรือเกิดจากการฝ่าฝืนกฎจราจร ก็ไม่เป็นการประพฤติชั่วเพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว ตามแนวคำวินิจฉัยของ ก.ค. แต่ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้กระทำผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นอาชญา อันเป็นการกระทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็อาจปรับเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วได้หากการกระทำนั้นเกิดจากเจตนาชั่วร้ายก็ถือว่าเป็นการกระทำนั้นเป็นการประพฤติชั่วตามหลัก “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา”

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- กระทำความผิดอาญา ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ถึงจำคุก หรือจำคุกแต่ให้ลงอาญาในความผิดที่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บสาหัส (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- เมาสุราอาละวาด (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- มีความประพฤติในทำนองชู้สาว (ภาคทัณฑ์)
- ปลอมเอกสารหรือปลอมลายมือชื่อผู้อื่นทำให้ราชการหรือผู้อื่นเสียหายไม่ถึงกับร้ายแรง (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)
- การเปิดเผยข้อสอบที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยไม่ได้เรียกหรือรับผลประโยชน์ตอบแทน (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง กำหนดความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ ๒ ฐาน คือ กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก (ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ) ซึ่งเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง และกรณีกระทำความผิดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาต้องทำการสอบสวนก่อน ความผิดทั้ง ๒ ฐานดังกล่าว คือ ฐานกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงซึ่งเป็นคนละกรณีความผิดหรือคนละฐานความผิด การพิจารณาความผิดและสั่งลงโทษจึงต้องอ้างให้ถูกต้องด้วยว่าลงโทษเพราะถูกจำคุกหรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

๑. กระทำความผิดอาญาและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก
๒. ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ หรือ
๓. กระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

“ได้รับโทษจำคุก” ตามมาตรานี้หมายถึง ถูกจำคุกจริง ๆ กรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ให้รอการลงโทษ ไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง และโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

“โทษที่หนักกว่าจำคุก” หมายถึง โทษประหารชีวิต

“คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายความว่า คำพิพากษาที่ไม่อาจอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้อีกหรือไม่ได้อุทธรณ์หรือฎีกาภายในที่กฎหมายกำหนด หรือคำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งความผิดยังไม่ถึงกับต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ผู้บังคับบัญชาอาจสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมาตรา ๑๑๓ ได้

อนึ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกจำคุกตามคำสั่งศาลกรณีละเมิดอำนาจศาล ก.ค. เคยเชื่อว่าไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่ นั้น กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การใดที่จะถือว่าเป็นความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงต้องพิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป หรือความรู้สึกของสังคมว่ารู้สึกรังเกียจต่อการกระทำนั้นว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือไม่ ทั้งนี้ โดยพิจารณาจาก

สำหรับกรณีกระทำการอื่นได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงนั้น การกระทำใดจะเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่ นั้น กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การใดที่จะถือว่าเป็นความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงต้องพิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป หรือความรู้สึกของสังคมว่ารู้สึกรังเกียจต่อการกระทำนั้นว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือไม่ ทั้งนี้ โดยพิจารณาจาก

- ๑) เกียรติของข้าราชการ (ดูจากตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ)
- ๒) ความรู้สึกของสังคม และ
- ๓) เจตนาในการกระทำ

กรณีใดจะเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แห่งกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยถือความร้ายแรงของแต่ละองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการดังกล่าวเป็นแนวทางพิจารณา โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นว่าได้กระทำการอันทำให้ข้าราชการได้รับความเสียหายกระทบต่อภาพพจน์ชื่อเสียงมากหรือไม่ กรณีของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นพ่อพิมพ์ – แม่พิมพ์ของชาติ มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี แต่มีพฤติการณ์มีความสัมพันธ์ฉ้อฉลกับภรรยาหรือสามีผู้อื่นยอมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการและความรู้สึกของสังคมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๕๔/๒๕๕๑)

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด กรณีกระทำผิดอาญา (ไล่ออกจากราชการ)
- ประพฤติผิดทางเพศ มีความสัมพันธ์ฉ้อฉลกับภรรยาถึงขั้นร่วมประเวณีกับคู่สมรสของผู้อื่น (ไล่ออกจากราชการ)
- มีความสัมพันธ์ฉ้อฉลกับภรรยาถึงขั้นร่วมประเวณีกับหญิงอื่น หรือคู่สมรสของผู้อื่น ทั้งที่ตนมีคู่สมรสอยู่แล้ว (ไล่ออกจากราชการ)
- บังคับขืนใจผู้อื่นให้มีเพศสัมพันธ์ (ไล่ออกจากราชการ)
- กระทำอนาจารผู้เรียน (ปลดออกจากราชการ)
- ปลอมเอกสารราชการจนเป็นเหตุให้ราชการหรือบุคคลอื่นเสียหายอย่างร้ายแรง (ไล่ออกจากราชการ)

- ปลอมลายมือชื่อผู้อื่นหาประโยชน์ (ไล่ออกจากราชการ)
- ทุจริตการสอบบรรจุ หรือสอบเข้าทำงาน เช่น ไปสอบแทนผู้อื่น (ไล่ออกจากราชการ)
- หลอกลวงเรียกร้อยเงินหรือทรัพย์สิน โดยอ้างว่าสามารถฝากเข้าทำงานหรือเข้าเรียนต่อ (ไล่ออกจากราชการ)

- ทำร้ายร่างกายผู้เรียนจนบาดเจ็บสาหัส (ปลดออกจากราชการ)
- ตีมีสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ (ปลดออกจากราชการ)
- เมาสุราเสียราชการ (ปลดออกจากราชการ)
- เปิดเผยข้อสอบแล้วเรียกร้อยเงิน (ปลดออกจากราชการ)
- ยักยอกเงินที่มีผู้ฝากไว้ (ปลดออกจากราชการ)

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม

๑. เสพยาเสพติด หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด
๒. เล่นการพนัน เป็นการเล่นอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนติดเป็นนิสัย
๓. กระทำการล่วงละเมิดทางเพศผู้เรียนหรือนักศึกษา

“การเสพยาเสพติด” หมายถึง เสพของมีนเมาซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เสพเฮโรอีน ผิ่น กัญชา ยาบ้า เป็นต้น ซึ่งการเสพมีหลายวิธี ได้แก่ เสพ สูบ สูดไอระเหย ใช้แผ่นแปะตามผิวหนัง หรือส่งเสริมสนับสนุน รวมถึงชักชวน จำหน่ายให้ผู้อื่นเสพด้วย ซึ่งการกระทำความผิดเป็นความผิดในคดีอาญาด้วย

“เล่นการพนัน” หมายถึง เล่นการพนันเอาทรัพย์สินกัน การพนันมีทั้งประเภทที่กฎหมายห้ามขาด และประเภทที่เล่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางการ เว้นแต่ล็อตเตอรี่ ไม่ถือเป็นการพนันตามกฎหมายนี้ อย่างไรก็ดีกรณีจะเป็นความผิดตามวรรคสามต่อเมื่อเป็นการเล่นเป็นอาจิมเท่านั้น กล่าวคือ เล่นอย่างสม่ำเสมอจนติดเป็นนิสัยหรือติดเป็นนิสัยเสมอ ๆ เนื่อง

คำว่า **“ล่วงละเมิดทางเพศ”** หมายถึง พฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศไม่ว่าจะเป็นคำพูด สายตา และการใช้ท่าที รวมไปถึงการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ หรือการข่มขืน กระทำชำเรา อนาจาร ไม่ว่าจะกระทำต่อเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ไม่ว่าจะกระทำต่อร่างกาย ทางวาจาหรือการบีบคั้นจิตใจและไม่ว่าผู้ถูกกระทำจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ส่วนผู้เรียนก็หมายถึงนักเรียนหรือนักศึกษา

อย่างไรก็ดี การพิจารณาพฤติกรรมใด ๆ ว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือไม่ จะต้องดูจากเจตนาของผู้กระทำเป็นสำคัญว่ามีความคิดเจตนาที่เป็นอกุศลจิตทางเพศหรือไม่ เช่น การโอบกอดนักเรียนด้วยความเอ็นดูในเวลา สถานที่ และโอกาสอันควร ย่อมแตกต่างกับการโอบกอดนักเรียนในที่รับตาผู้คนหรือในผับในบาร์ หรือร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา หรือในขณะที่ดื่มสุรา เหล่านี้ต้องดูเจตนาของผู้กระทำและพฤติกรรมแวดล้อมประกอบด้วย

การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นกรณีความผิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมุ่งหมายที่จะวางกรอบความประพฤติของผู้มีวิชาชีพครู ให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่นอกจากจะมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีคนเก่งแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และชุมชนตามความคาดหวังของสังคมด้วย

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เล่นการพนันในสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ (ไล่ออกจากราชการ)
- เล่นการพนันในเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ (ไล่ออกจากราชการ)
- เล่นการพนันกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาเดียวกัน (ไล่ออกจากราชการ)

- เป็นเจ้ามือ หรือร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเล่นการพนัน (ไล่ออกจากราชการ)
- การมีเพศสัมพันธ์ หรือการขอมีเพศสัมพันธ์ หรือการล่วงละเมิดทางเพศถึงขั้นพยายามมีเพศสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือนักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษา (ไล่ออกจากราชการ)
- การมีพฤติกรรมทางกายที่เป็นการสัมผัสเนื้อตัว โดยสื่อให้เห็นถึงเจตนาหรือจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (ปลดออกจากราชการ)
- การมีพฤติกรรมทางกายอันหนึ่งอันใดหรือหลายพฤติกรรมประกอบกัน แม้จะไม่ได้มีการสัมผัสเนื้อตัว แต่มีหรือสื่อให้เห็นถึงเจตนาล่วงเกินความเป็นส่วนตัว หรือความรู้สึกส่วนตัวในทางเพศ และมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอาย ความอึดอัด ความคับข้องใจ (เช่น การมองในลักษณะถ่มมูม การมองด้วยเจตนาล่วงเกินทางเพศ การให้ดูสื่อลามกอนาจาร การสั่งให้นักเรียนแสดงท่าทางที่ไม่เหมาะสมหรือให้แต่งกายที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ เป็นต้น : ปลดออกจากราชการ)

ตัวอย่างการกระทำที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็น “ผู้ประพฤติด้อย่างร้ายแรง” ตามมาตรา ๙๔ วรรคสองและวรรคสาม

- ใช้เอกสารหนังสือรับรองเงินเดือนปลอมไปประกันตัวจำเลยในคดีอาญา จนถูกศาลพิพากษาลงโทษฐาน ใช้เอกสารปลอมและละเมิดอำนาจศาล (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๖๐๘/๒๕๔๗)
- มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๐๒๒/๒๕๔๘)
- กระทำอนาจารเด็กนักเรียนซึ่งเป็นศิษย์ของตน (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๒๓๙/๒๕๔๖ และที่ ๖๗๖/๒๕๔๗)
- ล่อลวงนักเรียนหญิงซึ่งเป็นศิษย์ไปข่มขืนกระทำชำเรา (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๐๐๖/๒๕๔๗ และที่ ๗๘๗/๒๕๔๘)
- มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนักศึกษาหญิงซึ่งเป็นศิษย์ในขณะที่ตนเองมีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๖/๒๕๔๗)
- กระทำอนาจารและข่มขืนกระทำชำเราข้าราชการครูสตรีซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๖๙๗/๒๕๔๗)

มาตรา ๙๕ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ หรือการอื่นใดในการที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ให้กระทำโดยเอาใจใส่ สังเกตการณ์ และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย ในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหาโดยมีการปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชารีบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยให้ดำเนินการตามทที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๙๕ หรือมีพฤติกรรมปกป้องช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกรณีตามมาตรา ๙๕ วรรคเจ็ดเท่านั้นที่เป็นกรณีความผิดทางวินัย คือ ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๙๕ หรือมีพฤติกรรมปกป้องช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

โดยมีองค์ประกอบความผิด ดังนี้

- ๑ เป็นผู้บังคับบัญชา
- ๑ ละเลยไม่ดำเนินการทางวินัยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๒ ปกป้อง ช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย
- ๓ ดำเนินการทางวินัยโดยไม่สุจริต

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

- เจตนาหรือละเลยไม่นำพาริเริ่มดำเนินการทางวินัยเมื่อมีการกล่าวหาหรือร้องเรียนว่ามีการกระทำผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นแล้ว (ภาคทัณฑ์)

- กรณีที่เป็นการกล่าวหาโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) หรือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ซึ่งได้มีการตรวจสอบสืบสวนหรือสอบสวนมาก่อนแล้ว ผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการทางวินัยทันที (ภาคทัณฑ์)

- เมื่อมีการกล่าวหาหรือสงสัยว่าผู้ใดกระทำผิดวินัยแต่ยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ (ภาคทัณฑ์)

- ไม่ส่งยุติเรื่องเมื่อพบว่าเป็นกรณีไม่มีมูล (ภาคทัณฑ์)

- กลั่นแกล้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในการกล่าวหาหรือดำเนินการทางวินัย (ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน)

มาตรา ๙๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดทางวินัยจึงต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

โทษทางวินัย มี ๕ สถาน คือ

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดเงินเดือน (เดิมลดขั้นเงินเดือน)

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออกให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ

มาตรานี้กำหนดโทษทางวินัยไว้ ๕ สถาน ได้แก่ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน เป็นโทษวินัยไม่ร้ายแรง โทษปลดออก ไล่ออก เป็นโทษวินัยอย่างร้ายแรง โทษ ๕ สถานนี้อาจแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

๑ โทษวินัยอย่างร้ายแรง คือ ไล่ออก และปลดออก ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

๒ โทษวินัยไม่ร้ายแรง คือ ลดขั้นเงินเดือน และตัดเงินเดือน ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษจากลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์ ก็ได้

๓ โทษสำหรับความผิดเล็กน้อย คือ ภาคทัณฑ์ และหากเป็นความผิดวินัยครั้งแรกจะงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือนหรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก็ได้

สำหรับโทษลดขั้นเงินเดือน ปัจจุบันได้ยกเลิกคำว่า “ขั้น” ออกแล้วเป็นลดเงินเดือน

การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

ก่อนดำเนินการทางวินัย กฎหมายกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสืบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลอันควรกล่าวหาหรือไม่ ซึ่งการสืบสวนนี้มี ๒ ประเภท กล่าวคือ

๑ การสืบสวนก่อนดำเนินการทางวินัย คือการสืบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาหรือมีกรณีสงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจกระทำความผิดวินัยซึ่งดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ เพียงใด หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่ามีมูลความจริงก็นำมาตั้งข้อกล่าวหาและดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าผลการสืบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ากรณีไม่มีมูลก็ไม่ต้องดำเนินการทางวินัย* เว้นแต่กรณีร้องเรียนเป็นบัตรสนเท่ห์ อาจไม่ต้องเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงก็ได้

๒ การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย ได้แก่การสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก อันเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ.๒๕๔๙ ว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาจริงหรือไม่ เมื่อสืบสวนได้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดหรือฟังได้เป็นที่ยุติตามที่ถูกกล่าวหา ก็เสนอเรื่องให้อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา(ปัจจุบันเป็น กศจ.) พิจารณาโทษ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้ ถือว่าการสืบสวนดังกล่าวเป็นกระบวนการหนึ่งของการดำเนินการทางวินัย

๒.๑ การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

๑ รับเรื่องร้องเรียน กรณีมีการร้องเรียน ตั้งเรื่องกล่าวหากรณีผู้บังคับบัญชาเห็นหรือปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าผู้บังคับบัญชาได้กระทำความผิดวินัยหรือสงสัยในพฤติกรรม เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

๒ ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด

ในส่วนนี้กฎหมายปกครองกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการต้องมีความเป็นกลาง กล่าวคือถ้าเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการผู้นั้นจะทำการพิจารณาทางปกครองในเรื่องนั้นไม่ได้ เช่นเป็นคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วพิจารณาว่าข้อเท็จจริงมีมูลแล้วได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก ดังนั้นถือว่ามีความสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง

๓ ตรวจสอบสำนวนการสอบสวน พยานหลักฐานและเสนอความเห็น ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนโทษให้ลดโทษลงมาหนึ่งระดับ

๔ ตรวจสอบสำนวนการสอบสวน พยานหลักฐานและเสนอความเห็นเพื่อให้มีการพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัย หรือให้ความเห็นในระดับโทษทางวินัยที่ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง

๕ ประสานกับหน่วยงานหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยในกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดร่วมกัน

๖ ให้คำปรึกษาแนะนำ อบรมและพัฒนาผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการทางวินัย

๗ จัดทำสรุปรวบรวมเอกสารหลักฐานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอต่อองค์คณะบุคคลผู้มีอำนาจพิจารณาหรือหน่วยงานบังคับบัญชา

๘ ดำเนินการออกคำสั่งลงโทษตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๒.๒ การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๑ รับเรื่องร้องเรียนและสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๒ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยเมื่อปรากฏผลการสืบสวนมีมูลเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

๓ ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนและพิจารณา ในส่วนนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง ในข้อ ๒.๑

๔ ตรวจสอบสำนวนการสอบสวน พิจารณายานหลักฐานและเสนอความเห็นเพื่อให้มีการพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัย หรือให้ความเห็นในระดับโทษทางวินัยที่ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๕ ประสานงานกับหน่วยงานหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยในกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดร่วมกัน

๖ จัดทำสรุปรวบรวมเอกสารหลักฐาน การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอองค์คณะผู้มีอำนาจพิจารณาหรือหน่วยงานบังคับบัญชา

๗ ดำเนินการออกคำสั่งลงโทษตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๓ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและมีสาเหตุให้สั่งพักราชการไว้ก่อน

๒ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและมีสาเหตุให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๓ พิจารณาสภาพความร้ายแรงและพฤติการณ์ประกอบสาเหตุตามข้อ ๑ และ ๒ แล้วแต่กรณี แล้วเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการ

๔ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๑ ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน จัดทำรายงานผลการดำเนินการเมื่อมีการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๒ จัดทำรายงานผลการดำเนินการเมื่อมีการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๕ อำนาจการลงโทษ ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ.๒๕๔๙ ได้กำหนดไว้ดังนี้

๑ ผู้อำนวยการโรงเรียน มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนไม่เกิน ๕% เป็นเวลาไม่เกิน ๑ เดือน

๒ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนไม่เกิน ๕% เป็นเวลาไม่เกิน ๒ เดือนหรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑ ขั้น

๓ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนไม่เกิน ๕% เป็นเวลาไม่เกิน ๓ เดือนหรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑ ขั้น

งานอุทธรณ์และร้องทุกข์

การอุทธรณ์

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและการใช้สิทธิทางกฎหมายและการรักษาสิทธิ

๒ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตรวจพิจารณาและเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๓ ให้คำปรึกษา แนะนำสิทธิการอุทธรณ์ และการฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ตรวจสอบคำอุทธรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

วิธีการอุทธรณ์และพิจารณาอุทธรณ์ การอุทธรณ์ เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงแล้วแต่กรณี กรณีวินัยไม่ร้ายแรงให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีวินัยอย่างร้ายแรงให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

หลักกฎหมายที่สำคัญของการอุทธรณ์

๑ ผู้อุทธรณ์ต้องยื่นอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

๒ ผู้อุทธรณ์ต้องยื่นอุทธรณ์สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้

๓ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้นและต้องแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ ไม่สามารถอุทธรณ์ด้วยวาจาได้แต่จะขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของอ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ก็ได้

๔ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๔.๑ รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ

๔.๒ มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ

๔.๓ มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์

๔.๔ เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ

๔.๕ เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

๕ ให้ผู้อุทธรณ์ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

๖ การอุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาต้องเป็นอุทธรณ์ที่แสดงถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์และต้องยื่นอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจตามข้อ ๕ ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

๗ กรณีผู้ถูกลงโทษย้ายหรือโอนไปต่างสังกัดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอน

-ถ้าผู้อุทธรณ์ย้ายหรือโอนภายหลังได้ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้วและ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษายังไม่พิจารณาให้ส่งเรื่องไปให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอนพิจารณา

-หรือพิจารณาแล้วแต่ยังไม่มีความเห็นให้ปฏิบัติตามมติ ก็ให้ส่งเรื่องพร้อมเอกสารหลักฐาน รายงานการประชุมไปให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ที่รับย้ายหรือโอนเป็นผู้สั่งหรือปฏิบัติ

๘ ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาจากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๔๕ หรือสำนวนการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๔๘ และอาจขอเอกสาร ๙ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ได้ดำเนินการตามข้อ ๘ ข้างต้นแล้วให้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และมีมติให้ยกอุทธรณ์ เพิ่มโทษ ลดโทษ คงโทษ ยกโทษ แล้วแต่กรณี หรือหากเห็นว่าเป็นกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพิ่มเติมหรือคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมาให้ถ้อยคำ หรือทำการสอบสวนเพิ่มเติมเองหรือมอบให้คณะกรรมการสอบสวนสอบสวนเพิ่มเติมตามประเด็นที่กำหนดได้

๑๐ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ปฏิบัติให้เป็นไปตามมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีแล้วแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วยและจะอุทธรณ์ต่อไม่ได้อีกแล้วเว้นแต่การสั่งเพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการ

๑๑ กรณีตามข้อยกเว้นในข้อ ๑๐ เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใด ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์อีกไม่ได้ และให้แจ้งผู้อุทธรณ์ทราบพร้อมแจ้งสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองและให้แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเป็นหนังสือหรือดำเนินการให้เป็นไปตามมติ ก.ค.ศ. โดยเร็ว

๑๒ การนับระยะเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุดถ้าวันสุดท้ายตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

การร้องทุกข์

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ร้องทุกข์ ขอความเป็นธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและการใช้สิทธิทางกฎหมายและการรักษาสีทธิ

๒ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตรวจพิจารณาและเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๓ ให้คำปรึกษา แนะนำสิทธิการร้องทุกข์ และการฟ้องร้องต่อศาลปกครองตรวจสอบคำร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

วิธีการร้องทุกข์และการพิจารณาการร้องทุกข์

การร้องทุกข์ เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือยื่นต่อ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

ส่วนกรณีเห็นว่า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษามีมติไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ให้ยื่นร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. *

หลักกฎหมายที่สำคัญของการร้องทุกข์ **

๑ ผู้ร้องทุกข์ต้องยื่นคำร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับแจ้งคำสั่งหรือวันที่ทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๒ ผู้ร้องทุกข์ต้องยื่นร้องทุกข์สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

๓ การร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้นและต้องระบุสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไรและมีความประสงค์อย่างไรในการร้องทุกข์ และจะขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ก็ได้โดยให้ทำหนังสือแจ้งก่อนเริ่มพิจารณาร้องทุกข์

๔ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๔.๑ เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๔.๒ มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ร้องทุกข์

๔.๓ มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

๔.๔ เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๕ ให้ผู้ร้องทุกข์ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

๖ เมื่อผู้ร้องทุกข์ได้ดำเนินการตามข้อ ๕ แล้ว ไม่ประสงค์ให้มีการพิจารณาก็จะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ก่อนที่จะมีการพิจารณาเสร็จสิ้นก็ได้

๗ เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์แล้ว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งพร้อมทั้งสำเนาหนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นต้นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว

๘ เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ได้รับหนังสือตามข้อ ๗ แล้ว ให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยให้คำชี้แจงประกอบด้วยเพื่อประกอบการพิจารณาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

๙ กรณีผู้บังคับบัญชาได้รับหนังสือร้องทุกข์ ให้ส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมสำเนาต่อไปยังผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

๑๐ เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ ได้รับหนังสือตามข้อ ๙ แล้วให้ส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมสำเนาและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยให้คำชี้แจงประกอบด้วยไปยังประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

๑๑ ในการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งการคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ทั้งนี้หากมีความจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมรวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยงานหรือบุคคลใด ๆ ให้มาให้อภัยคำก็ได้

๑๒ ในการแถลงด้วยวาจาของผู้ร้องทุกข์ ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ให้มาแถลงแก้

๑๓ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ต้องพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือร้องทุกข์และเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ

๑๔ หากดำเนินการตามข้อ ๑๓ ไม่แล้วเสร็จให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกินสามสิบวันและให้บันทึกเหตุผลความจำเป็นไว้ด้วย และหากยังไม่แล้วเสร็จอีกให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวันแต่ต้องพิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็วและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุม

๑๕ ผลของการร้องทุกข์ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้ยกคำร้องทุกข์ และหากปฏิบัติต่อผู้ร้อง-ทุกข์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติหรือให้ขอแนะนำเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๑๖ มติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ ก.ค.ศ. ตามข้อ ๑๕ ให้เป็นที่สุด และให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น

๑๗ การนับระยะเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุดถ้าวันสุดท้ายตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

งานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ

๑ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในหน่วยงาน มีขั้นตอนและแนวปฏิบัติดังนี้

๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการจัดระบบการจัดเก็บให้บริการทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

๒ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตอบข้อหารือเกี่ยวกับข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ กรณีที่เป็นปัญหาทางกฎหมายให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานในสังกัด

๓ ส่งเสริม อบรม แนะนำให้ความรู้และพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบวินัย

๒ การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน มีขั้นตอนและแนวปฏิบัติดังนี้

๑ ตรวจสอบการดำเนินการจัดทำนิติกรรม หรือเอกสารมีผลผูกพันทางกฎหมาย ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานในสังกัดมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้าง สัญญาลาศึกษาต่อ สัญญาค้าประกัน หนังสือรับสภาพหนี้ หนังสือมอบอำนาจการบอกเลิกสัญญา เป็นต้น

๒ ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลาย คดีล่งละเมิดสิทธิเด็ก คดีปกครอง ในกรณีที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานในสังกัดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียและประสานกับพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีหรือแก้ต่างคดี

๓ พิจารณาดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิด และการใช้สิทธิเรียกร้องติดตาม ทวงถามให้ผู้ต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่ทางราชการ

๔ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ปกป้อง แนวทางต่อสู้ คดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลาย คดีล่งละเมิดสิทธิเด็ก คดีปกครอง รวมทั้งการเรียกค่าสินไหมทดแทน ในกรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานในสังกัดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา ถูกจับกุมคุมขัง ถูกฟ้องคดีแพ่ง/อาญา/ปกครองหรือกระทำผิดละเมิด

๕ ร่วมปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายหรือปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

งานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ถือเป็นงานที่สำคัญและเป็นเหตุผลในการแยกกลุ่มกฎหมายและคดีออกจากกลุ่มบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ นอกจากเป็นการให้ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่แล้วในการลดภาวะเสี่ยงในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ยังเป็นการคาดหวังหรือความต้องการให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทำโดยวิธีดังนี้

๑ อบรมให้ความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๒ พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี

๓ จัดทำแผนและมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔ แจ้งเวียนระเบียบ ข้อบังคับแนวปฏิบัติ เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ยึดถือเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

๕ ให้บริการคลินิกกฎหมายในการให้คำปรึกษาหารือในระเบียบกฎหมาย

การปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นการดำเนินการทางวินัยอย่างจริงจังและลงโทษผู้กระทำผิดวินัยในเรื่องทุจริตและประพฤติมิชอบขั้นเด็ดขาด ตลอดจนถึงติดตาม สอดส่องพฤติกรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกดำเนินการทางวินัย

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

ตามภารกิจหน้าที่ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติของงานวินัย งานอุทธรณ์ร้องทุกข์และการดำเนินคดีของรัฐ เพื่อต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้และเข้าใจงานวินัยและนิติการและนำไปปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมายให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล สามารถทำงานได้อย่างมีอาชีพและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามเป้าหมายของมาตรฐานที่ ๒ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ ๓ การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล อันจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งการดำเนินการงานด้านวินัยและนิติการ ได้คาดหวังไว้ ดังนี้

๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้มีระเบียบ วินัย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความรู้และเข้าใจแนวทางการดำเนินการทางวินัย การรักษาวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานวินัยและนิติการของสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของสถานให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๙๕ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น เรื่องวินัยข้าราชการ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องกระทำ ๓ ประการ ได้แก่

๑ เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ซึ่งกระทำโดยประการดังนี้

๑.๑ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ การมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน การมาปฏิบัติราชการ การแต่งกาย การพูดจา การละเว้นอบายมุข ไม่เล่นการพนัน การประพฤติตามหลักศีลธรรม เป็นต้น

๑.๒ การฝึกอบรม ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย คุณธรรมจริยธรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ แนวปฏิบัติการทำงาน การศึกษาดูงาน เป็นต้น

๑.๓ การสร้างขวัญและกำลังใจ ได้แก่ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การมอบรางวัลเครื่องเชิดชูเกียรติ การชมเชยผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

๑.๔ การจูงใจ ได้แก่ การส่งเสริมการส่งผลงานเพื่อรับรางวัลต่าง ๆ ในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด กระทรวง การคัดเลือกไปศึกษาดูงานต่างประเทศ หรือการให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

๑.๕ การอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางมีวินัย ได้แก่ ส่งเสริมการทำบุญตักบาตรในวันพระ การไปวัดฟังธรรมะ เป็นต้น

๒ ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย กระทำได้โดยวิธีการดังนี้

๒.๑ การเอาใจใส่ ได้แก่ แนะนำส่งเสริมการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา นำไปศึกษาดูงาน เป็นต้น

๒.๒ การสังเกตการณ์ ได้แก่ ติดตาม สอดส่องดูแลความประพฤติและการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

๒.๓ การจัดหาเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัยในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะป้องกันได้ ได้แก่ การสับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดมาตรการในการปฏิบัติราชการ เป็นต้น

๓ ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มี ๒ กรณี คือ

๓.๑ กรณีการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

การดำเนินการทางวินัย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงก่อนว่ามีมูลตามที่กล่าวหาหรือไม่ ไม่ว่าจะร้องเรียนด้วยวาจาหรือด้วยหนังสือ หากผลการสืบสวนข้อเท็จจริงไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง ถ้าเห็นว่ามีมูลก็ต้องสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว เช่นผู้บังคับบัญชาพบเห็นผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยโดยปรากฏพยานหลักฐาน ได้แก่ พบเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ทราบสาเหตุ พบเห็นการทะเลาะวิวาทระหว่างข้าราชการด้วยกัน หรือกับผู้มาติดต่อราชการ เป็นต้น หรือมีการร้องเรียนที่มีพยานหลักฐานหรือที่ชี้แนะพยานหลักฐานได้ ทั้งนี้กรณีมีมูลที่กล่าวหาหรือปรากฏพยานหลักฐานต้องเป็นการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงซึ่งผลต่อการลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง

ได้แก่ ภาครัฐ ๓๙ ตัดเงินเดือน ลดขึ้นเงินเดือน ดังนั้นในกรณีการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ ประกอบมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

การดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง มีเจตนารมณ์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของข้าราชการและมีผลกระทบต่อผู้ถูกดำเนินการไม่มากเท่ากับการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดตามความในมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ โดยอนุโลมโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๑.๑ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องทำตามแบบที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ (ตามแบบ สว.๑)

๑.๒ คำสั่งตามข้อ ๑.๑ ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานะผู้ถูกกล่าวหา ข้อกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวน โดยข้อกล่าวหาต้องปรากฏรายละเอียดการกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยเรื่องใด วันเวลา สถานที่เกิดเหตุพอสมควรที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจเรื่องที่กล่าวหาและต่อสู้ได้โดยไม่ต้องอ้างมาตราใด ส่วนคณะกรรมการสอบสวนต้องมีอย่างน้อย ๓ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการสอบสวน ๒ คนซึ่งกรรมการคนหนึ่งต้องเป็นเลขานุการ และจะต้องระบุชื่อ ตำแหน่งหรือตำแหน่งและวิทยฐานะของกรรมการ เลขานุการไว้ด้วย และในกรณีจำเป็นจะมีผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งก็ได้

๑.๓ อำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของการบังคับบัญชาโดยไม่ต้องคำนึงว่าจะดำรงตำแหน่งใดหรือมีวิทยฐานะใด เช่นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสถานศึกษา ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจและกรณีผู้มาช่วยราชการต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดเดิมดำเนินการ ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๑.๔ ระยะเวลาสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จให้ขอขยายต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้ไม่เกิน ๓๐ วัน

๒. ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบในเรื่องสิทธิโต้แย้งกรรมการสอบสวนตามข้อ ๘ แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ สิทธิการรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยาน หลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและการให้หรือนำสืบพยานโต้แย้งพยานหลักฐานของฝ่ายกล่าวหาตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ สิทธิการอุทธรณ์ เมื่อถูกลงโทษจากการดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗

๓ การสอบสวนของคณะกรรมการ

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนมีดังนี้

๑ ประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาข้อกล่าวหาและวางแนวทางการสอบสวน กำหนดประเด็นการสอบสวน และการประชุมต้องจัดทำรายงานการประชุมทุกครั้งด้วย

๒ คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยต้องแจ้งตามแบบ สว.๒ แล้วเก็บไว้ในสำนวน ๑ ฉบับ จากนั้นสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ หากผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง แต่ถ้าให้การปฏิเสธให้ดำเนินการสอบสวนตามกฎหมาย ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ทั้งนี้ให้บันทึกตามแบบ สว.๔

๓ สอบสวนพยานฝ่ายกล่าวหา เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาได้แก่พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น การรวบรวมพยานบุคคลเป็นการสอบปากคำพยานบุคคล ทีละคน และต้องมีคณะกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เว้นแต่ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก (ถืออายุไม่เกินสิบแปดปี บริบูรณ์ในวันที่ถูกสอบสวน) โดยให้มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นด้วย โดยให้บันทึกตามแบบ สว.๕

พยานเอกสารหรือพยานวัตถุ ต้องใช้เอกสารต้นฉบับหากไม่สามารถใช้ต้นฉบับได้ให้ใช้สำเนารับรองสำเนาถูกต้องจากผู้จัดทำหรือจัดเก็บเอกสารนั้น ถ้าเอกสารนั้นสูญหายหรือถูกทำลายให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบแทนได้ และต้องบันทึกหรือแสดงที่มาของเอกสารว่าได้มาอย่างไร จากใคร เมื่อใด

๔ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๓ เสร็จเรียบร้อยแล้วคณะกรรมการสอบสวนต้องประชุมเพื่อพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมได้มีน้ำหนักสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือไม่ และต้องมีกรรมการอย่างน้อย ๓ คนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเข้าร่วมประชุม หากคณะกรรมการด้วยเสียงส่วนใหญ่เห็นว่าพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักสนับสนุนข้อกล่าวหา ก็ต้องให้ความเห็นยุติเรื่องแล้วให้จัดทำรายงานการสอบสวนเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาต่อไป แต่ถ้าเห็นว่าพยานหลักฐานมีน้ำหนักสนับสนุนข้อกล่าวหา ก็ให้ทำตามแบบ สว.๓ เพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและเก็บไว้ในสำนวน ๑ ฉบับ และให้บันทึกการประชุมของคณะกรรมการไว้ด้วย ในการแจ้งตามแบบ สว.๓ ให้สอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่า จะยืนยันคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่โดยให้บันทึกตามแบบ สว.๔ ทั้งนี้ แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหายืนยันคำชี้แจงเป็นหนังสือหากคณะกรรมการสอบสวนมีข้อสงสัยหรือต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาได้

๕ การแจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา มีวิธีการแจ้งเหมือนการแจ้งแบบ สว.๒ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบและมอบให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑ ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบหรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหาให้ดำเนินการส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานของทางราชการหรือสถานที่ที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าวหากไม่ได้รับแบบ สว.๓ คืนหรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว

๖ การสอบพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ควรให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาสืบพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้างจนหมดแต่อยู่ภายในระยะเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับทราบการแจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและจะขยายได้อีกไม่เกินสามสิบวันเท่าที่จำเป็น (ข้อ ๒๑ แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐)

๗ ประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาซึ่งนำนักพยานหลักฐานที่จะพิจารณาว่า พยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้างและนำสืบนั้นมีน้ำหนักหักล้างพยานฝ่ายกล่าวหาที่แจ้งในแบบ สว.๓ ได้หรือไม่ ถ้ามีน้ำหนักฟังได้ก็ให้ความเห็นยุติเรื่อง ถ้ารับฟังไม่ได้ก็ให้พิจารณาความผิดและกำหนดโทษ แล้วทำรายงานการสอบสวนตามแบบ สว.๖ เสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาต่อไป

๔ การพิจารณาของผู้บังคับบัญชาผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๔.๑ พิจารณาข้อกฎหมาย เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการได้รับสำนวนการสอบสวนแล้วให้พิจารณาว่ามีการดำเนินการสอบสวนถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ การสอบสวนเป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ หรือไม่ โดยเฉพาะเรื่องการแจ้งข้อกล่าวหา ตามแบบ สว.๒ หรือการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามแบบ สว.๓ ถ้าไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ถูกต้องก็ให้สั่งดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

๔.๒ พิจารณาข้อเท็จจริง การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนสิ้นกระแสรึเปล่าหรือไม่ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ หากขาดพยานหลักฐานใดหรือยังมีข้อสงสัย ในข้อเท็จจริง

หรือพบข้อบกพร่องในส่วนนี้ก็ให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมแล้วนำมาประกอบการพิจารณา ถ้าข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมาเป็นประโยชน์เป็นผลร้ายต่อผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งสรุปพยานหลักฐานตามแบบ สว.๓ เพิ่มเติม และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหานำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมด้วย

๔.๓ การพิจารณาโทษ การพิจารณาโทษให้พิจารณาข้อมูลจากข้อ ๔.๑ และ ๔.๒ ประกอบกันโดยให้ปรับข้อเท็จจริงที่รับฟังได้กับข้อกฎหมายว่าการกระทำความผิดวินัยกรณีใด มาตราใดหรือไม่ ถ้าไม่เข้าข่ายผิดวินัยก็ให้สั่งยุติเรื่อง ถ้าเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยให้พิจารณาโทษว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด มาตราใดและควรลงโทษสถานใด

โดยให้ใช้หลักมโนธรรมและหลักนิติธรรมประกอบการพิจารณาโทษด้วย หากโทษที่จะลงอยู่ในอำนาจของผู้บังคับบัญชาให้ออกคำสั่งลงโทษตามแบบที่กำหนด (กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ.๒๕๔๙) ถ้าเกินอำนาจการลงโทษก็ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกหนึ่งชั้น

หากพิจารณาแล้วพฤติการณ์เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและอยู่ในอำนาจของผู้บังคับบัญชา ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าไม่อยู่ในอำนาจก็ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๕ การออกคำสั่งลงโทษ วิธีการออกคำสั่งลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘

๖ การรายงานการดำเนินการทางวินัย กรณีการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรงมี ๒ กรณี ดังนี้

๖.๑ กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา สั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงแล้วให้รายงานผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณา

กรณีนี้เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานและพิจารณาแล้วเห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ก็ให้มีอำนาจสั่งงดโทษ ลดสถานโทษ เพิ่มสถานโทษ เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิมหรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและความยุติธรรมได้ตาม

ควรแก้กรณีตามความเหมาะสม เช่น สอบพยานเพิ่มเติมหรือขอเอกสารเพิ่มเติม ทั้งนี้โดยให้คณะกรรมการชุดเดิมหรือแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ก็ได้

หากเห็นว่าพฤติการณ์เป็นกรณีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงได้ หรือหากเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของตนก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก้กรณีต่อไป

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้วให้เสนอหรือรายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เมื่อมีมติเป็นประการใดแล้วให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาแล้วแต่กรณีดำเนินการไปตามนั้นแล้วรายงานผลการดำเนินการพร้อมสำนวนให้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ

หากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้วมีความเห็นแย้งกับมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาก็ให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาต่อไป ถ้าเห็นด้วยกับมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาถือว่าการดำเนินการทางวินัยกรณีนี้สิ้นสุด ถ้า ก.ค.ศ. มีมติเปลี่ยนแปลงการลงโทษหรือมีความเห็นเป็นประการใดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีดำเนินการไปตามนั้น

๖.๒ กรณีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงแล้ว ให้รายงานการดำเนินการทางวินัยต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เมื่อมีมติเป็นประการใดแล้วให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการไปตามนั้นแล้วรายงานผลการดำเนินการพร้อมสำนวนให้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ

หากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้วมีความเห็นแย้งกับมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาก็ให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาต่อไป ถ้าเห็นด้วยกับมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาถือว่าการดำเนินการทางวินัยกรณีนี้สิ้นสุด ถ้า ก.ค.ศ. มีมติเปลี่ยนแปลงการลงโทษหรือมีความเห็นเป็นประการใดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีดำเนินการไปตามนั้น

ผลการดำเนินการตามข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ หากผู้ถูกลงโทษเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมตามควรแก้กรณี ก็มีสิทธิฟ้องศาลปกครองที่มีอำนาจได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่งลงโทษ

๓.๒ กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง เป็นกรณีที่มีมูลกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น ทั้งนี้กรณีมีมูล (กรณีมีมูลหมายถึง เป็นกรณีที่สงสัยว่าการกระทำผิดวินัยได้เกิดขึ้นแล้ว) ที่กล่าวหาหรือปรากฏพยานหลักฐานต้องเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งมีผลต่อการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ เท่านั้น

การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง จึงต้องถือปฏิบัติตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นถือว่าเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การดำเนินการสอบสวนเป็นโมฆะมาแต่ต้น การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นดังนี้

๑ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

๑.๑ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

๑ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สำหรับตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามมาตรา ๓๘ ค (๒) ในสถานศึกษา

๒ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษาธิการ บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค(๒) ในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ตำแหน่งที่มีวิทยฐานะชำนาญการ/ชำนาญการพิเศษ/เชี่ยวชาญ

๓ เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับตำแหน่งรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ/เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ/เชี่ยวชาญ

๑.๒ ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหก ได้แก่ กรณีผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๘ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย อย่าง ร้ายแรง

๑.๓ ผู้บังคับบัญชาผู้รับรายงานตามมาตรา ๑๐๔ วรรคหนึ่ง ได้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับรายงานการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรงแล้วมี ความเห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงได้

๑.๔ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด นายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๔๘ วรรคห้า ได้แก่ การกระทำความผิดในส่วน ราชการให้รัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดและในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ทางราชการหรือจะทำการ สอบสวนเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและยุติธรรมก็ให้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ได้

๒ องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

๒.๑ คณะกรรมการสอบสวนอย่างน้อยต้องมี ๓ คน ในกรณีจำเป็นอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้

๒.๒ ต้องเป็นข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษา หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน

๒.๓ ประธานคณะกรรมการต้องดำรงตำแหน่งหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูก กล่าวหา

๒.๔ คณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาตรีทางกฎหมาย ผู้ที่ ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือรับรอง หรือผู้มีประสบการณ์ด้าน การดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน

๓ รูปแบบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๓.๑ เป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

๓.๒ คำสั่งต้องระบุชื่อ ตำแหน่งและวิทยฐานะของผู้ถูกกล่าวหา

๓.๓ คำสั่งต้องระบุเรื่องที่กล่าวหาอย่างชัดเจน

๓.๔ คำสั่งต้องระบุชื่อ ตำแหน่งและวิทยฐานะของคณะกรรมการสอบสวน

๔ การแจ้งคำสั่งคณะกรรมการสอบสวน

๔.๑ แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสามวันนับแต่วันมีคำสั่งและมอบสำเนาคำสั่งให้หนึ่งฉบับโดยให้ผู้ ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน กรณีไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อ รับทราบคำสั่งให้ส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่พักภูมทางราชการของผู้ถูกกล่าวหาและ เมื่อล่วงพ้นสัปดาห์วันนับแต่วันส่งให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบคำสั่งแล้ว

๔.๒ แจ้งประธานกรรมการสอบสวนและกรรมการทราบภายในสามวันทำการนับแต่วันมีคำสั่งโดยให้ ลงลายมือชื่อ วัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาให้ ประธานกรรมการทราบด้วย

๕ การคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านคณะกรรมการสอบสวนถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

๑ รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำการในเรื่องที่กล่าวหา

๒ มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน

๓ มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา

๔ เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่หมั้น คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดา ลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้นหรือญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้นของผู้กล่าวหา

๕ เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้ของผู้กล่าวหา

๖ มีเหตุอื่นซึ่งน่าเชื่ออย่างยิ่งว่าจะทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรมหรือไม่เป็นกลาง

หากผู้ถูกกล่าวหาได้ทำหนังสือคัดค้านคณะกรรมการคนใดคนหนึ่งด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับหนังสือคัดค้านและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบ แต่ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่พิจารณาสั่งการภายในสิบห้าวันให้ถือว่าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวนรวมทั้งการพิจารณาสั่งการตามผลการสอบสวนและให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาหรือสั่งการแทน แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อการสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

๖ การประชุมและองค์คณะกรรมการประชุม

๖.๑ ให้ประธานกรรมการสอบสวนนัดประชุมกรรมการสอบสวน เพื่อพิจารณาวางแผนทางการสอบสวนตามข้อ ๑๖ แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ โดยแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๓ โดยบันทึกตามแบบ สว ๒ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

การประชุมตามข้อนี้ เป็นองค์ประชุมปกติ ต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วยเว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนและต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสอบสวนทั้งหมด

๖.๒ การประชุมพิเศษ กล่าวคือเป็นการประชุมที่มีองค์ประชุมประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการสอบสวนต้องมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสอบสวนทั้งหมด ซึ่งการประชุมในลักษณะนี้เป็นการประชุม ดังนี้

๖.๒.๑ เป็นการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาเสร็จแล้ว (สอบสวนพยานฝ่ายกล่าวหา) เพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไรและเป็นความผิดกรณีใดตามมาตราใดหรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่หรือบกพร่องต่อหน้าที่หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ อย่างไร แล้วแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยจัดทำตามแบบ สว.๓

๖.๒.๒ เป็นการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาสำนวนการสอบสวนเพื่อจัดทำรายงานการสอบสวนซึ่งมีสาระตามแบบ สว. ๖ เสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน การประชุมในครั้งนี้เป็นการพิสูจน์ชี้แจงพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แล้วพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ เป็นความผิดกรณีใดตามมาตราใดและควรได้รับโทษสถานใด หรือเป็นกรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่

ราชการหรือบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือไม่อย่างไร หรือเมื่อพิจารณาแล้วเป็นกรณีไหนเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการแต่ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่อย่างไร

๗ การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา

การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญที่คณะกรรมการสอบสวนจะต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบว่าได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร นอกจากนี้ต้องแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาหลังจากที่คณะกรรมการได้สอบสวนพยานฝ่ายกล่าวหาเสร็จแล้ว และยังมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาหรือชี้แจงข้อกล่าวหาและนำพยานหลักฐานที่สนับสนุนคำแก้กล่าวหามาอ้างได้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๙๘ ประกอบกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ ทั้งนี้ในการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ทำตามแบบ สว.๒ ท้ายกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐

ข้อกล่าวหา คือกรณีหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำเป็นความผิด ซึ่งจะปรากฏตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่ต้องแจ้งว่าเป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใด

ในการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วย เช่น สิทธิการคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน คัดค้านผู้แต่งตั้งคณะกรรมการหรือมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงหลักฐานของตนด้วยหรือนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมฟังการสอบสวนได้ด้วย

๘ การกำหนดประเด็นการสอบสวน เป็นการกำหนดจุดสำคัญที่จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยตามข้อกล่าวหาในกรณีใดหรือไม่ ฉะนั้น การกำหนดประเด็นสอบสวนจึงเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้การสอบสวนเป็นไปตามเรื่องที่กล่าวหาและสามารถสอบสวนได้ทุกประเด็นอย่างละเอียดถี่ถ้วนหรืออย่างที่เราเรียกกันว่า “สิ้นกระแสความ” โดยไม่ต้องเสียเวลาสอบสวนเพิ่มเติมและสามารถพิสูจน์ความผิดและกำหนดระดับโทษได้ และเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาโดยไม่หลงข้อต่อสู้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถชี้แจงแสดงพยานหลักฐานในการแก้ข้อกล่าวหา

ในการกำหนดประเด็นการสอบสวน มีข้อคำนึงเบื้องต้น ดังนี้

๑ ควรพิจารณาก่อนว่า เรื่องที่จะสอบสวนนั้นมีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร อย่างไรและเป็นความผิดกรณีใดตามมาตราใด

๒ ควรพิจารณาก่อนว่า ความผิดในเรื่องที่กล่าวหานั้นมีองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างไรเพื่อจะได้กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมและสอบสวนให้ได้ข้อสรุปเพื่อพิสูจน์ความผิดได้

๓ ควรคำนึงว่า ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ในเบื้องต้นมีอยู่แล้วอย่างไรบ้างและผู้ถูกกล่าวหาได้ให้การเบื้องต้นหรือปฏิเสธไม่อย่างไร

ประเด็นที่จะต้องสอบสวน ต้องเป็นประเด็นที่ยังมีการโต้เถียงกันอยู่ระหว่างฝ่ายกล่าวหากับฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา และเป็นประเด็นที่ต้องปรับเข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายในกรณีความผิดนั้นด้วย กล่าวคือข้อเท็จจริงที่ยังโต้เถียงกันอยู่ ไม่ว่าประเด็นเดียวหรือหลายประเด็นต้องสอบสวนให้ได้ความจริงอันเป็นที่ยุติว่าเป็นอย่างไรและมีพยานหลักฐานใดและเมื่อได้ข้อเท็จจริงอันเป็นที่ยุติแล้วต้องเข้ากับองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายกำหนดในกรณีนั้น ๆ ด้วย

เมื่อดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะต้องพิสูจน์ให้ได้ความดังนี้

- ๑ ผู้ถูกกล่าวหาได้ทำอะไร ที่ไหน ทำเมื่อไหร่ ทำอย่างไรและทำด้วยเหตุผลใดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่
- ๒ ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดกรณีใดเพื่อใช้ในการปรับระดับโทษว่าได้กระทำความผิดตามมาตราใด
- ๓ การกระทำความผิดทางวินัยนั้นมีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใดหรือเสียหายแก่ทางราชการร้ายแรงเพียงใด เพื่อวินิจฉัยกำหนดระดับโทษหนักหรือเบาในการลงโทษ

การสอบสวนและระยะเวลาการสอบสวน

การสอบสวนพยานบุคคลเป็นการสอบถามบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์ บุคคลที่ทราบเรื่องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา การสอบถามพยานบุคคลต้องสอบถามทุกประเด็นที่กำหนดเพื่อเป็นข้อมูลในการวินิจฉัยและต้องบันทึกถ้อยคำตามแบบ สว. ๕ ไว้เป็นหลักฐาน

การสอบสวนพยานบุคคลเริ่มที่พยานฝ่ายกล่าวหา ก่อนเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมซึ่งโดยปกติจะทำการสอบสวนหลังจากผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาและก่อนที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงพอที่จะสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ การสอบสวนพยานบุคคลฝ่ายกล่าวหาให้ดำเนินการภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งตามแบบ สว. ๒

การสอบสวนพยานบุคคลฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา เป็นการสอบสวนพยานบุคคลที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้างมาเป็นพยานเพื่อสนับสนุนข้ออ้างที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว และจะต้องสอบสวนภายหลังจากคณะกรรมการได้สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว และต้องดำเนินการภายใน หกสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งตามแบบ สว. ๓

หากภายหลังจากที่ได้สอบสวนฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ได้ยังไม่ครบถ้วนบริบูรณ์และต้องการสอบสวนเพิ่มเติมให้แน่ชัดอีกก็ย่อมสอบสวนพยานบุคคลหรือตรวจสอบพยานเอกสารเพิ่มเติมได้แต่ถ้าจะเอาพยานบุคคลหรือพยานเอกสารนั้นเป็นสำคัญที่จะยืนยันข้อกล่าวหา ก็ต้องแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบอีกครั้งหนึ่งให้ผู้ถูกกล่าวหาจะได้ชี้แจงข้อกล่าวหาเพิ่มเติมหรือนำสืบพยานหักล้างพยานนั้นได้

สรุประยะเวลาการสอบสวน

๑ ประธานคณะกรรมการรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ประชุมเพื่อวางแผนทางการสอบสวน และแจ้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตลอดจนแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการรับทราบคำสั่ง

๒ สอบสวนพยานฝ่ายกล่าวหาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามแบบ สว. ๒

๓ แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามแบบ สว. ๓ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาแล้วเสร็จ

๔ สอบสวนพยานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งตามแบบ สว. ๓

๕ ประชุมพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมด ทำบันทึกรายงานการสอบสวนพร้อมเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สอบสวนพยานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาแล้วเสร็จ

๖ กรณีการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง กำหนดให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน หากไม่แล้วเสร็จให้ขอขยายได้ไม่เกินสามสิบวัน

ข้อควรปฏิบัติในการบันทึกการสอบสวน

๑ การสอบสวนพยานบุคคล ต้องมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดถึงจะสอบสวนได้ มิฉะนั้นถือว่าการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นโมฆะ

๒ ในการบันทึกถ้อยคำ ห้ามขูดลบ หรือบันทึกข้อความทับ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้วก็ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติมแล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำและประธานกรรมการหรือกรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

๓ ในกรณีพยานคนใดไม่สามารถลงลายมือชื่อในแบบสอบสวนได้ ก็ให้พิมพ์ลายนิ้วมือหรือแกงไต (เครื่องหมายใด ๆ แทนการลงลายมือชื่อ) แล้วให้พยานสองคนลงลายมือชื่อรับรองก็ได้

๔ การสอบปากคำพยาน คณะกรรมการสอบสวนต้องกระทำโดยสุจริต ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวง ชูเชิญหรือข่มขู่พยานหรือให้สัญญาใด ๆ เป็นการจูงใจให้พยานให้การไปทางใดทางหนึ่งหรืออาจถูกฟ้องเป็นคดีอาญาได้

การรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นจุดมุ่งหมายของการสอบสวนที่คณะกรรมการสอบสวนต้องแสวงหาให้ได้มาซึ่งพยานต่าง ๆ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ (ถ้ามี) เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ตามเรื่องที่กำลังกล่าวหา โดยที่พยานบุคคลจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถเข้าใจและตอบคำถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ตลอดจนพยานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะวิทยา การค้า การฝีมือ ฯลฯ อาจเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นได้ไม่ว่าพยานนั้นจะมีอาชีพในการนั้นหรือไม่ก็สามารถรับฟังเป็นพยานได้

ส่วนพยานเอกสารที่จะใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณา กฎ ก.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดไว้ว่า “เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้จะใช้สำเนาที่กรรมการสอบสวนหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองเป็นสำเนาที่ถูกต้องก็ได้”

สำหรับพยานวัตถุที่คณะกรรมการเห็นว่า เป็นหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาได้ก็ควรเก็บรวบรวมมาใช้เป็นพยานหลักฐานด้วยถ้าไม่สามารถนำวัตถุมาได้ก็ให้บันทึกการตรวจสอบพยานนั้นไว้

การรับฟังพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่จะนำมาพิจารณารับฟังข้อเท็จจริงนั้น อาจแบ่งตามน้ำหนักที่จะรับฟังได้เป็นหลายประการ ดังนี้

๑ พยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง

พยานชั้นหนึ่ง ได้แก่ พยานหลักฐานที่ดีที่สุดที่จะฟังมีในกรณีนั้น

พยานชั้นสอง ได้แก่ พยานหลักฐานที่ยังไม่ดีที่สุดที่จะฟังมีกรณีนั้นซึ่งแม้จะบ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงเช่นนั้นได้มีอยู่ ก็ต้องนับเป็นพยานชั้นสอง

พยานชั้นหนึ่ง เป็นพยานที่รับฟังได้ดีกว่าพยานชั้นสอง ส่วนพยานชั้นสองถึงแม้ว่าจะบ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงนั้นได้มีอยู่ก็มีน้ำหนักในการรับฟังน้อยกว่าพยานชั้นหนึ่ง ตัวอย่างเช่น หนังสือสัญญา มีผู้ลงลายมือชื่อเป็นพยานไว้ในหนังสือนั้น ผู้ที่มีชื่อและได้ลงลายมือไว้เป็นพยานชั้นหนึ่ง ส่วนบุคคลอื่นที่ให้การว่าได้เห็นและจำลายมือชื่อคู่สัญญาได้เป็นพยานชั้นสอง

พยานบุคคลและพยานเอกสารต่างก็เป็นพยานชั้นหนึ่งและชั้นสองได้ขึ้นอยู่กับว่าเมื่อใดอันใดเป็นพยานที่ดีที่สุด ส่วนกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ให้ถือว่าพยานเอกสารเป็นพยานชั้นหนึ่ง และใน

ระหว่างพยานเอกสารด้วยกันเอกสารต้นฉบับย่อมเป็นเอกสารชั้นหนึ่งส่วนสำเนาเอกสารเป็นพยานชั้นสอง การรับฟังพยานชั้นหนึ่งหรือชั้นสองนั้น ถึงแม้พยานชั้นสองจะมีน้ำหนักน้อยแต่ก็มีใช้ว่าจะรับฟังไม่ได้หากพยานชั้นหนึ่งไม่สามารถนำมาสอบหรือหามาได้ด้วยเหตุสุดวิสัย เช่นต้นฉบับสูญหายหรือถูกทำลายหรือไม่สามารถนำมาได้โดยประการอื่น

๒ พยานโดยตรงและพยานแวดล้อม

พยานโดยตรง หมายถึงพยานหลักฐานใด ๆ ที่ระบุว่าข้อเท็จจริงชั้นนั้นได้มีอยู่โดยไม่ต้องไปค้นหาเหตุผลข้อสันนิษฐานอย่างใดต่อไปอีก

พยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมกรณี หมายถึงพยานที่ไม่ระบุโดยตรงว่าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้นแต่มีเหตุผลหรือพฤติการณ์เชื่อมโยงพอจะเชื่อได้ว่าข้อเท็จจริงควรจะเป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น นาย ก รับเงินจากนาย ข ผู้ที่เห็นเหตุการณ์ที่นาย ก รับเงินนาย ข เป็นพยานโดยตรง ส่วนผู้ที่เห็นนาย ก เดินถือเงินมาจากบริเวณที่นาย ข ยืนอยู่นั้น เป็นพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมกรณี

ประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า

ประจักษ์พยาน หมายถึงพยานที่รับรู้ได้เห็นข้อเท็จจริงนั้นมาด้วยตนเอง

พยานบอกเล่า หมายถึงพยานที่ไม่รู้เห็นข้อเท็จจริงด้วยตนเองหากแต่ได้ยินได้ฟังผู้อื่นเล่าถึงข้อเท็จจริงนั้นมาอีกทอดหนึ่งหรือหลายทอด

ประจักษ์พยานหรือพยานที่อยู่ในเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุ จึงมีน้ำหนักดีกว่าพยานบอกเล่า พยานบอกเล่ามีน้ำหนักและโดยทั่วไปจะไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ต้องอาศัยพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมประกอบเพื่อให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

ในการวินิจฉัยว่าพยานใดรับฟังได้เพียงใดต้องมีการชั่งน้ำหนักพยานและการชั่งน้ำหนักพยานที่จะรับได้เพียงใดก็ต้องคำนึงถึงประเภทของพยานว่าเป็นพยานชั้นหนึ่งหรือพยานชั้นสองหรือพยานโดยตรงหรือพยานแวดล้อมหรือประจักษ์พยานหรือพยานบอกเล่า

พยานที่มีน้ำหนักมาก ได้แก่

-พยานที่ไม่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือซึ่งน่าจะเป็นกลาง

-พยานที่มีเหตุผลเชื่อมโยงกัน

-พยานที่มีพยานแวดล้อมกรณีประกอบ

-พยานคู่ คือ พยานที่ให้การตรงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

-พยานร่วม คือพยานที่ให้การเป็นพยานทั้งสองฝ่าย

-พยานเอกสาร พยานวัตถุ

พยานที่มีน้ำหนักน้อย ได้แก่

-พยานที่ไม่อยู่กับร่องกับรอย คือให้การแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน

-พยานที่มีเหตุโกรธเคืองกับคู่กรณีหรือพยานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายที่ได้ประโยชน์จากคำ

พยานเช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร

-พยานเดี่ยว คือพยานที่เห็นเหตุการณ์หรือได้ยินคนเดียวหรือเห็นเหตุการณ์คนละครั้งซึ่งมีใช้เวลาเดียวกัน

-พยานบอกเล่า

การทำรายงานการสอบสวน

การทำรายงานการสอบสวนเป็นการบันทึกสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนพร้อมทั้งแสดงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอย่างไร กรณีใด ตามมาตราใด หรือไม่ โดยอาศัยพยานหลักฐานพร้อมเหตุผลประกอบ โดยทำการบันทึกรายงานการสอบสวนตามแบบ สว. ๖ ท้ายกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐

สาระสำคัญในรายงานการสอบสวน

๑ มูลกรณี คณะกรรมการสอบสวนต้องอ้างมูลเหตุแห่งกรณีว่ามีที่มาอย่างไรซึ่งต่างจากกรณีมีมูล เช่น มีผู้ร้องเรียน ผู้บังคับบัญชาเห็นการกระทำความผิด หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งให้ทราบการกระทำความผิดหรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) แจ้งมูลคดี เป็นต้น

๒ สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

- การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น (ถ้ามี) การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่ อย่างไร
- การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในเบื้องต้นซึ่งคณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบไว้ก่อนแล้วว่าได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไรและผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นว่ารับสารภาพหรือปฏิเสธ
- พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา เป็นพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ(ถ้ามี) ที่คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมจากฝ่ายกล่าวหาที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
- สรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เป็นพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาที่ได้แจ้งสรุปให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามแบบ สว.๓ เพื่อจะได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและพยานได้ถูกต้อง ไม่หลงประเด็น
- การให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาและพยาน รายงานการสอบสวนต้องระบุคำชี้แจงหรือถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาพร้อมพยานหลักฐานที่รับฟังได้ที่สนับสนุนคำชี้แจง

๓ ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน

คณะกรรมการสอบสวนต้องพิจารณาจากพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ(ถ้ามี)โดยชั่งน้ำหนักพยานที่รับฟังได้ทั้งสองฝ่ายแล้วพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดหรือไม่อย่างไร ถ้าการกระทำไม่เป็นความผิดทางวินัยให้เสนอยุติเรื่อง แต่ถ้ากระทำความผิดให้ระบุว่ามีความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใดและควรได้รับโทษสถานใด หรือพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการด้วยเหตุใดหรือประพฤติน่าไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่อย่างไร หรือมีความผิดอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการแต่ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการและสมควรให้ออกจากราชการหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งขอสนับสนุนการใช้ดุลยพินิจไว้ในรายงานการสอบสวนด้วย

การทำความเข้าใจข้อเท็จจริงกับกรณีความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายควรพิจารณาตามลำดับองค์ประกอบของความผิดทางวินัย ๓ ประการดังนี้

- ๑ การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่
- ๒ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผู้ถูกกล่าวหาพึงกระทำโดยชอบหรือไม่

๓ ผู้ถูกกล่าวหาที่กระทำการนั้นเป็นผู้มีความสามารถรู้ผิดชอบในการกระทำนั้นหรือไม่

๔ การเสนอแนะสถานโทษและระดับโทษ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณากรณีความผิดตามองค์ประกอบของกฎหมายแล้วอาจเป็นความผิดกรณีเดียวหรือหลายกรณีต้องเสนอแนะสถานโทษและระดับโทษที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งสถานโทษและระดับโทษต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลจากพยานหลักฐานที่ได้สอบสวนรวบรวมไว้และต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและต้องคำนึงถึงคณะรัฐมนตรี หรือ ก.พ. ก.ค. หรือ ก.ค.ศ. ได้มีมติกำหนดเป็นหลักปฏิบัติไว้ รวมทั้งระดับโทษที่เคยลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเดียวกันมาแล้วด้วย

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายแล้วว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยกรณีใด ควรได้รับโทษสถานใดแล้วให้ทำบันทึกรายงานการสอบสวนตาม สว.๖ ถ้ากรรมการสอบสวนคนใดมีความเห็นแย้งก็ให้ทำความเห็นแย้งแนบไปกับรายงานการสอบสวนด้วย

ภาคผนวก

(ตัวอย่างการบันทึกข้อความเสนอการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียน (ระบุชื่อโรงเรียน)
ที่ วันที่
เรื่อง ร้องเรียน

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน (ระบุชื่อโรงเรียน)

ด้วยมีหนังสือร้องเรียน/มีบัตรสนเท่ห์กล่าวหา/มีหนังสือแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต ๒ ให้สืบหาข้อเท็จจริง(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา.....) ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ ตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....โรงเรียน
.....สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต ๒ กรณี
.....(ระบุกรณีที่ถูกละเมิดโดยสรุป).....รายละเอียดตามหนังสือ/บัตรสนเท่ห์ ดังแนบ

เจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่อง/กลุ่ม/กลุ่มงาน พิจารณาแล้วเห็นว่าหนังสือร้องเรียน/บัตรสนเท่ห์ ฉบับนี้มี
หรือได้อ้างพยานหลักฐาน กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้งตลอดจนอ้างพยานบุคคลที่สามารถนำสืบข้อเท็จจริงได้ตามม
ครม. ที่ นร ๐๒๐๖/ว ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๑ ควรรับพิจารณาดำเนินการและเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใน
เรื่องดังกล่าว เห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑.(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....ประธานกรรมการ
๒.(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการ
๓.(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการและเลขานุการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ลงชื่อ.....(เจ้าของเรื่อง).....

ตำแหน่ง/สังกัด.....

- ข้อความใดไม่ใช่ให้ตัดออก

(ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง)

คำสั่ง.....(ระบุชื่อโรงเรียน).....

ที่...../.....(เลข ปพฐศักราชที่ออกคำสั่ง)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

.....

ด้วยมีหนังสือร้องเรียน/มีบัตรสนเท่ห์กล่าวหา/มีหนังสือแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต ๒ ให้สืบหาข้อเท็จจริง(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา..... ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ ตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....โรงเรียน
.....สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต ๒ รับเงินเดือนใน
อันดับ.....ขั้น.....บาท มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในเรื่อง.....(ระบุกรณีที่ถูกละเมิดโดย
สรุป).....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ เพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา จึงแต่งตั้ง
คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....ประธานกรรมการ

๒.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการ

๓(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วและรายงานให้ทราบเพื่อ
ประกอบการพิจารณาต่อไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(ผู้สั่งแต่งตั้ง)

ตำแหน่ง.....

- ข้อความใดไม่ใช่ให้ตัดออก

(ตัวอย่างรายงานการสืบสวนข้อเท็จจริง)

รายงานการสืบสวนข้อเท็จจริง

วันที่เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง การสืบสวนข้อเท็จจริง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน(ระบุชื่อโรงเรียน)....

ตามที่ได้แต่งตั้งข้าพเจ้าผู้มีรายนามข้างท้ายนี้ เป็นคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงกรณี.....ระบุชื่อผู้ถูกร้องเรียน/กล่าวหา).....ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ ถูกกล่าวหาว่า.....(ระบุเรื่องที่กล่าวหาทุกเรื่องตามคำสั่ง)..... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงเรียบร้อยแล้วจึงขอเสนอรายงานการสืบสวนข้อเท็จจริงมาเพื่อพิจารณาดังนี้

๑ มูลคดีเรื่องนี้ปรากฏขึ้นเนื่องจาก.....(มีผู้ร้องเรียน/หน่วยงานแจ้ง/มีผู้รายงาน).....

๒ คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรวจสอบพยานเอกสารและสอบพยานบุคคลจำนวน.....ราย สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า.....(สรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามที่ได้จากการสืบสวน).....

๓ การพิจารณาและความเห็น

คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงได้ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า.....(สรุปประเด็นข้อเท็จจริงประมวลกับกรณีความผิดตามข้อกฎหมาย).....พฤติการณ์ของ.....(ผู้ถูกร้องเรียน/กล่าวหา).....มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง/ไม่ร้ายแรงกรณี.....(ระบุกรณีความผิด).....หรือไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัยให้ยุติเรื่อง

คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงขอเสนอสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

.....ประธานกรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

- ข้อความใดไม่ใช้ให้ตัดออก

(ตัวอย่างเจ้าของเรื่องเสนอพิจารณา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียน (ระบุชื่อโรงเรียน)
 ที่ วันที่
 เรื่อง ผลการสืบสวนข้อเท็จจริง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน (ระบุชื่อโรงเรียน)

ด้วยคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามคำสั่งโรงเรียน...(ระบุชื่อโรงเรียน).. ที่...../.....ลง
 วันที่...../...../.....เพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงกรณีร้องเรียน/กล่าวหา นาย/นาง/นางสาว.....
 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ ตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....
 โรงเรียน.....สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๒ ได้
 ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงเสร็จสิ้นแล้วและได้รายงานมาเพื่อโปรดพิจารณา รายละเอียดปรากฏตามสำนวนการ
 สืบสวนข้อเท็จจริงที่แนบ

โรงเรียน...(ระบุชื่อโรงเรียน)...ได้ตรวจพิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

การตรวจสอบข้อกฎหมาย

โรงเรียน...(ระบุชื่อโรงเรียน).....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๒
 ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามคำสั่งโรงเรียน.....ที่...../.....ลงวันที่
/...../.....การดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงด้วยกฎหมาย

การตรวจสอบข้อเท็จจริง

มูลกรณีเรื่องนี้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจาก.....

.....โรงเรียน.....จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงดังกล่าวขึ้น

ผลการสืบสวน

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า.....(สรุปข้อเท็จจริงตามประเด็นที่สืบสวนได้ความโดยละเอียด)

.....

การพิจารณาและความเห็น

คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่า.....(ระบุความเห็นของ

คณะกรรมการตามรายงานการสืบสวนข้อเท็จจริง).....

เจ้าของเรื่อง/กลุ่มงาน/กลุ่ม พิจารณาแล้วเห็นว่า.....(พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานฟัง
 ไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องเรียน/กล่าวหา กระทำความผิดตามข้อร้องเรียน/กล่าวหา สมควรยุติเรื่อง/มีความเห็นพ้องด้วย
 คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงและเป็นกรณีที่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง สมควร
 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....ประธานกรรมการ
(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการ
(ระบุชื่อและตำแหน่ง).....กรรมการและเลขานุการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หากเห็นโปรด

๑ ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๒ แจ้งผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวน

๓ รายงาน สพป.นศ.๒ ทราบ

ลงชื่อ.....(เจ้าของเรื่อง).....

ตำแหน่ง/สังกัด.....

- ข้อความใดไม่ใช่ให้ตัดออก

(ตัวอย่างหนังสือรายงาน สพป.นศ.๒ กรณีสืบสวนข้อเท็จจริง)

ที่ ศธ ๐๔๐๗๐./

โรงเรียน.....

วันที่.. เดือน..... ปี

เรื่อง รายงานผลการสืบสวนข้อเท็จจริง

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง

จำนวน

แผ่น

ด้วยโรงเรียน...(ระบุชื่อโรงเรียน)...ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง...(ระบุชื่อผู้ถูกร้องเรียน/กล่าวหา)...ในเรื่อง.....(ระบุกรณีประเด็นตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง).....ผลการสืบสวนข้อเท็จจริงปรากฏตามสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงที่ส่งมาด้วยนี้

โรงเรียน...(ระบุชื่อโรงเรียน)...พิจารณาแล้วเห็นว่า.....(ถ้าไม่มีมูลให้ส่งยุติเรื่อง/เป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรงแล้วส่งการไปตามอำนาจหน้าที่).....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

รณเรียน.....

โทร.

- ข้อความใดไม่ใช่ให้ตัดออก

บันทึกการสืบสวนข้อเท็จจริง

สถานที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....อยู่

บ้านเลขที่.....ตรอย/ซอย.....ถนน.....แขวง.....เขต

.....จังหวัด.....โทร.....เกี่ยวข้องกับเรื่องในฐานะ

.....

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจและสัตย์จริงดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงมิได้หรือทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญหรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ และข้าพเจ้ารับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

ลงชื่อ.....ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกถ้อยคำ

(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

ครูฯ

คำสั่ง.....(ชื่อหน่วยงานที่ออกคำสั่ง).....

ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรง

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

.....ตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....(ชื่อหน่วยงานการศึกษา).....สังกัด.....

.....มีกรณีก่อกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรง ในเรื่อง.....

.....

อาศัยอำนาจความในมาตรา 98 วรรคหนึ่ง/วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วย บุคคลดังต่อไปนี้

.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะ).....เป็นประธานกรรมการ

.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะ).....เป็นกรรมการ

ฯลฯ

.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะ).....เป็นกรรมการและเลขานุการ

.....(ระบุชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะ).....เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ในการสอบสวนถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ากรณีมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในเรื่องอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในคำสั่งนี้ หรือในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้อื่น และคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นอยู่ด้วย ให้ประธานกรรมการรายงานมาโดยเร็ว

อนึ่ง ถ้าผู้กล่าวหาประสงค์จะร้องทุกข์คำสั่งนี้ ให้ร้องทุกข์ต่อ (อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง/ก.ค.ศ.) ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้สั่ง

(.....)

.....ตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....

- หมายเหตุ
1. ในกรณีจำเป็นจะให้ผู้ช่วยเลขานุการก็ได้
 2. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหา ตามข้อ 23

เรื่อง การสอบสวน.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

ไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คณะกรรมการการสอบสวนตามคำสั่ง.....(ชื่อหน่วยงานที่ออกคำสั่ง).....

ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ได้แจ้ง
และอธิบายข้อกล่าวหาให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ดังนี้.....(อธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูก
กล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร).....

ทั้งนี้ คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วว่า ในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะมี
สิทธิและหน้าที่ตามข้อ 18 รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้
ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนจนอัยการพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

ข้าพเจ้า.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหาและได้รับบันทึกนี้ 1 ฉบับ
ไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา

(.....)

- หมายเหตุ** 1. ในกรณีที่เรียกผู้ถูกกล่าวหาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา ต้องมีกรรมการสอบสวน
ร่วมแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด
และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อในบันทึก ทั้งนี้ ให้ทำบันทึกตามแบบ สว.2
เป็น 2 ฉบับ มอบให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย
2. ในกรณีที่ส่งบันทึกตามแบบ สว.2 ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา
ให้กรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อในบันทึกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ
สอบสวนทั้งหมด และให้ทำบันทึกตามแบบ สว.2 เป็น 3 ฉบับเก็บไว้ในสำนวน
การสอบสวน 1 ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืน
มารวมไว้ในสำนวนการสอบสวน 1 ฉบับ
3. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้อภัยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา
ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าการกระทำการตามที่ถูกกล่าวหา
ดังกล่าวเป็นความผิดวินัยกรณีใด หากผู้ถูกกล่าวหายังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ให้บันทึก
อภัยคำรับสารภาพ รวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย
4. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

บันทึกแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐาน

ที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามข้อที่ 24

เรื่อง การสอบสวน.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง/อย่าง
ร้ายแรง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตามที่คณะกรรมการสอบสวนตามคำสั่ง.....(ชื่อหน่วยงานที่ออกคำสั่ง).....

ที่...../.....เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ได้แจ้งข้อกล่าวหาให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามบันทึกการแจ้ง
และรับทราบข้อกล่าวหาตามข้อ 23 ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาเสร็จแล้วจึงขอแจ้ง
ข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ดังนี้

1. ข้อกล่าวหา.....(ข้อกล่าวหาซึ่งปรากฏตามพยานหลักฐานว่ากรณีใดเป็นความผิดวินัย
ตามมาตราใด).....

2. สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา.....

(สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำ

ที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา).....

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

ข้าพเจ้า.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุป

พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และได้รับบันทึกนี้ 1 ฉบับไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา

(.....)

หมายเหตุ

1. การประชุมเพื่อพิจารณาข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามข้อ 24 ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อในบันทึกนี้
2. ในกรณีที่เรียกผู้ถูกกล่าวหาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ทราบ ให้ทำบันทึกตามแบบ สว.3 นี้ เป็น 2 ฉบับ มอบให้ผู้ถูกกล่าวหา 1 ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน 1 ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย
3. ในกรณีที่ส่งบันทึกตามแบบ สว.3 ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ให้ทำบันทึกตามแบบ สว.3 นี้ เป็น 3 ฉบับ เก็บไว้ในสำนวน การสอบสวน 1 ฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา 2 ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ 1 ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการการสอบสวน 1 ฉบับ
4. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

แบบ สว 4

บันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง/
อย่างร้ายแรง

สอบสวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
 ศาสนา.....อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
 ถนน.....แขวง/ตำบล.....จังหวัด.....

ข้าพเจ้าได้ทราบแล้วว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ถูกกล่าวหาในเรื่อง.....
(เรื่องที่กล่าวหา).....ตามคำสั่ง.....(ชื่อหน่วยงานที่ออกคำสั่ง).....
 ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.
 และข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำการใดเพื่อ
 จูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ และข้าพเจ้าได้ฟังบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่านบันทึกถ้อยคำเองแล้ว ขอ
 รับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....บุคคลตามข้อ 11 ข้อ 28 (ถ้ามี)

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้บันทึกถ้อยคำ

(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ให้ถ้อยคำและลง
 ลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ

(.....)

หมายเหตุ

1. ให้ใช้แบบ สว.4 นี้ ได้ทั้งการบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา ตามข้อ 23 ข้อ 24
2. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ผู้ถูกกล่าวหาให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพ รวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย
3. การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาต้องมีกรรมการสอบสวนร่วมสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย
4. ถ้าผู้บันทึกถ้อยคำเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้ช่วยเลขานุการ ให้ผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อทั้งในฐานะผู้บันทึกถ้อยคำและผู้รับรองการให้ถ้อยคำและลายมือชื่อบุคคลตามข้อ 11 และข้อ 28
5. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

บันทึกถ้อยคำพยานของฝ่ายกล่าวหา/ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง/
อย่างร้ายแรง

สอบสวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....(ระบุชื่อพยาน).....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

ศาสนา.....อาชีพ.....(ระบุให้ชัดเจนว่าประกอบอาชีพอะไร ที่ใด ถ้าเป็นข้าราชการครู

ให้ระบุตำแหน่งและสังกัดด้วย).....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....แขวง/ตำบล.....จังหวัด.....

คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นพยานในเรื่อง.....

.....(ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรง

ตามคำสั่ง.....(ชื่อหน่วยงานที่ออกคำสั่ง).....ที่...../.....

เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.และได้แจ้งให้ข้าพเจ้า

ทราบด้วยว่ากรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อ

กรรมการสอบสวนอาจเป็นความผิดกฎหมายหรือมีความผิดทางวินัย

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้.....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำ

การใดเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ และข้าพเจ้าได้ฟังบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่านบันทึกถ้อยคำเอง

แล้ว ขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

.....(ลายมือชื่อ)..... พยาน

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....(ระบุชื่อพยานผู้ให้ถ้อยคำ).....ได้ให้ถ้อยคำและลง
ลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ
(.....)

หมายเหตุ

1. ให้ใช้แบบ สว.5 นี้ ได้ทั้งการบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา และบุคคลอื่นซึ่งมาให้ถ้อยคำเป็นพยาน
2. การสอบปากคำพยานต้องมีกรรมการสอบสวนร่วมสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย
3. ถ้าผู้บันทึกถ้อยคำเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้ช่วยเลขานุการ ให้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อทั้งในฐานะผู้บันทึกและผู้รับรองการให้ถ้อยคำ
4. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

รายงานการสอบสวน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/
 หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
 หน้าที่

เรียน(ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน.....

ตามที่ได้มีคำสั่ง.....(ชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง).....ที่...../..... เรื่อง แต่งตั้ง
 คณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เพื่อสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา)..
 ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่
 ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในเรื่อง

ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวเมื่อวันที่.....เดือน.....
 พ.ศ..... และคณะกรรมการสอบสวนได้สอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. ฉบับที่.....
 (พ.ศ.....) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวน
 พิจารณาโดยอนุโลมเสร็จแล้ว จึงขอเสนอรายงานการสอบสวนดังต่อไปนี้

๑ มูลกรณีเรื่องนี้ปรากฏขึ้นเนื่องจาก.....(มีผู้ร้องเรียนหรือมีผู้รายงานว่าอย่างไร ในกรณีที่ได้มี
 การสืบสวนหรือสอบสวนได้ความประการใดให้ระบุไว้ด้วย).....

๒ คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่กล่าวหาให้.....(ชื่อผู้ถูก
 กล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วโดย.....(แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาทราบว่าได้
 กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และได้แจ้งโดยวิธีใด).....

๓(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา)..... ผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นว่า.....

.....(ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นว่าอย่างไร หรือไม่ ได้ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นด้วยเหตุผลใด).....

๔ คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาแล้วได้ความว่า.....

๕ คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้...(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา)..... ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....โดย.....(อธิบายการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา).....

๖ คณะกรรมการสอบสวนได้ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือให้ถ้อยคำหรือขอ นำสืบแก้ข้อกล่าวหาแล้ว...(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา/ให้ถ้อยคำ/นำพยานสืบแก้ข้อกล่าวหาว่า.....

(รายละเอียดเกี่ยวกับการชี้แจงข้อกล่าวหา หรือการให้ถ้อยคำ หรือการนำสืบแก้ข้อกล่าวหาว่าอย่างไร และกรณีไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวเนื่องจากสาเหตุใดและได้นำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐานซึ่งคณะกรรมการสอบสวนตามคำขอของผู้ถูกกล่าวหาได้ความโดยสรุปว่าอย่างไร หรือไม่ ได้นำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วยเหตุผลอย่างไร ในกรณีที่พยานสอบสวนไม่สอบสวนพยานใด หรืองดการสอบสวนพยานหลักฐานใด ให้ระบุพยานที่ไม่สอบสวนหรือพยานหลักฐานที่งดสอบสวนนั้นพร้อมทั้งเหตุผลไว้ด้วยและในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพ(ถ้ามี)ไว้ด้วย).....

๗ คณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมพิจารณาลงมติแล้ว เห็นว่า.....

(เปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหาว่าจะรับฟังพยานใดได้หรือไม่ เพียงใด โดยอาศัยเหตุผลใด และผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอย่างไร หรือไม่ ถ้าผิดเป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใดและควรได้รับโทษสถานใด หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๕ หรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันสมควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะพึงลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามมาตรา ๑๑๖หรือไม่อย่างไร)

คณะกรรมการสอบสวนจึงขอเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ
(.....)

หมายเหตุ

- ๑ การประชุมพิจารณาลงมติตามมาตรา ๓๐ ต้องมีคณะกรรมการมีประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดและให้คณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อในบันทึกนี้ หาก
กรรมการสอบสวนคนใดมีความเห็นแย้งให้คำความเห็นแย้งไว้กับรายงานการสอบสวน
- ๒ ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

ที่ปรึกษา

นายมนูญ รักดี

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต ๒

นายสุชาติพงษ์ ทรงทอง

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต ๒

คณะทำงาน

นายอริคมณ์ นาคฤทธิ์

ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายและคดี

นางสาววริยา เพิ่ม

นิติกรชำนาญการ

นางทศนี งามประดิษฐ์

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ

นางทัศนันท์ รักษ์กำเนิด

นักทรัพยากรชำนาญการ

ร่าง / เรียบเรียง

นายอริคมณ์ นาคฤทธิ์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้พิมพ์

นางสาววริยา เพิ่ม

นิติกรชำนาญการ